

MAJSTORI FOTOGRAFIJE

**Titov i
Čerčilov
portretist**

Strana 6.

MEĐU STUDENTIMA
EKONOMSKOG FAKULTETA
U BANJALUCI

**Dozvolite da
mijenjamo
svijet**

Strana 7.

NA RADNIČKOM UNIVERZITETU U BANJALUCI

Škola prijateljstva Strana 6.

EKSKLUZIVAN INTERVJU
PRVAKA SVIJETA LISTU
„LITERATURNAJA GAZETA“

**Kasparov:
Šah je
mnoštvo
tajni**

Strana 16.

MEDICINA I EKONOMIJA

**Zdravstveni
bilten
ekonomske
krize**

Strana 8.

nedjeljni BANJALUKA,
14. i 15. decembra 1985.
BROJ 4584 Godine XLII
Cijena 50 dinara

GLAS

LIST SOCIJALISTIČKOG
SAVEZA RADNOG NARODA

IZLAZI SVAKOG
DANA OSIM NEDJELJE

ČOVJEK I PRIRODA

Vodenice – napuštene

Strana 7.

PROSLAVA DESETOGODIŠNJICE UNIVERZITETA
„ĐURO PUCAR STARI“ U BANJALUCI

Proslavi su prisustvovali rektori svih jugoslovenskih univerziteta, za ovu svečanost sa zvaničnim rektorskim lancima i odorama

šnjut, šnjut,
štrumpujemo
NOVU PREDSTAVU

STRUMPFOKARNEVAL

DVORANA „BORIK“ BANJALUKA 25.12.
1985. u 16.30 i 19.00

7 mladih
Sindikatom
organizacijama prilikom
kupovine paketića
odobravamo popust

zoro
PAKETICI

KOLEKTIVNE
NARUČBE
PRIMAJU SE
OD 6. 12. 1985.

DVORANA
„BORIK“
TEL. 38-855

ULAZNICE
300 DINARA

ORGANIZATOR DVORANA „BORIK“ B. LUKA, OLYMPIJSKI CENTAR „SKEJDEINJA“, KULTURNI CENTAR „ZRI 10“

PLAKETA ZA JUBILEJ

BANJALUKA, 13. decembra - Trenutak kada je prof. dr Dragutin Rilke, predsjednik Predsjedništva Zajednice univerziteta Jugoslavije, na današnjoj svečanoj akademiji povodom desetogodišnjice Univerziteta „Đuro Pucar Stari“ u Banjaluci, predao njenom rektoru prof. dr Dragici Dodig Plaketu ZUJ, označio je da visokoškolske organizacije iz cijele zemlje cijene uspjeha slavjenika.

Proslava, kojoj je prisustvovali veliki broj uvažanih ličnosti jugoslovenskog visokog obrazovanja, društvenog i javnog života, otvorio je Izet Medić, predsjednik Skupštine Banjalučkog univerziteta, a goste su pozdravili dr Hasan Dervišbegović, predsjednik Republičkog komiteta za obrazovanje,

nauku, kulturu i fizičku kulturu i Dušan Glamočak predsjednik Skupštine opštine Banjaluka.

U referatu o desetogodišnjem radu Univerziteta prof. dr Dragica Dodig je posebno naznačila potporu koju je ova asocijacija visokoškolskih organizacija dobila u Bosanskoj krajini, Republici, pa i u Jugoslaviji. O liku Đure Pucara Starog, čije ime nosi Banjalučki univerzitet, govorio je Momir Kapor, član CK SK Bosne i Hercegovine.

U umjetničkom dijelu programa učestvovali su Radmila Smiljanić, prvakinja beogradske Opere, uz klavirsku pratnju Janeza Govednika, zatim hor i glumci Studentskog pozorišta UKUD—a „Ivica Mažar“ i baletska grupa VITA—TOP—DANS.

S.S.

**NA RADNIČKOM
UNIVERZITETU
U BANJALUCI**

Škola prijateljstva

Palestinac Ijad Masud do prije par godina bio je borac PLO, ratnik sa libanskih prostora. Mnogo je imao sreće i u Bejrutu, gdje je u uličnim borbama prošao bez povreda. Ovaj mladić, sa svojim novim prijateljima iz Sudana, Irana, Sirije, Nigerije, ponovratuje. Istina, ne sa automatskom puškom u ruci, već s olovkom i knjigom. Sada u Banjaluci, na Radničkom univerzitetu, zajedno sa dvadesetak drugova i jednom drugaricom, vodi bitku za nova znanja. Ovi mladi ljudi, iz prijateljskih ze-

želja da se što prije savlada jezik — najveći je podstrek za učenje. Za mjesec i po dana savladano je dosta gradiva i mnogo se naučilo. Potvrđuje to i nekoliko pojedinaca, najmarljivijih — koji se već prilično dobro sporazumijevaju na našem jeziku. Velika zasluga za uspješno učenje pripada i **Anti Šikiću**, nastavniku srpskohrvatskog jezika, kome je povjereno vođenje kursa. S punostrpljenja i razumijevanja za sve teškoće koje su neminovne na početku rada — Ante objašnjava gradivo, ni-

gurnije i najvrednije mostove saradnje među ljudima i narodima raznih zemalja. Zahvaljujući svojoj međunarodnoj politici — Jugoslavija je stekla brojne simpatizere i iskrene prijatelje širom svijeta. Nekadašnji studenti beogradskog, zagrebačkog, sarajevskog... univerziteta, a danas afirmisani stručnjaci u svojim zemljama — nisu zaboravili Jugoslaviju i njene ljude. Oni su i svojevrtni ambasadori naše zemlje. Snaga njihove riječi je velika. Za mnoge mladiće iz Sirije, Irana, Kuvajta... bila

● Za kratko vrijeme — većina se već solidno služi srpskohrvatskim ● Mnogi su se opredijelili za našu zemlju, na nagovor rodaka ili prijatelja koji su ranije u Jugoslaviji stekli fakultetske diplome, a sada su afirmisani stručnjaci i veliki prijatelji naših naroda

● Pripremajući se za studij u Jugoslaviji prije mjesec i po u Banjaluku su stigli mladi iz Sirije, Irana, Jordana, Sudana, Nigerije. Sa njima je i veća grupa Palestinaca

Uz pomoć nastavnika Ante Šikića, svaki dan se nauči po-30 riječi

malja već mjesec i po dana uče srpskohrvatski jezik, kako bi se u narednoj školskoj godini upisali na neki od fakulteta u našoj zemlji.

Emad, Ijad, Tarik, Fruzan, Habib... stigli su u Banjaluku ne samo iz različitih zemalja, već iz drugih kontinenata. To im nimalo ne smeta, za sklapanje novih prijateljstava međusobno i s Banjalučanima. Polaznici kursa srpskohrvatskog jezika žive kao jedna velika porodica. Mada stanuju privatno, u različitim dijelovima grada — prije i poslije nastave najčešće su zajedno.

— **Veoma su ambiciozni, trude se na nastavi, a kada im je nešto nejasno, znaju da navrale do Radničkog univerziteta za odgovor koji ih interesuje.** Nastavnim planom je predviđeno da imaju 100 časova na prvom, i isto toliko na drugom stepenu kursa, koji će se održavati na proljeće — ističe **Milorad Dragović**, direktor Radničkog univerziteta u Banjaluci.

šta ne želi da propusti, a kada je potrebno i po nekoliko puta ponavlja istu stvar. Ovaj prosvjetni radnik nije samo nastavnik. Sa svojim učenicima uspostavio je izuzetno dobre i prijateljske odnose, pa je sada i njemu i učenicima mnogo lakše raditi. To potvrđuje i dosadašnji uspjeh.

Iranka Fruzan Herzi jedina je djevojka u grupi. Za kratko vrijeme naučila je mnogo naših riječi i dobro se sporazumijeva. Govorila bi daleko bolje kada bi postojali — ističe ona — rječnici perzijsko-srpskohrvatski. Ova mlada djevojka, čija je želja da u Jugoslaviji studira medicinu — s interesovanjem prati svaku kulturu na zbijanju u Banjaluci. Njen rođak **Habib Dadvan** takode iz Siraza — namjerava na isti fakultet. Oboje su stekli mnogo novih prijatelja, posebno u Šahovskom klubu „Nikica Pavlič“, koji posjećuju kad god imaju vremena.

Prijateljstva su oduvijek predstavljala najsi-

je presudna u izboru zemlje u kojoj će studirati.

Palestinac Ijad Masud, koji među svojim kolegama najbolje govori naš jezik, u Banjaluku je došao s bratom Basemom. Izbor Jugoslavije nije bio nimalo slučajan. Došli su u zemlju prijatelja njihovog naroda, među Jugoslovene koji su im uvijek pružali veliku — dragocjenu podršku. O našim ljudima i zemlji mnogo su saznali od starijeg brata, koji je u Beogradu prije deset godina stekao diplomu inženjera. Sada je sa suprugom Jugoslovenkom — priznat stručnjak u **Abu Dabiju**. Ovim mladim Palestincima posebno se dopala Banjaluka, gdje, kako sami kažu, imaju bolje uslove za učenje, stanovanje i sklapanje prijateljstva nego u većem gradu. Zahvaljujući relativno dobrom poznavanju našeg jezika Masud sve lakše sklapa poznanstva sa svojim vršnjacima. Na Pravnom fakulte-

tu uključio se u rad Esperanto kluba, a bavio se i sportom. Sve mu to pomaže da u kontaktu sa našim studentima još brže uči.

Emad Rijahi, Palestinac, došao je na nagovor brata, koji u Banjaluci studira na Medicinskom fakultetu i jedan je od najboljih studenata na četvrtogodi. Najsnažniji utisci iz Banjaluke su vezani za porodicu u čijem domu stanuje. Osjeća se kao u vlastitoj kući — govori Emad, a gazdarica i njen suprug kao da su mu najbliža rodbina. Studiraće za fizioterapeuta.

Palestinac **Džamal Zendin** jedan je od najmarljivijih na kursu. Želi što prije i što bolje da nauči srpskohrvatski, zbog čega kod kuće dnevno uči i po pet-šest sati. Džamal je i dobar učenik i dobar čovjek. U svoju iznajmljenu sobu kao „cimer“ ilegalca primio je **Tarika Haruna** iz Sudana, koji uzaludno danima traži smještaj. A Tarik je stigao prije desetak dana. Zna samo pokoj našu riječ. Drugovi ga nisu ostavili u neizvjesnosti, a za sada najbliži mu je Džamal. Vjeruju da će konačno i njihov drugar iz Sudana riješiti pitanje smještaja, što će svi-ma biti lakše.

Za nekoliko mjeseci, u proljeće, kada je Banjaluka najljepša — završice se kurs. Poslije toga predstoji ovim mladim ljudima još teža bitka - na ispitima, odnosno na putu do diplome. Sudeći po njihovoj marljivosti, na studijama neće imati ozbiljnih problema i sigurno će se u svoje zemlje vratiti kao stručnjaci da daju svoj doprinos njihovom razvoju. Jugoslaviju i njene ljude neće zaboraviti — to već sada govore.

Mirko KISJAN

MAJSTORI FOTOGRAFIJE

Titov i Čerčilov portretist

- Za Jusufa Karša, kanadskog fotografa, kažu da je Rembrant fotografije, a Jugoslovenima je dobro poznat i po tome što je napravio izuzetnu kolekciju portreta druga Tita
- Samo je Jusuf Karš mogao da izvadi cigaru iz usta Vinstonu Čerčilu, prilikom portretiranja, što je ovaj popratio riječima: „Vi biste bili u stanju da smirite i lava koji riče da biste ga snimili!“

Zaista je mali broj fotografa koji mogu da se pohvale da su portretirali, pa i družili se, sa ličnostima koje su, svaka na svoj način, zadužile čovječanstvo. Kada to kažemo, onda prije svega, mislimo na ljude koji su svojim duhom, mudrošću, misaonošću i srcem uticali na istoriju, na njeno mijenjanje i stvaranje.

Neće biti pretjerano ako kažemo da je takav fotograf **Jusuf Karš** Kanadain, čovjek dobro poznat nama Jugoslovenima i zbog toga što je svojevrstno napravio impresivnu kolekciju portreta maršala Tita, koja je bila izložena u Otavi, pored portreta Vinstona Čerčila, Nikite Hruščova, Alberta Anštajna, Jurija Gagarina, princa Renijea i princeze Grejs Keli, Jana Sibelusa, Pjera Kardena, Ernesta Hemingveja i mnogih drugih, poznatih ličnosti.

Ko je Jusuf Karš?

U njegovoj kratkoj biografiji može se pročitati da je rođen u Turskoj, da je Jermenin, da se već u šesnaestoj godini preselio s roditeljima u Kanadu i da je tamo, u radionici svog ujaka, stekao prva znanja o fotografiji i njenim mogućnostima. Ima svoj studio u Otavi, gdje je portretirao mnoge ličnosti, stvorio svoj vlastiti stil, postao prepoz-

natljiv po radovima koji su obišli cijeli svijet.

Poznata je, već antologična, anegdota o Jusufu Karšu i njegovom načinu na koji je portretirao Vinstona Čerčila.

Bilo je to daleke, ratne 1942. godine, kada je britanski premijer došao u Otavu, da govori u Kanadskom Parlamentu. Premijer Mekenzi zamolio je Karša da napravi portret britanskog državnika i ovaj je sve preduzeo da to, na najbolji mogući način, i uradi. Unaprijed je pripremio i isprobao osvjetljenje i postavio kameru. Kada je Čerčil došao u studio i saslušao fotografa, njegove zahtjeve, svemu se povinovao, ali nije htio da izvadi cigaru iz usta, smatrajući to drskim zahtjevom. Na Čerčilovo iznenađenje, Karš mu je bez ustezanja izvukao cigaru iz usta i pritisnuo okidač svoje kamere. Zapanjeni premijer je na to rekao: „Vi biste bili u stanju da smirite i lava koji riče, da biste ga snimili!“

Kada je riječ o pomenutoj fotografiji, onda treba istaći da je ona objavljena u „Lajfu“, početkom februara 1942. godine i da je ovaj štampani u tiražu od tri i po miliona primjeraka.

Kasnije će neko reći: „Neukrotiva Evropa se identifikovala sa snagom koja je zračila sa portreta, a za engleski narod on postaje simbol borbe i otpo-

ra“. Tome je, svakako, mnogo doprinio i Jusuf Karš, čija je popularnost naglo rasla, a time, u stvari, i počimje njegova blistava karijera.

Povodom samostalno izložbe Jusufa Karša u Beogradu, koju je svojevrstno organizovao Foto-savez Jugoslavije, Miodrag Đorđević je o ovom velikom umjetniku napisao:

„Stil Karševih portreta je monumentalnost ispoljena u sugestivnoj snazi portretisane ličnosti. On psihološki uobličava i naglašava karakter, ono suštinsko što određuje individualnost. Bez obzira na to da li je to grimasa ili izraz lica, pokret šake ili ruku, povišenost ramena ili nagib tijela, Karš na portretu daje značaj onom upravo fizičkom dijelu, odnosno, pokretu koji najjasnije iskazuje unutrašnje sadržaje ličnosti. I dalje... U Karševim portretima nema ponovljenih poza, pokreta, šablona ili rutinskih prilaza modelu. Doživljavajući svaku ličnost kao snažnu i jedinstvenu individualnost, on zanemaruje iskustvo kao mogući oslonac u radu.“

Jusuf Karš i danas, iako u poodmaklim godinama, snima. Njegova kolekcija portreta predstavlja neprocjenjivu dragocjenost, jer se u ovoj nalaze i De Gol, Tito, Montgomeri, Ajzenhauer, ali i Brižit Bardo, Lorens Olivije, Pablo Pikaso, Joan Miro, kao i mnogi drugistvaraoći i državni. On kaže: „Za mene predstavlja veliku radost da snimam one ljude koji imaju veliko srce, dušu i duh, bilo da su slavni ili nepoznati svejedno“.

I toga se, cijelog svog života, pridržava.

Duško MOMČILOVIĆ

Majstor fotografije Jusuf Karš

LJUDI U MEĐUVREMENU

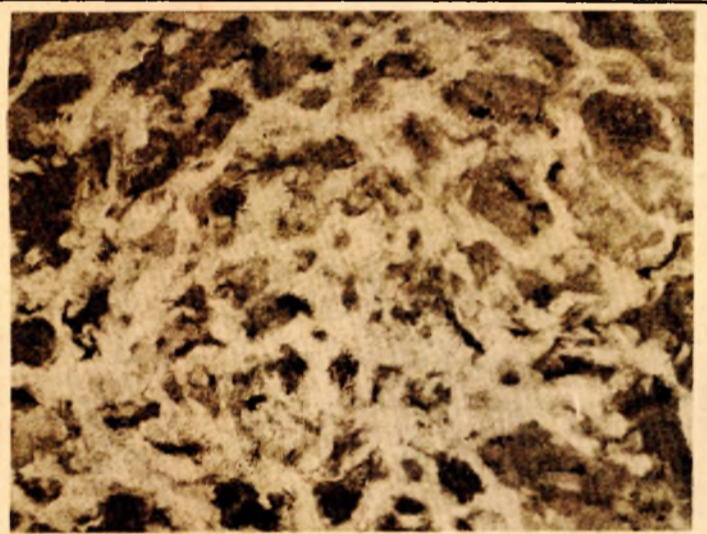
Nastavnik na određeno

I nije se ništa naročito dogodilo, ako se bagatelnim shvati ljudska sudbina, a da bi se to nekakvo uzne-mirenje prisutno u školama nekih sela srbačkog Lijeveće polja, u vidu društvene hronike, našlo u novinama. Na to su nas i u Srpcu upozoravali, vele, i nije to tako važno da bi baš novinske stupce zavredovalo.

A što bi bila važna životna priča Voje Kuprešanina iz Kukulja kada on, očito, nikome tu više nije bitan? Kada je sedamdesetih godina završio onu životnu, Učiteljsku školu u Banjaluci, kao u divna romantičarska vremena dekretom, tako je on s ljubavlju za učiteljski poziv otišao u seosku školu u Otpočivaljci kod Prnjavora. Desetljeće je učiteljevao u tom prnjavorskom kraju, pored Otpočivaljke u Orašju, Husrpovcima, Čorlama, Lišnjoj i kojekuda, za-ljubljenik u taj posao, postižući izvanredne rezultate, a uvijek razmišljajući (i redovito se vraćajući) svojim rodnim Kukuljama, u ravnom Lijeveću polju.

ODISEJA JEDNOG UČITELJA

A kada je 1980. godine u novinama našao raspis za popunu upražnjenog radnog mjesta nastavnika njemačkog jezika u Osnovnoj školi „Mladen Stojanović“ u Razboju, pa još k tome i uslovi mu odgovaraju, bez obzira na to što je konkurs kazivao da je tu moguće zaposlenje na određeno vrijeme, savio je Vojo arak hartije, one kari-rane, molbu napisao uvjeren da će, konačno, tako okončati jednu sv-

SLOBODAN ŠOBOTA: „Kompozicija“, tempera

vrijeme

● **Šta je toliko narodu zgriješio učitelj, nastavnik njemačkog jezika, student Vojo Kuprešanin iz Kukulja kod Srpcu, pa mu danas, na miru, ne daju da radi ni u „trudničkom radnom vremenu“ kao školskom podvorniku?**

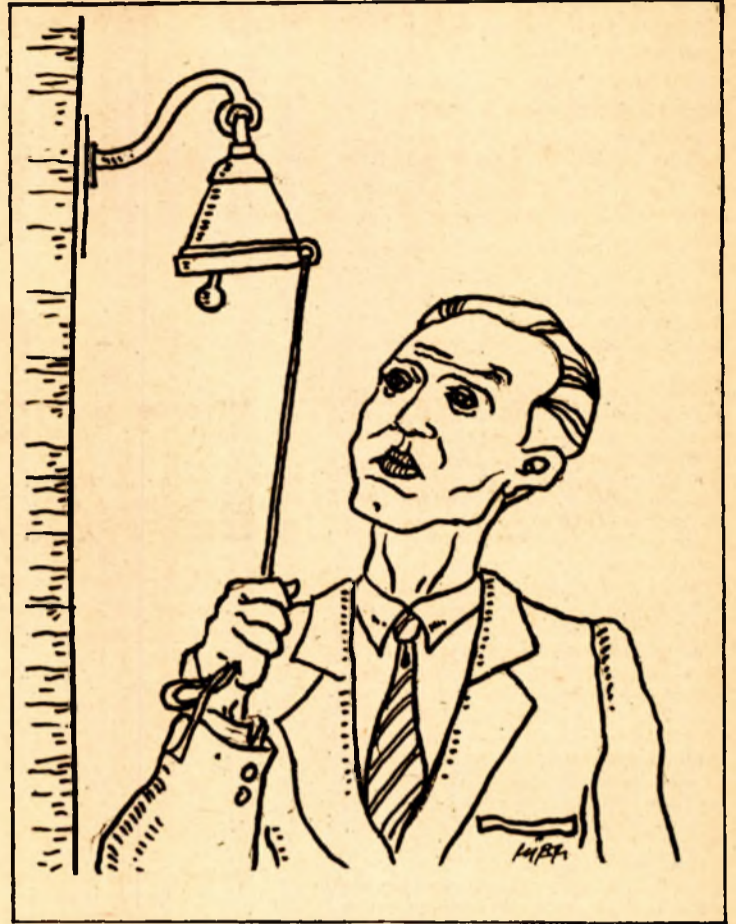
oju učiteljsku, životnu etapu. Niko-ga sretnijeg od njega kada je dobio pozitivno rješenje iz Razboja, sela nadomak rodnih Kukulja: u toj školi „Mladen Stojanović“ su ga primili kao divnog druga, otpočelo je to novo poglavlje Vojinog života i sad rada kao nastavnika njemačkog jezika.

Ne sluteći šta ga, iz svega toga kao iz zasjede čeka, radio je pre-galčki: tri godine obnavljao i istim zadržavao svoj status radnika u udruženom radu na određeno vrijeme, upisavši na Filološkom fakultetu u Beogradu studij na grupi njemačkog jezika i književnosti. Škola mu je jamčila i plaćanje školarine, a on zapeo iz petnih žila: i danas s ponosom pričaju da je bio odličan nastavnik njemačkog jezika i da su se njegovi đaci, naprosto, prepoznavali u srbačkom centru usmjerenog obrazovanja. Njegove kolege iz te škole u Razboju, Brane Mikać, Stojan Maksimović i drugi danas kažu da je pravio takva oči-

gledna sredstva za nastavu njemačkog jezika da je to zasvaku hval-u. Bio je, vele, izvrstan drug, dobar prosvjetar, divan aktivista. Kažemo - bio je, jer, potom slijedi zaplet životne drame Voje Kuprešanina, odakle je očekivati Deu ex machi-na, da je i razriješi, budući da ona uveliko traje i sobom se poigrava.

NASTAVNIK ILI PODVORNIK?

Jer, kada je raspisan četvrti konkurs za popunu radnog mjesta nastavnika njemačkog jezika u pome-nutoj školi i kada se, ponovo, javio Vojo na taj konkurs, već s prevršenim strpljenjem u iščekivanju stalnog zaposlenja, zakon je „ukinuo“ učitelja. Ljudi ga u naj-grubljem smislu shvatili i tumačili, pa je u posljednjem trenutku neko konkursnoj komisiji podmetnuo molbu profesora geografije i istorije, i on je primljen na to radno mjesto. Dakle, k vragu znanje, dobrota, ljubav za taj poziv kad nadvladava - diploma; ovom zgodom, eto, profesora geografije, Kuprešaninu sad nude, opet na određeno vrijeme (jer on je, za-pravo, nastavnik na određeno vrijeme, učitelj po ubjedenju, student po želji da nešto više nauči, ali na kraju - radnik, podvornik, sudbinskim određenjem), neka rješenja u školi u Kukuljama, tamo da predaje pola-pola njemački jezik i RTV, nude mu i još neke škole u selima, bogu za ledima, da tamo učiteljuje. On, očito, na rubu nera-va, ništa od toga ne prihvata. Javljajući se u istoj toj školi na raspisani konkurs za popunu radnog mjesta pomoćnog radnika - podvornika (što će reći, čistača) i to sa polo-vinom radnog vremena, i mada iznenađeni pa i uvrijeđeni, članovi konkursne komisije u školi u Razboju primaju ga na to radno mjesto. I odjednom, preko noći, svu ono učiteljevanje, sve one hvale na račun nastavnčkog rada, padaju u

vodu: počinje dvoipogodišnja odiseja školskog podvornika, pomoćnog radnika „s trudničkim radnim vremenom dnevno“ i pri-nadležnosti od nekih desetak hilja-da dinara, Voje Kuprešanina, koja zagorčava život, vele u kukuljskoj školi, ali i u RO Osnovna škola „Momo Vidović“ Srpcu, u čijem su sastavu sve te škole na srbačkom području: 6 punih osmogodišnjih i 13 područnih sa ukupno 2.660 uče-nika i 165 zaposlenih.

S METLOM U RUCI

Osnovna organizacija SK, napose njena komisija za ONO i DSZ, te Vojine škole u Razboju, zaključuju: ne može dojučerašnji nastavnik na određeno vrijeme, sada ostaviti dnevnik, uzeti metlu u ruke, postati pomoćni radnik „na neodređeno vrijeme“. Nije to ni pedagoški ni ljudski, a drugo rješenje nema. Ni zakon mu nije naklonjen, pa ne može ni nastavnik više ostati. Može samo, kažemo, na određeno vrijeme!

Sada tu traju dugi i iscrpljujući sastanci, pa i sporenja koja se sudom istjeruju na čistač (Vojo tuži sudu za klevetu sekretara OO SK, Ranku Stanković, sud je proglašava krivom i kažnjava sa 4.000 dinara ili osam dana zatvora; pravobranilac samoupravljanja i inspektor rada ukazuju da je konkurs nezakonito proveden za prijem nastavnika njemačkog jezika, tu OO SK izriče četvorici rukovodilaca škole idejno-političke mjere). Sve to, traje ali Voju neće za pomoćnog radnika, nema smisla. Vele, i protivno Marksovoj proklamaciji o radu, ta to niti je ljudski ni pedagoški da radi u stalnom radnom odnosu kao čistač-pomoćni radnik, a za stalno radno mjesto nastavnika - nema ni volje, niti zakon dozvoljava, može samo - nastavnik na određeno vrijeme!

„KOME OPANCI, KOME OBOJCI“

I kada sad Vojo, kao zvanično primljen na radno mjesto, pomoćnog radnika, dolazi na svoje radno mjesto, stiže i milicija koja ga izbacuje iz škole. U međuvremenu samoupravnom transformacijom škole gubi svoj raniji status, organizuje se kao obračunska jedinica, a ulazi u sastav RO Osnovne škole „Momo Vidović“ Srpcu. Sad Vojo pokreće sudski spor kod suda udruženog rada i, poslije nešto manje od dvije godine, sud ga vraća na radno mjesto pomoćnog radnika U školi, u RO, raspoređuju ga na tu „dužnost“ u rodne Kukulje, za koje on otvoreno, više scem no razumom, kaže: moje rodno selo je, zapravo, centar svijeta. „Zar poslije ovoliko borbe da konačno kući dođem, sad ni tu mira nemam!“

A nema ga iz prostog razloga što je već uveliko iznerviran i što sada i u RO OŠ „Momo Vidović“, a i školi u Kukuljama, kažu: „On je naš najveći problem, zatrovao je međuljudske odnose, ne može se s njim ljudski, mora se samo drugačije (pa mu, nedavno, kad je posegao za dnevnikom i da utoli svoju želju za radom s učenicima, pošao u učionici, ponovo pozovu radnike SUP iz Srpcu da intervenišu), pa kome opanci, kome obojci!“

I sad, evo, Vojo Kuprešanin, koji više ne zna da li je učitelj, nastavnik možda, ili tek podvornik samo, zbog toga što remeli međuljudske odnose, što je samovoljno posegao za dnevnikom i ostryanjem želje da ponovo poslije dvije i po godine radi sa učenicima, mora svez početka objašnjavati pred disciplinskom komisijom. Ne zna se šta će ona na kraju reći, ali raspoloženje je zvanika: s njim treba dalje od škole, bez obzira na sve! Tako će, eto, svoju ljubav za prosvjetnim radom, rodnim selom koje mu je, vele, centar svijeta, platiti lišenjem svake ljudske razumnosti, pa i ljubavi.

Ranko PRERADOVIĆ

NAŠI U SVIJETU

Miroslav Desančić je najpoznatiji Jugosloven među švajcarskim bankarima i najpoznatiji kreditor među našim ljudima na privremenom radu u ovoj zemlji. Jedni smatraju da je on vlasnik banke i zovu ga „Miro banka“, a drugi opet tvrde sa punim pravom i ponosom da je „ambasador ljudi iz Bosanske krajine“ u Bazelu i blizjoj okolini. A on je, u stvari, dijete sa banjalučkog asfalta koje je krenulo u bijeli svijet trbuhom za kruhom i uspjelo. Od 1970. godine je u Bazelu i danas je vlasnik firmi „Miro kredit“ i „Perimeks“, a naši ljudi u ovoj oblasti kažu: „Dvije ugledne firme“.

Te sada već daleke 1970. godine, kada je Miro odlučio da napusti posao tehničara u „Rudiju Čajavecu“ i krene u ovu alpsku zemlju da igra šah, sve je izgledalo bezazleno. Krenuo je da bi se koliko-toliko nametnuo u svijetu koji komanduje sa drvenom vojskom na 64 crno-bijela polja, a sada ponekad navratu u svoj grad, među svoje prijatelje iz djetinjstva kao ugledni biznismeni, kome je šah otvorio vrata uspjeha, a on je tu šansu prihvatio i iskoristio.

— Pripadao sam jednoj izuzetno talentovanoj generaciji omladinaca „Nikić Pavlića“ — Lakić, Bogdanović, Đorđević, Sibarević, Kelečević i Klincov. Iskren da budem svi oni bili su talentovaniji i bolji od mene. Lakić, Sibarević i Kelečević su uspjeli na šahovskom bojištu, a Klincov i Đorđević su se povukli. Steta za obadvojicu — prisjeća se tih godina Miroslav Desančić.

U Bazelu se Miro brzo snašao. Zaposlio se kao magazioner u firmi „Sojberlih“, čiji je vlasnik istovremeno bio i vodeća mećna šahovskog kluba „Alšvil“. Titulom ekipnog prvaka Švajcarske okitili su se tri puta, a danas tu ekipu sačinjavaju dva Jugoslavena - Desančić i Vjekoslav Vulević, Madar Bela Tot, Nijemac Majer Kristijan i četiri Švajcarca.

Miroslav Miro Desančić

— Moj najveći uspjeh je što sam uspio da pobijedim u Švajcarskom kupu. Za sada sam prvi i jedini stranac koji je u svoju vitrinu stavio ovu laskavu titulu. Na turniru u Emen Blike bio sam drugi, za pola poena iza čuvenog Korčenoja. Inače, šah je u Švajcarskoj popularan samo u uskim krugovima i švajcarska štampa mu posvećuje veoma malo prostora - govori osvom šahovskom putu Miro i smješka se, jer su mu upravo ta 64 polja otvorila širom vrata uspjeha.

„Miro banka“ sa Vrbasa

● **Miroslav Desančić, naše gore list, otišao je 1970. godine trbuhom za kruhom u bijeli svijet i danas dolazi u grad svoje mladosti — Banjaluku, kao vlasnik dvije firme u Švajcarskoj, jedna od njih se bavi poslom koji je isključivo rezervisan za Švajcarce — bankarskim**

Deceniju je on radio kao magazioner i vojevao na šahovskoj tabli, a onda je 1976. godine odlučio da načini korak dalje. Upoznao je ljepu Nedeljku iz Sitneža kod Srpcu, koja je radila nekoliko kilometara dalje, preko granice u Njemačkoj i odlučili su da stanu pred matičari i kažu famozno „DA“. I to su učinili nigdje drugdje već u Banjaluci, u prisustvu svojih roditelja, prijatelja i komšija. Vjenčali se i krenuli nazad da zajednički grade svi novi dom.

— Šah ja nisam zapustio, ali za njega nemam više vremena kao nekada. Pitate me zašto kažu da sam ambasador Krajišnika, iz samo jednog razloga - rado se nadem našim ljudima na usluzi, pogotovo onima koji ne poznaju jezik, pravne norme i običaje zemlje domaćina. Pomognem im da se brže i lakše snađu, da što je moguće bezbolnije riješe probleme i nesporazume koji ih zateknu. Ipak sam ja ove gore list - smješka se Miro.

A firme „Miro kredit“ i „Perimeks“ čime se one bave? Naš sagovornik se smješka i kaže da je najvažnije novac koji je van prometa vratiti u promet. Jedna firma obezbjeđuje kredite našim ljudima i drugim gastarbajterima, a druga omogućuje da se lakše, brže i po najpovoljnijim uslovima dođe do robe koja je neophodna. Mirine firme su kompjuterizovane. Na tržištu gdje ima previše novca, uspješno se snalazi, povezujući ga sa tržištem gdje ima višak robe. I u tom grmu leži njegov uspjeh na svjetskom tržištu.

— Najveći promet napravili smo druge godine postojanja firme. Oko tridesetak miliona švajcarskih franaka (registrovali) smo kreditnog uspjeha. A to je za početak značilo mnogo. Firma se jednostavno učvrstila i dokazala svoju ozbiljnost. Danas je već druga priča. To je poznata i afirmisana firma, koja ima svoje komite.

Slobodno vrijeme Miro provodi u klubu naših ljudi u Bazelu, koji ima oko 400 članova. U Švajcarskoj je oko 120.000 Jugoslavena. Ni u klubu se ne razdvaja od crno-bijelih polja - učestvovao je u formiranju šahovske sekcije i nabavljao je opremu za nju.

Ratko MARIĆ

● U maglovitim prazničnim štutgarskim julima članovi Udruženja „Pjesnik — radnik u tuđini“ ispisuju stihove koji su im najčvršća veza sa zavičajem i domovinom ● Mnogo pohvala velikokladuškog „Agrokomercu“ i poziv drugim organizacijama da omoguće češće sretnje pisaca iz domovine i naših stvaralaca van granica zemlje

Između Ritešića kod Doboja, gdje je prije pedesetak godina rođen, i Modriče, gdje je napravio kuću i gdje želi da sa suprugom Petrom djecom i unucima provede mirne penzionerske dane, pred Zdravko Dekić ispričao se Štutgart. Bivši lugal iz Skender-Vakufa već petnaestak godina je na privremenom radu u SR Njemačkoj, od toga najviše u gradu na obalama Nekra. U svojoj štutgartske izmaglici, posebno subotom i nedjeljom kada ne odlazi u fabriku, ili u večernjim satima ako nije u nekom od jugoslovenskih klubova, Dekić se lali olovke i papira, pa stihom zaplovi u domovinu:

„Daleka zemljo, uvijek si blizu, u mom disanju, u krvotoku — pa nek sam u Frankfurtu ili Parizu, tvoje nebo nosim u oku.“

U mislima su mu tada bosanske šume kojima je „hodio i brodio“ mutnom i poodavno u ekološkom smislu već opasno zagađenom Nekru suprotstavlja bistre bosanske poločice:

„Tamo u Bosni, znate gdje je? Znale, svugdje je ima.“

Evo, zavirite mi ispod kože, tu je u mojim rebrima.“

A onda mu pred očima blesne jesenja slika zavičaja:

„Vjetrovi maglu plast po plast kô vuci ovcu nose sa njive...“

Autor dviju zbirki pjesama („Dragana sa Vrbasa“ i „Zvijezda u plaveti“) kočicevski oporo stihom će opisati sudbinu svojih zemljaka u tuđini:

„Nomadimo u ljutoj mećavi...“

Srcem umjesto riječima

U svom stihotvorenju, u finom tkanju domovinski toplih pjesni-

KAKO I O ČEMU PIŠU PJESNICI U TUĐINI

Nada Mutić

Zdravko Dekić

Dijana Midžić

Momir Delibašić

Božana Krstović

Domovinski toplo, zavičajno...

čkih riječi, Zdravko Dekić (srećom, kako sam kaže) nije usamljen. U Štutgartu već duže uspješno djeluje Udruženje „Pjesnik — radnik u tuđini“ koje okuplja zaljubljenike stihova. Ljude koji su daleko izvan granica svoje zemlje osjetili potrebu da literarno iskažu svoja osjećanja. Čitanjem zbirki i zbornika koje su do sada objavili dolazi se do zaključka da oni pišu o ljubavi, sreći, o svijetu u kome žive, zavrćući u njihovoj pjesmi luga praćena melanholijom, naslućuje se čežnja Rodoljubiva i patriotska osjećanja dominiraju u njihovoj poeziji, a naj snažnije poetske slike stvaraju kada pjevaju o zavičaju.

Dijana Midžić, gotovo djevojčica, vratila se nedavno u svoju Bosansku Krupu da bi pohađala srednju školu. Imala je lani samo petnaest godina kada je objavila zbirku pjesama „Cvijet zavičaja“.

„Odjednom je bljesnulo imumo štutgartske nebo pjesničkim sjajem...“

Ovakva pjesnička slika stvorila se u Dijaninoj mašti kada je susrela pjesnika iz zavičaja, dok Prijedorčanka Nada Mutić, pjevajući o pješćanim plažama, zamkovima sreće, tulipanima, putovanju i usamljenoj ženi u proljeće, pjeva za pravu o zavičaju.

„Slušam: srcem mesto rečima majka uči svog jedinca sina...“ Pjesnički toplo, Božana Krstović, iz Visoke kraj Arilja, srcem mjesto

riječima uči sina da voli domovinu koja je od njih daleko, ali uvijek — u srcu. Slične motive susrećemo i u pjesmama Slobodana Dimitrijevića, Snežane i Vinke Pavlović, Pere Daradana, Mirka Šolaje, Marije Feuer, Slobodana Cvetkovića, Blaženke Kljajić i drugih članova Udruženja „Radnik — pjesnik u tuđini“.

Ponekad zavičajno sniježi

Zbirkom „Pred Šilerovom kućom“ Nikšićanin Momir Delibašić predstavlja se kao već formiran pjesnik. Sasvim je izvjesno da pred njegovom poezijom nijedan čitalac neće ostati ravnodušan, posebno pred stihovima koji na suptilan način govore o zavičaju:

„Ovdje su bol i ljubav uvećani, ne događaja se ništa, samo ponekad sniježi zavičajno.“

Takav je, po Delibašiću, januar na štutgartskom brdu Kilesbergu, sjetan i pun tuge sve dok u misli ne uroni zavičajna slika.

Vrijedni aktivista u Udruženju „Radnik — pjesnik u tuđini“ i u klubovima Jugoslovena Relja Lukić iz Radoševa kod Arilja piše uglavnom rodoljubivu poeziju. Posjetioci književnih večeri pamte

njegove stihove o Titu, Kragujevcu, Zlatiboru, domovini. Autor zbirke „Zlatko zlatiborsko“ o Kozari pjeva ovako:

„... Pa ljubav me nosi u daljine plave.“

U sjećanju mi sunce krajiško, drago.

Negde pod čeonim nezaboravom šumi Mrakovica zimzeleno, blago.“

Pjesnik u tuđini domovinu nosi u sebi, slike zavičajne mu osvjetljavaju noći u samoći. Tako će Janja Paradžik iz Donjih Riječana kraj Modriče u svojim intimnim pjesničkim dnevnik zapisati:

„U mom selu: sunce zanoči u travi...“

Osjećanka Slavica Kauzlaric u svojim stihovima lka tanane niti o budenju jutra, o zvijezdama što ih nalazi u očima sina, oruži i leptiru, a Riječanka Durda Magočić lula livadama: mladosti da pronade cvijet ljubavi. Kod Milana Čorkovića iz Filip Jakova nalazimo i ove stihove:

„U snovima lebdim kroz noći nesane da zagrlim jutro na pragu svome.“

Druženje i vrednovanje

Možda ova dva Čorkovićaeva stih karakterišu cjelokupno poetsko

stvaralaštvo naših pjesnika u tuđini. Svibioni — a to izražavaju kroz stihove — da što prije „zagrlje jutro na pragu svome“ da se vrate u domovinu, da osjete miris zavičajnog cvijeta, iz te svoje želje crpe i poetska nadahnuća, što njihovo stvaralaštvo čini osebnim, daje mu pečat „kolektivne“ prepoznatljivosti.

Radeći i stvarajući izvan granica domovine, članovi Udruženja „Radnik — pjesnik u tuđini“ željeli bi da se uključe u jugoslovenske književne tokove i da se što više druže sa literarnim stvaralacima u zemlji. Kada je povodom novembarskih praznika grupa jugoslovenskih pisaca, učesnika manifestacije „Kalnik s Titom u nama“, što je organizuju književni klubovi „Antun Nemčević“ iz Križevaca i „25. oktobar“ iz Karlovca, gostovala u Štutgartu, rečeno je da je to lako osvajati, samo je potrebno malo više dobre volje.

— Ako je „Agrokomerc“ iz Velike Kladuše omogućio ovo gostovanje, potvrđujući na najbolji način prožimanje udruženog rada i kulture, zar ne bi taj prizor moglo da slijede i druge organizacije? — jedinstveno je mišljenje članova ovog udruženja. — U tom slučaju češće bi nam dolazili pisci iz domovine, mi bismo učestvovali na sličnim manifestacijama u zemlji, pa bi vjerovatno i književni časopisi postali otvoreniji za naše priloge.

Književni stvaraoci u tuđini ne traže poseban tretman. Naprotiv, oni žele da se njihovo stvaralaštvo objektivno vrednuje i da njihove pjesničke poruke dođu i do čitaoca u zemlji.

Ranko PAVLOVIĆ

Slavica Kauzlaric

Relja Lukic

Durda Magočić

Milan Čorković

Janja Paradžik

JOŠ JEDNA IZLOŽBA IZUZETNOG ZNAČAJA U ZAGREBU: „PISANA RIJEČ U HRVATSKOJ“

TRAGANJE ZA VLASTITIM IDENTITETOM

● Hiljadu i petsto obradenih eksponata u vremenskom rasponu od 24 stoljeća, pisanih na glagoljici, bosančici, ćirilici i latinici

Zagrebački Muzejski prostor na Jezuitskom trgu od samog početka rada naučno nas je na monumentalne izložbe i kulturne događaje koji su po svojoj izuzetnosti prelazili granice naše zemlje. Dovoljno je spomenuti samo „Drevnu kinesku kulturu“, Meštrovica ili, pak, Riznicu zagrebačke katedrale. Tako je bilo i ovog puta sa izložbom „Pisana riječ u Hrvatskoj“, značajnim kulturnim događajem na isteku ove godine, koji je dugo i pomno pripreman. Brojna ekipa stručnjaka je uspjela da obradi golemi broj od oko 1500 eksponata koji obuhvataju vremenski raspon od 24 stoljeća, a riječ je o zapisima dokumentima i brojnim djelima pisanim na glagoljici, bosančici, ćirilici i latinici, a isto tako su i brojni jezici na kojima su ti tragovi pismenosti pisani kroz istoriju na području SR Hrvatske. Traganje za pisanim znacima u ovakvom obimu i vidu, makar bilo i parcijalno, tj. republičko, jedinstveno je u našem kulturnom životu, i predstavlja zapravo traganje za vlastitim identitetom na ovim prostorima.

Izloženi eksponati „Pisane riječi u Hrvatskoj“, bilo da su to pisani znaci smješteni u knjige, bilo da su uklesani u kamen ili metal, ili pak vezeni, podijeljeni su po vremenskim razdobljima kojima pripadaju i na dragocjen način pokazuju kako se na ovim

prostorima širila pisana riječ, a ujedno i kako se mijenjao jezik, od grčkih natpisa u kamenu pa do kompjuterizovane i elektronicirane savremene riječi. I ne samo to — izložba na veoma sugestivna način prikazuje kapitalni i presudni udio pisane riječi u razvoju civilizacije unutar šest velikih kulturno-istorijskih epoha: antike, srednjovjekovlja, renesanse, baroka, XIX i XX stoljeća.

Nakon grčkog i latinskog jezika i pisma, je istaknuto u katalogu izložbe, preko prvih svjedočanstava o hrvatskom narodu i najstarijih natpisa hrvatskim jezikom i glagoljicom, tokom dugog perioda hrvatsko-latinske pismenosti i književnosti, obuhvaćeni su uz razvoj pisma i jezika i problemi bibliotekarstva, štamparstva, umjetničke opreme knjige, nauke i politike, školstva i narodne pismenosti, noćnog pisma, stenografije i brojne druge teme, svedeno monumentalnog leksikografskog pothvata i elektronske revolucije našeg vremena.

Mudri komunalci starog Dubrovnika

Teško bi ovom prigodom bilo moguće navesti i manji broj rariteta koji su izloženi u vitrinama Muzejskog prostora. Tu je, na primjer, izložena čuvena ZLATNA BULA kojom je kralj Bela IV darovao povlastice slobodnom i kraljevskom gradu Zagrebu na Griču 16. novembra 1242. godine. Ili, na drugoj strani, mora se pozavidjeti mudrosti komunalaca starog Dubrovnika. Ako se pogleda Statut grada Dubrovnika iz 1272. godine, u najmanju ruku začuđujuće djeluje

koliko su pazili i nasitnice. Mnoge od odrednica tog statuta su i te kako i danas aktuelne.

... U novim okolnostima potrebna su nova rješenja. Jer je, dakle, božjom voljom gradu Dubrovniku pripojen drugi novi grad koji se do sada nazivao predgrade, da ubuduće ne bi došlo do nesporazuma oko puteva i ulica... ovim zakonom... naredujemo... gospodari zemljišta dati će jedan drugom prolaz...

A da je mir bio uz slobodu vjekovni san i želja našeg čovjeka svjedoči i natpis na Sorkočevećevu ljetnikovcu na Lapadu iz 1520. godine — Pax optima rerum (Mir je najbolja od svih stvari). Ti kameni grafiti posebno doživljavaju procvat u doba renesanse. U ovom birnom razdoblju pisana riječ konačno počinje izlaziti sa stranica zbornika i knjiga, ne mireći se više da bude mrtvo slovo na papiru, ili još češće na kamenu. Kameni natpisi postaju sve duži i ne prenose tek neophodne podatke već se direktno obraćaju čitateljstvu sa didaktičkim, moralističkim, pa i poetskim namjerama (Nosete te ipsum — spoznaj samog sebe). Ta renesansna epigrafika s privatnih zgrada i javnih prostora, kao svojevrstni razgovor sa okolinom, nagovještavala je dolazak novog doba.

Izlazak na evropsku scenu

Period baroka i prosvjetiteljstva znači i naš izlazak na evropsku scenu. Uslovi za razvoj nauke još su bili slabi. Poznati dubrovački matematičar i optičar Marin Getaldić početkom 17. stoljeća žali se u jednom pismu svome slavnom kolegi Galileju kako je u

vlastitoj domovini živ zakopan. I sam Galilej će zbog svojih otkrića doći pod udar inkvizicije. Samo veličina njegovog slave spašava mu glavu, ali ne i od progone i pritvora. Do dana današnjeg on još uvijek nije skinut sa vatikanskog indeksa kongregacije.

Veoma prepoznatljiv doprinos evropskoj kulturnoj i naučnoj riznici svakako je došao od najslavnijeg Dubrovčanina Rudera Boškovića. Citati iz njegovog epohalnog i grandioznog djela Philosophiae naturalis theoria našli su se i u vitrinama Muzejskog prostora, posebno, njegov čuveni traktat o sili, a njegov sintetički pristup u obradi kosmosnih presjeka nije do današnjih dana prevaziđen. U opusu ovog čudesnog Dubrovčanina najsavjetliji i najblistaviji um među naučnicima, neuhvatljivi maštar oharmoniji kosmosa Albert Ajnštajn našao je veoma značajna mjesta za svoju „jeretičku“ teoriju relativnosti.

U rasponu od natpisa na grčkim novčićima do najsavremenijih metoda audio-video komuniciranja, najviše je prostora posvećeno našoj modernoj epohi. Vjerovatno s pravom, jer riječ u savremenom dobu doživljava svoj puni procvat i revoluciju.

Pisani znaci na najbolji način govore koliko mnogo toga zajedničkog imaju ljudi na ovim prostorima, a ne, kako neki ljubitelji mraka pokušavaju jezičkim diverzijama, to zajedništvo minorizirati. U tom smislu divni su stihovi Milana Begovića, ovdje izloženi, iz daleke 1848. godine:

„Abeceda i azbuka dva su grla jednog zvuka“

Marko RUČNOV

Prvi poljubac

Antonije MARINKOVIĆ

Na rubovima tmaste Orlove Gore još je sneg, a dole, u Cvatini, u avliji kovača Vukoja Gajica, trešnje i jabuke, već olistale, bukne u cvet. Čini se: iz rovine zemlje što se zatrpala, izjutra se puši, šikljaju prskavi gejziri, spram sedefastog sunca se srme. Svaka travka poziv je na polazak u proleće, predstavlja poseban poredbeni znak s njim. Možda i s Vukojevim kućnim prozorima, što trepte kao slap svetlosti i buđenja.

Zaista, sve je kao umiveni pastel. Čarolijaska je draž izdužene plaveti neba, pod kojim Peda i Nenad, u pantaloncima do kolena, bos, podijeljeni na dva gola, igraju glavom loptu, pa odjekuje ritmično tup-tup-tup. A na kapiji je s rundavom glavom Vukoje, garava i podbula lica škilji, mišićavim rukama obgrlivši plesnive tarabe, rad-oznalo prati kako njegov izdijeljali sin, kratak i vižljast, „vozi“ jajastom glavom loptu, odsečnim zamahom daje gol za golom, uvek kad postigne pogodak, rukavom prede pod kukastim nosom, obrise sline, ali i kako njegov rival Nenad nije ništa manje precizan, a ne usmrkuje se.

Ovamo te! glasno se Vukoje, zovnu ih rukom, oba dečaka se prenuše, sretoše se s njegovim prekim pogledom, što mu iz krmeljivih očiju cakti kao zelenkasti biljur, kojim je u svom selu Šuriću, kao momčića, palio vatre u devojačkim grudima; mada je siromah, sve su ga htele, grabile se do njega u kolu da igraju, svesplasnukad se, pak, oženi Gospavom, s kojom, po prethodnom dogovoru i pogodbi s njenima, prede u Cvatinu, podiže kuću na sprat, otvori kovačku radionicu, uključujući se u gradski život.

Pusti nas, tata! odvratila Peda moljećivo, a u ruci mu gumena lopta, ne sme da kaže „neću“, odmalena naučen da za takav neposluš može po goloj guzici dobiti pljuske očevim kaišem, sruži se.

Ovamo te, kad kažem! podviknu Vukoje kao da mu se glas razlama, otvori im kapidžik da uđu. Opasan umašćenom kožnom keceljom lagana koraka u drvenim papučama, klataci se, krenu ka kadrmanom stazom. Oba dečaka ga pretekoše, u stvari šmugnoše, zauzeše mesta za stolom pod senjacom, po čijim se bokovima vijugajući, uz kanape vere ladolež. Preko puita njih sede Vukoje, obe ruke, podavijeh rukava, nalakti na sto, u šake smesti glavu, sa svih strana poče da ih osmatra, upoređuje i procenjuje, posle male pauze, pljesnuvši šakama o kolena zausti.

Hm! Obojica ste pod nosevim zagaravali!

Dečaci se zagledaše, zamalo da prsnu u hihot, a ne znaju na šta Vukoje, zvani Runda, smera. U glavama im se rasu roj svakojakih mi-

sli, u licu, kao da navire iz svih pora, obli ih rumen, s kojom, kao da se nečega unapred stide, stisnuše kolena, oboriše glave.

Ko od vas dvojice navaljuje na devojčice? upita Vukoje, pa se pod keceljom počea po stomaku.

Ja! reče Peda, ne trepnu.

Hm! Balavac! učini njegov otac. Po licu mu se, u isti mah, razli blažen osmeh što mu je sin odrešit, smeo, ne skriva istinu, jer učio ga je da od istine ne beži, ne uvija je u staniol, pravo u oči da ga gleda kad s njim razgovara. A zašto? upita.

Peda šeretki sleže ramenima, a Nenad očima krenu po tavanici venjaka, gde spazi pauka kako se na tananoj svetlucavoj niti, kao da razmotava nevidljivo klube konca, spušta, pašce na kovačevu glavu.

Takva mi priroda! odvratila Peda. Volim da se zadirkujem!

Priroda! primeti Vukoje. Jeste, priroda sazda čoveka, a čovek treba da je ima u rukama kao kad konja držimo za dizgine! Priroda je, na primer, zemlja, a mi od nje pravimo cigle, od cigala kuće! A kako se ti to zadirkuješ?

Vidi Peda da ga otac, kao što često radi, uzima na ispit, pokuša da se, slično jegulji, izmigolji, ali ipak mu iz usta izlete:

Sinoć sam, kad smo na ulici igrali žmurke, Pavi spustio bubašvabu u nedra!

Pa?

Vrisnula je!

Vukoje se namršti, odmače se od elipsaste table stočića i ledima navali na naslon stolice, što kvrču pod težinom njegovog tela.

Zar nisi ruku nego bubašvabu? reče.

Peda prsnu u smeh, pege na licu još više mu se ocrtāše.

Matori, pazi! izbi od nekud Pedita majka Gospava, koja je znala narav svog muža, da sa sinom voli razgovor o muškim stvarima, ispi-tuje ga i savetuje. Ne trućaj kod dece koješta!

Neću, de, ne boj se! odvratila on, a Peda još jednom prsnu u smeh, kome se pridružiše svi, pa i Nenad, sa senkom pod bademastim očima. Taj smeh razoruža prekrornu Gospavu u daljim primedbama.

Tog proleća Peda još veću pažnju poče da posvećuje svom spolnjem izgledu. Uripa, na svoj zahtev, u pantalone s dugaćkim nogavicama. Pa u farmerke. Kosu je mazao briljantinom, ali i blagim rastvorom šećera da mu razdeljak s desne strane dobro stoji. Dlačica uz dlačicu. Hteo je da se brije, ali, za razliku od svog kosmatog oca, bio je cosav, nije imao šta. Voleo je da pod nosom ima brčiće „u vidu lastinog repa“, kako je poverio Nenadu, pa sa uživanjem palcem i kažiprstom da prelazi preko njih, na krajevima da ih upreda, ali dlačice

pod nosom bile su mu oskudne i kao da su pahuljaste. Ujedno muse na srcu javi svrab, nešto se u njemu odreši, krenu nezadrživo kao plininski potok. Tražio je od oca da mu kupi gitaru, pa je drndao na njenim zategnutim žicama. Kad je, pak, jedne večeri u ulici s društvom igrao fote, palo mu je u deo da poljubi Pavu, pa je pritisnuo uza zid. Ona pokušala da se otme, ali joj on, brži, jači i dovitljiviji, zapečati usta poljupcem Svi, pa i švrce, pljesnuše rukama, na šta se on, spalčevima zadnutim o pojas, trijumfalno zanjaha, ona ga ovlaš pljesnu po obrazu.

Baš si šašav! reče.

Da znaš, i jesam! isprsi se on.

Tužicu te kod mame! pripreti ona. Postidena i plačući odjuri kući.

Posle mu priše Nenad, munuga u rebra, diskretno upita: Jesi li šta osetio?

A šta?

Pa nešto kao da ti kroz telo prostruj!

Baš ništa! Kao da sam poljubio zid!

Pava obisnu majci o vrat, ona je nežno privi uza se, držeći se uspravno kao u pozlaćenom ramu, upita:

Šta ti je?

Poljubio me Peda! izusti.

Peda? Sin onog seljaci-ne? Ne znajući da li da i dalje jeca ili da se smeje, Pava potvrdnom klimnu glavom. Onda se sruži. Kao da je krivac ona a ne Peda. S jednim zagonetnim prstom na usnama. Neodređeno. Po svoj prilici s kajanjem što je taj Pedin poljubac objavila, jer sve je bilo u igri, koja, zna se, ima svoja pravila. Možda je bolje da se za takvu sitnicu nije požalila majci. Ali da nije? Da je njena Vida sve to čula od drugih? Ipak je bolje što je sve rekla, nek' njena majka zna da od nje ništa ne krije!

Pomisli, pa dotera haljinu, vrcnu se, kao da ništa nije ni bilo, ode u svoju sobu, nađe neku knjigu, uvuče se u lotelju i nasumce poče da je prelistava, sva rasejana. U stvari, ušima usredsređena na majku. Na njen osorni glas, dobro poznat strankama koje joj dolaze na šalter u pošti, gdje je nedavno u kasi imala manjak, ali kako je „devizna“, jer muž joj je gastarbajter u Zapadnoj Njemačkoj, u Ulmu, čitava afera je na zauzimanje njenog direktora naprasno, ni luk jeo ni luk mirisao, splasnula. Sad se čulo: gazi u kujni okomito, ne može čovek od sela da se otkači, pristižu kao najezda, krešti, sve sami probisveti! Pa od Pede pravi, pačavru, naučice ga pameti!

A Peda, pomišlja Pava, nije ni mangup ni probisvet, već u školi vrlo dobar dak, kao dribler u fudbalu, mljenik je nastavnika fiskulture, jer s loptom u nogama munjevito sestušti i kao od šale postiže gol. Medutim, ništa od toga majci ne sme da zucne i brani Pedu, jer ispalilo bi da je njegov poljubac htela.

U ostalih šesnaest radova, od kojih su neki pravi matematički eseji, poput priloga **Kajepoezija**

Božidar Damjanovski: Zamjena prisutnosti

Ni prstom nije smeo na tebe da pokaze, a kamoli da te dirne! kresnu Vida. A zatim se spremi, na odelu dotera, obu cipele s visokom štiklom i ode pravo, ne zvoneći na kapidžiku, u Vukojevo dvorište, gde zateče Gospavu, s činijom u ruci.

Gospava je primi prijateljski. Uvede je pod venjak, ponudi joj stolicu, na koju ona sede oprezno, da se, valjda, nećim ne uprlja, iz tašne izvadi maramicu, useknu se.

Došla sam da se požalim na vašeg Pedu! reče. Mangup je i pokvaren!

Moj Peda? odvratila, spusti činiju na stočić, primeti da Vida ima fino udešenu frizuru sa šatiranim pramenjem, a ona se, kao da je još na selu, povezuje maramom, nikako, dabome, kod muža kovača da ude u varošku modu. A zašto? upita. Da vam nije pračkom razbio prozor?

Ama ne! odmahnu glavom, a vidi se da je ljuta, od besa joj podripljuju dojke u bluzi od ljubičaste vunice, na stolici se vrti, provrtece sedalo, hukće.

Šta je onda uradio? upita Gospava leljuna glavom. S namerom da je ma čim ne povredi, ne izusti nijednu zapaljivu reč.

Slušajte! uz reč Vida, malo se priđiže. Cerka mi je kao golupčić! Hoću da raste čista! Neokaljana! Ni stamka na nju da ne padne! Niko na nju da ne pokazuje prstom!

Razume se!

A vaš Peda je pritisnuo uza zid i pred svom uličnom dečurljom poljubio!

To je, dakle! odahnu Gospava. Skandal! suknu Vida strelastim prstom.

Gle, moj Peda, moj sin poljubio! proslovi Gospava. A kakvog u tome ima zla? Ima!

Ne znam šta da kažem, ali znam: bolje deca da se ljube nego da se biju! Ljubav je za ljude a ne za stoku!

Tako, dakle, vi meni? ciknu Vida, promeškoli se nastolici, pase naže kao s namerom da rukama šćepa Gospavu, ali se trže, škripnu zubima.

Tako! odvratila Gospava. I ja sam majka kao vi! Nego znate šta? Cerka vam je lepa, ima na glavi divan „konjski repić“. Zatvorite je i kao pticu čuvajte u kavezu! Zabranite da se igra s dečacima! Muškari su sve bezočniji! Znam da vam nije lako, teško je sa ženskom decom! A ja šta ću, moje dete je muško! Raste kao zlatni borić! U koritu ga više ne kupam, zarutavio! Od mene je u rukama jači! Akoruku na njega pružim, on me za ruku šćepa! Ne da se! Iz njega je, po gačama vidim, seme procurilo! Hoće mu se! Priroda mu na oca čaknuta, pa nasrće! A da šćejim, ne ide! Prase nije, mada je prud, nego čovek!

Fuj! otpljunu Vida, naglo se okrenu, trže tašnu i, ljuta kao ris, sikteći nešto nesuvislo, pođe prema kapidžiku, a za njom u stopu podbočena Gospava, koja joj najzad dađe „lakat“.

Poljubio je, pa šta! Nije joj usta otkinulo! reče za sebe.

U kući ni tada ni posle niko ništa nije Pedito prebacio, jer znali su: prgav je i praskav. Iz njihovih ruku je izrastao, ali se, na svoj način, oteo. Više, razume se, nije kao pre.

Za Pavom su ulicom dugo deca uzvikivala:

Ufataaa, poljubio te Peda! A na zidu stambene zgrade u kojoj je stanovala Pava taj prvi njihov poljubac neki dak, vjeruje se sam Nenad, prikazao je u obliku crteža kredom: unutar srca njih dvoje se ljube, a na glavama su im tačno ispisana imena, da se zna!

U SVIJETU KNJIGE

Prapočetak matematike

Grupa autora: „Brojevi“, „Školska knjiga“, Zagreb, 1985.

Teško je da smo imali prilike, a ako smo ih imali bile su rijetke, da egzaltirano u riječima hvale dočekamo pojavu nekog našeg domaćeg naslova u toj volšebnoj nauci za koju kažu da je kraljica ali i ropkinja ostalih nauka. Dakle, matematika, za koju glasoviti humanista Bertrand Rasl kaže da je „predmet kod koga nikada ne znamo šta je to o čemu govorimo, ni da li je ono što kažemo istinito“.

Posebno ne treba štedjeti u pohvalama kad je riječ o biblioteci **Moderna matematika** zagrebačkog izdavačkog giganta **Školske knjige**, pokrenutoj prije nešto više od deset godina. Brojevi, najnovija knjiga, sedamnaesta po redu u ovoj biblioteci, pojavila se nedavno i rezultat je rada jednog tima autora, naših poznatih matematičara iz Zagreba i Beograda, a o zadanoj temi govori i sam naslov. Dakle, brojevi, taj prapočetak matematike, jesu jedna od najstarijih, ali, istovremeno, i jedna od najaktuelnijih tema, kako u predgovoru kaže dr Mirko Mihaljinac, jedan od najistaknutijih predstavnika „zagrebačke matematičke škole“.

Posebno je značajno i zanimljivo što ovaj matematički atlas radova o brojevima plastično pokazuje kako se pojam broja kroz istoriju razvijao, počev od prirodnog broja pa do pojma realnog broja i realnog kontinuuma i aritmetizacije realnog kontinuuma. Osim aritmetizacije sve više je u prvi plan proteklih stotinjak godina dolazio pojam algoritma (još kod Nutna on je značajno bio prisutan), da bi se zadnjih decenija sve vrtjelo oko pojma formalnog jezika.

Posebno su značajna i indikativna, rekli bismo, i epohalna domišljanja u tom smjeru Džona fon Nojmanna (1903-1957), gotovo je jednaka onim neuhvatljivim idejama Boljajaja i Lobačevskog o tome kako postoje i druge geometrije različite od one svestremene Euklidske geometrije, geometrije neovisne od našeg zora. U svom uvodnom tekstu **Napomene o povijesti brojeva** dr Mihaljinac citira nekoliko Nojmanovih rečenica: „Stvarno, zorne predodžbe o tome kakav da bude kontinuum realnih brojeva jesu fragmenti jezika vrlo velikih izražajnih mogućnosti, jezika sa znakovnim sustavom kolosalne složenosti (jednu petinu mozga čini dio u vezi s vidom!). Aritmetičke se pak istine izražavaju na neusporedivo jednostavnijem jeziku... U sve većoj mjeri matematika poprira karakter umjetnog jezika izgrađenog u historijskom procesu, ne samo u istraživanjima prirode nego i zbog psiholoških razloga, razloga prikladnosti, pa čak i zbog raznih slučajnosti... Moguće je da je matematika neki sekundarni jezik koji je nadgradnja primarnog jezika ostvarenog u našem nervnom sistemu.“

Sada je neposredan zadatak za matematičare, logičare, psihologe, neurofiziologe i filozofa da daju konkretan sadržaj fon Nojmanovih naslućivanja, zadivljujućim po smjelosti i dubini, zaključuje, između ostalog, dr Mirko Mihaljinac. Ako bi se išlo i dalje na fonu smjelih fon Nojmanovih domišljanja onda se može pretpostaviti da je u čovjekovom centralnom nervnom sistemu ostvareno (ili se može ostvariti) više primar-

nih jezika, dok bi matematika bila od onih sekundarnih jezika koji se na pojedinim mjestima poistovjećuju sa onim primarnim. Zato se često i kaže kako je matematika „najlogičnija nauka“. Razlozi te logičnosti sigurno leže u epohalnom fon Nojmanovim objašnjenjima.

U ostalih šesnaest radova, od kojih su neki pravi matematički eseji, poput priloga **Kajepoezija**

POEZIJA

Maštovita iskrenost

Milan Pilipović: „Plavetnilo tvog bica“, „Osvit“, Karlovac i Književna omladina, Velika Kladaša, 1985.

Milan Pilipović, rođen 1962 u Miljevićima kod Bosanske Gradiške, već je objavio, pored ove, još dvije zbirke: **Crveni vjetrovi 1980.** i **Smijeh ispod trepavica, 1983.** godine, pa možemo zaključiti, da, i pored toga što je mlad, već ima solidno pjesničko iskustvo.

U ovoj zbirci **Plavetnilo tvog bica**, okrenut je dvjema inspirativnim strujama: djetinjstvu i revoluciji. U pjesmama za djecu nadahnut je opšteljudskim vrlinama, maštovitom vokacijom i uvjerljivom iskrenošću, on će u mladim dušama rascvijetati zrno ljepote:

**„Probudite se livade moje
Da pletemo kolo mira,
Hajde da se ruke spoje
Od mog srca do svemira.“**
Poetskom slikom dočaraće čudesan pe-

tana **Šepera (O metodici matematike i Hiperkompleksni brojevi)** te **Jedno viđenje suvremene teorije brojeva od Dimitrija Ugri-na Šparca** isto tako se osjećaju novi tonovi u proučavanju teorije brojeva, uz obiman popis adekvatne literature u svijetu koja na meritoran način osvjetljava ovo prastaro i uvijek mladano područje matematike. Ako je početka uopšte bilo, onda po nekima u početku bješe — broj, a ako govorimo o hipotetičnoj mogućnosti postojanja drugih civilizacija osim ove naše (koja je po mnogo čemu veoma skromna i skućena), onda se može govoriti i o budućim susretima. Ono što bude moglo biti jedino zajedničko njima to je sigurno — Broj. **Marko RUČNOV**

izaž takvom realnošću da čitalac spontano poželi da se baš tu nađe i osjeti zoru koja se rada, rosu kroz koju niko nije prošao i „osmijeh na usnama dana“.

U drugom dijelu zbirke Milan Pilipović još i sad osluškuje šapat i zov Kozare, sluša legende o nepovratu, nostalgično pjeva o izgubljenom djetinjstvu i o zemlji koju tiranska čizma nije mogla pregaziti. Prosto čovjeka ponese muzika stihova:

**„Rumenozore oko Save
izgubile zaborave“**
**„Ovdje rijeke
imaju smjer krvi“**
poručuje pjesnik u pjesmi posvećenoj Lepi Radić. I taj smjer, i kad bismo htjeli, ne možemo prenebreći, jer i danas, nakon gotovo pola vijeka, Sava otkriva nove masovne grobnice, izbacuje kosti mučenika i te kosti neka nam budu nauk da pobilu koju cijenu moramo sačuvati milionskim žrtvama plaćenu slobodu.

Dragan STUDEN

DESET GODINA UNIVERZITETA U BANJALUCI

DOSTOJANSTVENA PROSLAVA

BANJALUKA, 13. decembra - Univerzitet „Đuro Pucar Stari“ dostojanstveno je proslavio svoju desetogodišnjicu. Izvještaj o njegovim dostignućima su potvrđeni i Plaketom Zajednice univerziteta Jugoslavije, najvećim priznanjem ove asocijacije. Akademija je u prisustvu velikog broja uglednih zvaničnika

rektora jugoslovenskih univerziteta u svečanim odorama završena bogatim umjetničkim programom, kome su posebno doprinijeli sami studenti banjalučkog Univerziteta

S proslavom decenije rada poklopilo se i to što je Banjaluka postala novo sjedište Skupštine Zajednice univerziteta

Jugoslavije, a rektor ovdašnjeg Univerziteta prof. dr Dragica Dodig, inače prva žena na tom položaju u zemlji, njen predsjednik. Ovo je svakako čast, ali i obaveza pred banjalučkim visokim školstvom za još istrajniji i kvalitetniji rad u drugom desetljeću. S.S.

Snimio: Radovan GRAHOVAC

Prof. dr Dragutin Rilke, predsjednik Predsjedništva ZUJ, pre daje Plaketu prof. dr Dragici Dodig

Hor Univerzitetskog kulturno-umjetničkog društva „Ivica Mažar“ dostojno predstavlja Univerzitet

Prof. dr Rajko Kuzmanović otvara izložbu koja govori o deset godina rada

Pregled ostvarenja studenata i profesora banjalučkog Univerziteta privukao je pažnju i izmamio čestitanja

Raskošni glas Radmile Smiljanić i pjesma Budimira Gajlica „U Titovom rodnom kraju“

Proslavi su prisustvovali mnogi ugledni društveni i javni radnici

Baletska grupa VITA-TOP-DANS u efektnoj koreografiji Viktora Orendla izvodi balet na muziku Vlade Miloševića, a tekst Petra Kočiča i Ranka Risojevića

„GLASOV“ FOTO—ŽURNAL

„PUŠENJE“ ŠOKIRALO BORIK

Ekipa kao sat-Izvedba kompozicije „Sa one strane ulice“

BANJALUKA, 13. decembra - Na koncertu „Zabranjenog pušenja“, održanom sinoć u Dvorani „Borik“, bilo je oko tri hiljade ljubitelja roka. Sudeći po reakcijama publike, cijena od tri stotine dinara za ulaznicu bila je upravo popularna i vrijedilo je pogledati nastup grupe koja je prošle godine s pravom nosila epitet jugoslovenske rok-atraksije broj 1. Umjesto klasičnog novinarskog raporta više o trenutnom „Pušenju“ i njihovoj pretpostavljenoj budućnosti rekao je ekskluzivno za „Glas“ diplomirani ekonomista Tahir Dinar.

-S obzirom na to da je novi primitivizam najznačajniji kulturni pokret u Bosni i Hercegovini posljednjih decenija, a „Zabranjeno pušenje“ njegov najekspozitivniji predstavnik, može se zaključiti da ovaj koncert ipak nije krajnji

domet dr Neleta Karajlića i njegove ekipe. Istina je da sada mnogo bolje sviraju nego prije, imaju razradene koreografije, a dr Neletov nastup na momente dostiže vrhunske svjetske standarde (Mik Džeger mu je tada jedva ravan), ali se osjeća nedostatak motiva i inata, što se katkad negativno odrazi na ukupan dojam. Pjesma „Šokiraš me“ najbolji je nastavak na evergrin „Zenica bluz“, a žestoko skandiranje publike, kao kod izvođenja pjesme „Dan kada je otišao Hase“, rijetko se danas viđa čak i na sportskim terenima. Nadam se da će i slijedeći „Dinarov“ album „Priroda i društvo“ takođe ponuditi nova viđenja neiscrpnih mogućnosti novog primitivizma.

Pripremio D. R.
Snimio R. OSTOJIC

Kad je pjevanje u pitanju Nele je glavni, ali prateće vokale pjeva ju i ostali članovi „Zabranjenog pušenja“.

Raspoložena publika.

Grupa ima osam članova, a ambicije su da uskoro bude kao u fudbalskom timu 11.

Filmski poljubac lutki sa naslovne strane

Nije istina da Nele nastupa samo u trenerci, evo lijepo dotjeranog kao toreadora.

Vozdra Banjalučaninai

TOP LISTA

DOMAĆA:

1. BEZ TEBE - VALENTINO
2. AZRA - SEID MEMIĆ VAJTA
3. FATO - OLIVER MANDIĆ
4. DEČKO, AJDE OLADI - POSLEDNJA IGRA LEPTIRA
5. MERJEMA - HARI—MATA—HARI

STRANA:

1. I'M YOUR MAN - WHAM
2. A GOOD HEART - FEARGAL SHARKEY
3. ONE VISION - QUEEN
4. SAY YOU SAY ME - LIONEL RICHIE
5. DON'T BREAK MY HEART - UB 40

NARODNA:

1. TI KRAJ MENE NISI - SN-EŽANA SAVIĆ
2. ČASU MI TUGOM NALIJTE - MILENA PLAVŠIĆ
3. POZOVI ME - LANA
4. ŽAO MI JE - SEJO PITIĆ
5. DOBRO JUTRO, KAKO SI - HAMID RAGIPOVIĆ

PET NEZABORAVNIH:

1. RED ROSES FOR A BLUE LADY - PAT BOONE
2. BABY I NEED YOU LOVING - FOUR TOPS
3. EVERYBODY'S EVERYTHING - SANATANAS
4. NATURAL MYSTIC - BOB MARLEY
5. THE WONDER OF YOU - ELVIS PRISLEY

RADIO—BANJALUKA

ZABAVNA:

1. PIŠI, PIŠI MI - MAGAZIN
2. GDJE SI DUŠO, GDJE SI RANO — HENDA
3. SRCE OD MEDA - POSLEDNJA IGRA LEPTIRA
4. PART TIME LOVER — STIVIE WONDER
5. MOJE, MOJE MILO - JASNA ZLOKIĆ
6. KOKUZNA VREMENA - MERLIN
7. GLEDAM JE DOK SPAVA - PARNI VALJAK
8. WITH A LITTLE LOVE - MODERN TALKING
9. NORA - ZRINKO TUTIĆ
10. PROBUDI SE - SNJEŽANA NAUMOVSKA

NARODNA:

1. NE DIRAJ ČOVJEKA ZA STOLOM - MITAR MIRIĆ
 2. TI SI ME ČEKALA - TOZOVAC
 3. EVO TI SRCE NA DLANU - BILJANA JEVTIĆ
 4. ČEKAM TE, ČEKAM - ANA BEKUTA
 5. KAD BI JOŠ JEDNOM POKUŠALI - SNEŽANA ĐURIŠIĆ
 6. OPILO NAS VINO - MERIMA NJEGOMIR
 7. JA JE ZOVEM, NEĆE DA SE VRATI - BAHTIJAR BRULIĆ
 8. NEDAJSJE, GENERACIJO—ALEKSANDAR ILIĆ
 9. VATRA - LEPA LUKIĆ
 10. STAN' MLADOSTI, STANI, STANI- ZORAN KALEZIĆ
- PRIPREMIO:
Miralem PERVIKOVIĆ

FEŠTA U DVORANI „MEJDAN— NEDJELJA, 15. DECEMBAR

Bez roka se ne može

● Ljutiti organizatori očekuju da kupite kartu, čak ako i nećete doći

Nema više odlaganja. Karte za „SMOTRU ROK — STVARALASTVA BANJALUKA '85“, kupite još danas, pitanje je hoće li ih sutra biti u prodaji (pod „danas“ podrazumijevamo subotu, pa je onda „sutra“ sigurno nedjelja). Inače, ljutiti organizatori žele prije svega obavijestiti cijenjenu javnost da je grupa „Kripton“ na svojoj ruku napravila nedavno samoreklamersku ujdurmu. Naime, A-B i C ove grupe Danijel Dobrovoljski je

priče pričao tvrdeći da hoće, a možda i neće nastupiti na SMOTRI. To kobajagi zavisi od personalnih i kojekakvih drugih pitanja i naravno odluke „Kriptona“. Međutim, istina je kao i obično jednostavnija, tvrde organizatori, pa ovaj bend jednostavno nije poslao prijavu za SMOTRU. Tako, dakle, nema ništa od njihovog nastupa. Ne miješamo se, ne miješamo se! O tome toliko.

A, pet sati svirke (nadajmo se

da će biti samo toliko) publici žele ponuditi „Kontrola leta“ Zagreb, „Aida“ Travnik, „Pegaz“ Pančevo, „Reklam bend“ Kruševac, „Dolar“ Valjevo, „Metuzalem“ Bosanska Gradiška, „Amateri“ Travnik, „Gradski vijećnici“, „Dilema“, „Big mama“, „KBI“ — svi iz Dubrovnika, „Elona gay“ Maribor, „Sunčane kapije“, Trebinje, „Tam a tam“ Niš, „Rekvijem“ Brčko, „Sistem syu“ Sanski Most, pa onda „Ant“ Bosanska Gradiška, „Urbana

plemena“ Sarajevo, i, mada su nas već prsti zaboljeli od kućanja, žrtvovaćemo se i reći da su tu još i Banjalučani „Basdans“, „Killers“, „Javni poziv“, „Intimni oglas“, „Polijski čas“, „Bijela bajka“, „Bolero“. Najavljeno je, takođe, da će prisutne pozdraviti Tahir Dinar (posebno za ovu priliku biće maskiran kao štedna kasicica). A šta rade nekadašnji dinarovci Prpa, Žoka i Taba? I to ćete vidjeti.

D. RELJIĆ

Snimio: R. PAVIČIĆ

IZBOR JE PAO

Video-zvijezde godine

● UBJEDLJIVO PRVA LINDA BLER

Krajem godine počinju i razna sumiranja i izbori onoga što je naj. naj u proteklom periodu. Tako su čitaoci uglednog zapadnonjemačkog VIDEO-MAGAZINA izabrali svojih glasovima VIDEO-ZVIJEZDU 1985. godine. U ovom izboru najviše je filmskih zvijezda i to većinom iz holivudske riznice. Svojevrsno iznenađenje predstavlja što je među izabranim veoma malo rok-zvijezda, o kojima se mnogo više govori i piše. Na toj listi ovoga puta mjesta nije bilo ni za jednu MADONU, koju Amerikanci kuju u zvijezde kao nasljednicu MERLIN MONRO, nema TINE TURNER i GREIS DŽONSA kao i ENI LENOKS ili ŠEIN ISTN.

Redoslijed onih zvijezda koje su zadovoljile ukus za padnonjemačkih videofila izgleda ovako: 1. LINDA BLER 2. ZAKLIN BIZE 3. ORNELA MU-

- TI 4. VALERI KAPRISKI
5. GUDRUN LANGREB
6. DŽEJN FONDA
7. SIBIL DENING
8. DŽESIKA LANG
9. SILVIJA KRISTL
10. PIA ZADORA

Ako bi se ovakva anketa pravila i kod nas, sigurno je da bi bilo iznenađenja. Šta mislite ko bi bio prvi? LEPA LANA! Njen projekt je bio u odnosu na ostale YU-VIDEO, najbolje napravljen i predstavlja svojevrsan video-podvig profesionalno uređen i uz najbolju reklamu. Sigurno dostojnu konkurenciju imala bi u LEPOJ BRENI, MARINI PERAŽIĆ, SLADANI MILOŠEVIĆ ili IZOLDI BARUĐIJI, koja je u duetu sa VLADOM KALEMBEROM pred prošlogodišnju EVROVIZIJU uzdisala „ČAO AMORE“ razgoličena i obasjana škrtim aprilskim suncem po crnogorskoj rivijeri.

Ali, jedno je sigurno (podsjetimo se) da je prošle godine po izboru gledalaca HITAMJESECA najviše glasova dobio video-spot UHVATI RITAM grupe PARNI VALJAK.

A najsvježije takmičenje u neku vrstu VIDEO spada i prošlonedjeljni izbor TV-SPOTA koji je organizovao skopski studio. Prema izboru žirija (koji su se nalazili u nekoliko gradova Makedonije) najviše uspjeha imala je grupa KARIOKI, drugo mjesto pripalo je ĐURĐIĆI BARLOVIĆ, a treće ZORICI KONDŽI. Kako stvari stoje, a na osnovu dosadašnjih izbora i pobjeda, izgleda da će na postolju dominirati nježniji pol. Žene dolaze, zar ne!? M. P.

KAKO SU POČELI Brus Springstin

Bus Springstin je rođen 23.9. 1949. u Friholdu, Nju Džerzi. Prvu gitaru je dobio u trinaestoj godini, a ubrzo zatim tajnama tog instrumenta učio ga je rođak po imenu Frenki. Od 1965. godine član je lokalne grupe „Castiles“. Dvije godine kasnije u Ašbari parku se priključuje sastavu „Earth“, a 1969. prihvata ponudu da pređe u grupu „Child“ koja kasnije mijenja ime u „Steel Mill“. Nakon određenog stečenog iskustva 1971. osniva desetočlani ansambl „Dr Zoom And The Sonic Boom“. Poslije par koncerata grupa se raspada, a Brus osniva sastav po imenu „E Street Shuffle“, koji mijenja ime u „E Street Band.“ Potpisivanjem ugovora sa CBS započinje prava karijera Brusa Springstina, bez mnogo padova i s mnogo prodanih ploča. M. Dž.

Sve sam ovdje izrezao, ljudi, dajte stakla!

Snimio: D. RELJIĆ

TELEKS

● U engleskoj ženskoj reviji VUMEN objavljen je intervju sa Polom Makartnijem, koji je meduljubiteljima BITLSA digao veliku prašinu. U njemu Pol se obračunao bez milosti s Džonom Lenonom, za kojeg je, između ostalog, rekao da je spletka i svinja. „Ljudi koji su pobliže poznavali Lenona“ i njegove tamne strane nisu ovim iznenađeni. Bio je veoma krut i grub za one koji su mu bili najbliži. Razlog zašto je Pol sada reagovao na ovakav način neki nalaze u tome što se prikazuje mjuzik! LENON, a koji upravo gostuje u Londonu. Glavni junak naravno, je Džon Lenon, a Makartni je u njemu prikazan kao veoma komična ličnost.

● Petnaestogodišnjeg VORENA MAJLSA, koji je rodom iz Zimbabvea, na samom početku karijere, upoređuju s Majklom Džeksonom. Iza sebe ima dvije male ploče (malo više uspjeha imao je sa drugom „Sanšajni“) i debitanski album, za koji je neke pjesme napisao i Bili Oušn.

● Američka kuća PIKČER MJUZIK krajem novembra je izdala video-kasetu s originalnim snimkom Džona Lenona s njegovim albumom IMEDŽN. Snimljeno je dobrih 60 minuta, a do sada

se prikazao samo dva puta — prvi 1972. godine na američkoj TV i drugi pet godina kasnije u njujorškom muzeju VITNEJ.

● Zagrebački JUGOTON, sljedeće godine će prvi kod nas početi objavljivati svoje programe i na novim nosiocima zvuka, CD pločama.

● Krajem novembra u studiju RADIO—NOVOG SADA održano je treće tradicionalno takmičenje za najbolji snimak JRT (TAKTONS). Svojim snimcima su se takmičili ton-majstori i producenti svih osam jugoslovenskih radijskih centara, a kao ovogodišnja novost je takmičenje tonskih snimaka, koji su napravljeni bili samo za televiziju.

● Rizo Hamidović, zaljubljenik sevdalinki, a koga mnogi smatraju jednim od vrhunskih interpretatora ove vrste narodne pjesme, oglasio se novom pločom. Ploča nosi naziv ZAŠTO TE DUGONEMA, a izdata je u produkciji Jugotona.

● Pjesma OPILO NAS VINO, koju je MERIMA NJEGOMIR izvela na festivalu „ILIDŽA 85“, ujedno i naslovna pjesma njenog novog albuma koji se upravo pojavio u prodaji.

M. P.

HUMANI ODNOSI MEĐU POLOVIMA I ODGOVORNO RODITELJSTVO

ALKOHOL, DROGA I LJUBAV

Bijeg u košmar

● **Alkoholičari i narkomani pripadaju pasivno ovisnim strukturama ličnosti. Njihovi odnosi prema partneru se odlikuju snažnim simbiotičnim potrebama okeanskog sjedinjenja. Neodoljiva je želja za identifikacijom, a narcisoidne potrebe žedi za ljubavi su uvijek tolike da nikad ne dobijaju onoliko ljubavi koliko bi željeli za sebe**

svaka primjedba onih sa strane je shvaćena neprijateljskom. Zaljubljenost je prolazna i prolaznost kao takva omogućuje realno sagledavanje odnosa sa partnerom. Najčešće sudbina zaljubljenosti je sagledavanje istine i raskid te prisjećanje „sjaja u travi“ prve ljubavi sa nostalgičnim uzdasima za prohujalim vremenima mladosti.

OKEANSKO SJEDINJENJE

Alkoholičari i narkomani pripadaju pasivno ovisnim strukturama ličnosti. Njihovi odnosi prema partneru se odlikuju snažnim simbiotičnim potrebama okeanskog sjedinjenja. Neodoljiva je želja za identifikacijom, a narcisoidne potrebe žedi za ljubavi su uvijek tolike da nikad ne dobijaju onoliko ljubavi koliko bi željeli za sebe. Takva nezrela, infantiilna ljubav je uzrok osjećaja ljubomore, depresije, straha, napetosti i nezadovoljstva. Alkoholičar u flaši pića koja simbiotično predstavlja majčinu dojku pokušava naći zaborav od svih problema svijeta.

Ispitivanja seksualnog identiteta narkomana i njihovog odnosa prema partneru ukazuju na tendenciju promiskuiteta, odnosno potrebu čestog mijenjanja partnera. Odnos je površan. Narkomanke su obično frigidne, a narkomani imaju smetnje potencije.

Narkoman bira često za partnera takozvanu „falusnu ženu“ koja je starija od njega i koja odgovara svojom dominacijom njegovim pasivno ovisnim potrebama. Pri narkomanskom porivu je prisutna i sklonost homoseksualnim eksperimentima, a prostitucija partnera ili samog sebe kroz strahotu apstinencijalne krize nije rijetka pojava.

Zaljubljenost u svojoj prolaznosti, kratkotrajnosti i vremenskoj ograničenosti, utire put pravoj zreloj ljubavi. Upravo slabljenje zaljubljenosti dovodi do prve krize između partnera koja je dobar test zrelosti bračnih drugova.

Kad će doći do tog prelaza iz stanja zaljubljenosti u ljubav ovisi o stupnju razvoja vlastitog identiteta svakog pojedinog partnera, osjećaja vlastite vrijednosti i sigurnosti u sebe i sav okolni svijet, sposobnosti samostalnog odlučivanja te prihvatanja, davanja i uzimanja ljubavi. Sposobnost partnera da komuniciraju i da razvijaju dijalog o svim problemima koji iskrsnu pred njih je značajna.

Ljubav omogućuje oslobađanje „od sljepila“ zaljubljenosti i upućuje na zajednički život kroz međusobno uvažavanje partnera. Ona daje novu snagu u dvoje, ali treba i omogućiti razvoj stvaralačke kreativnosti svakog partnera pojedinačno

BEZ SPOSOBNOSTI ZA ZRELU LJUBAV

Zaljubljenost dolazi sama od sebe dok je ljubav proces. Ljubavi je potrebno vrijeme kroz koje partneri boreći se jedan za drugoga, uz obostrano ulaganje i investiranje energije uspone, ali i padove razvijaju svoju životnu egzistenciju. Kao takva zrela ljubav je i solidna osnova za brak.

Alkoholičar nije sposoban da realizira zrelu ljubav. I ono što jestvarno prije faze pijenja je razgrađeno. Partnerisu udaljeni i otuđeni jedan od drugog, što je i povod za česta neslaganja i krize braka. Prijetnja razvodom braka je i motiv za liječenje.

Poljuljani autoritet bolesnika - alkoholičara u porodici i izgubljeno povjerenje partnera se ponovo restituiraju kroz seanse porodične terapije na odjelu za bolesti ovisnosti, a nastavljaju kroz partnerske kontrole u dispanzeru.

Narkomani su u prosjeku stari od 13 do 23 godine i u našim sociokulturnim uslovima još nisu spremni za brak radi svoje mladosti. Ali, iz našeg iskustva u radu sa narkomanima koji su ostvarili brak, život porodice u kojoj je jedan roditelj narkoman je pravi pakao koji završava čestim razvodima brakova.

ODBAČENA DJECA

Majke alkoholičarke usljed dugovremenog i prekomjernog opijanja alkoholom boluju od poremećaja metabolizma ugljenohidrata, masti, aminokiselina i deficita vitamina.

Etil-alkohol koji se nalazi u svim alkoholnim pićima djeluje teratogeno na plod budućeg djeteta i to skoro na sve organe. Usljed toga je smrtnost embriona 8-10 puta češća kod majki alkoholičarki u poređenju sa majkama koje nisu sklone pijenju alkohola. Najkritičniji period u trudnoći majki vezano za njihovo pijenje alkohola je prvih dvanaest nedjelja trudnoće.

Još prije začeca alkohol djeluje na poremećaj procesa ovulacije i spermatogeneze. Sve to utiče na pojavu impotencije i steriliteta usljed oštećenja hipotalama-hipofiznog sistema i polnih žlijezda.

U nauci je poznata činjenica da su djeca alkoholičara u poređenju sa ostalom djecom čiji roditelji nisu alkoholičari, manjeg koeficijenta inteligencije, a što se potvrdilo i u našem uzorku stotinu ispitanih adolescenata.

Majke narkomanke često radaju djecu sa raznim deformitetima, urođenim manama i nakaznostima. Tok poroda, ako i zatrudne je popraćen nizom komplikacija. Majka narkomanka usljed karakterne izmijenjenosti ličnosti i oslabljenog majčinskog osjećaja nerijetko odbacuje dijete o kojem se brinu babe, djede ili drugi rođaci. Ako dijete nije prihvaćeno u širem porodičnom krugu, ono završava u sirotištimu.

Naravno da je takvo dijete rano napušteno od majke, predisponirano za kasniji poremećaj ličnosti. Nedostatak bazične self sigurnosti i konstantnosti objekta ga vodi u disocijalni ispad pa i narkomanski poriv.

dr Enes KUŠMIĆ

Psihodinamika predbračnih partnerskih odnosa pripada domenu najintimnijih međuljudskih zbivanja. To je vrijeme odabiranja životnog druga. Kao takva sačinjava prekretnicu u životu svakog čovjeka. U najvećem broju slučajeva takvim odnosom dominira ono što se u svakodnevnom životu naziva osjećajem zaljubljenosti. Važno je istaći da se zaljubljeni partneri ne susreću jedan s drugim onakvi kakvi uistinu jesu. Svaki od partnera nastoji istaći onaj dio ličnosti za koji misli da bi se mogao dopasti partnerovim željama i potrebama. To je razlog da je u periodu zaljubljenosti nemoguće upoznavanje partnerove ličnosti, navika, potreba, običaja i stavova.

Zaljubljenost ukazuje na to da smo zaljubljeni uvijek u ono što u svojoj fantaziji iščekujemo u partneru te je prvi izbor objekta narcisoidan. To znači da u partneru i svojoj prvoj ljubavi volimo samog sebe.

Dalja karakteristika ovog poletnog doživljaja je sklonost međusobnog stapanja sa partnerom. Partneri su skloni žrtvovati vlastiti identitet i negirati međusobne razlike. U partneru se utapamo živeći u iluziji da je međusobno davanje obostrano. Ali u takvom odnosu uvijek je jedan partner dominantan, a drugi pasivniji eksploatisan i pritisnut egoističnim potrebama dominantnog „sljepoče“ za uvidu zaljubljenosti je totalna i

RASTE ŽELJA ZA ALKOHOLOM - Procenat tinejdžera koji su prvo piće popili prije osamnaeste godine raste.

Dječaci u dobi od 12-18 godina
Djevojčice u istoj dobi
Jedno istraživanje iz 1984. godine u Holandiji.

IZ DJEČIJE BILJEŽNICE

On, ona, ono

On to je tata moj. Moj tata je dobar i drag, a osmijeh mu mio i blag.

Ona to je mama moja. Mama vedra i blaga. Ruke su joj tople kao sunčev sjaj, a lice joj nježno i bijelo kao meka svila.

Ono to sam ja bez sestrice i brata. Svi smo jedna mala porodica ja, mama i tata.

Sandra MARKOVIĆ, III b OŠ „Milan Radman“ Banjaluka

DROGA I PORODICA

Unutarnje progonstvo

Pokušali kroz jedan novinski tekst reći sve o uticaju droge na odnose među polovima je nezahvalan i mučan posao, naročito kad se zna da u nas niti je to u dovoljnoj mjeri proučavano, niti je tome kopristupao iole ozbiljnije, osim sporadičnih pokušaja rijetkih entuzijasta. Stoga ćemo, ovdje, samo naznačiti neke od mogućih odnosa osvrnuvši se tek pokojom opaskom na neke od njih.

Prije svega imamo primjer da su oba roditelja narkomani, iako se danas pod odrednicu narkoman stavljaju svi uživaoci narkotičkih sredstava zaboravljajući da svi i nisu ovisnici. Ako su oba roditelja narkomani i imaju djecu, a još nisu zaposleni, brige su velike oko podizanja djeteta, jer ne smijemo zaboraviti da su roditelji-narkomani vezani za svoju djecu na način koji se ne uklapa u takozvano normalno roditeljstvo. Kažemo, brige su velike jer prvi imperativ je prehraniti se. Pri tome se ova kategorija stanovništva ne obraća za pomoć klasičnih institucijama Crvenom krstu i slično, jer se i sama smatra izopštenom iz društvenog ustrojstva. Koji su razlozi, možemo samo nagadati.

No, upućeni na sebe, na svoju izopštenost, na nemogućnost zaposlenja, (Klasični narkoman zaposlenje odbija, po pravilu) a već svikao da radi stvari zakonom zabranjene, on nastavlja istim putem (sitni šverc i ostalo). Postoji i roditeljska pomoć ali pošto u većini slučajeva vlada antagonizam između roditelja i djece i narkomana, ova pomoć je uvijek, ili skoro uvijek, uslovljena od strane roditelja određeni

nim zahtijevima koji takvu pomoć onemogućavaju. Pri tome najviše stradaju djeca koja ponekad, osim ljubavi, nemaju ništa drugo, jer su već od prvih dana prikradena za mnoge stvari. Društvo kao organizovan sistem ništa, ili veoma malo, čini dase ova pitanja počnu riješavati.

Kompleksnost odnosa između polova u raznim varijantama je uvijek drukčija i različito se manifestuje, jer po mišljenju autora, ova grupacija ljudi je prikračena i za pokušaj razumijevanja. Oni su unaprijed osuđeni na unutarnje progonstvo. Izopšteni iz svakodnevnih kolotečine događanja, oni su unutar grupe, odredili pravila ponašanja koja su karakteristična, sudeći po nekim istraživanjima u inostranstvu, za sve narkomane svijeta, bez obzira na politički sistem u kojem žive. Njihov odnos, recimo prema ljubavi vuče korijene iz hipi-pokreta i sasvim je netačno mišljenje koje vlada, da su narkomani skloni promiskuitetu i seksualnim orgijama. Oni se doduše, lakše zaljubljuju, ili brže zainteresuju za partnere suprotnog pola, ali sa njima ne stupaju u odnos tek tako. Ovdje su, odnosi kompleksni i do seksa i seksualnih odnosa dolazi tek onda kad se ispune sve nužne pretpostavke za klasičan seksualni odnos plus i jedna više koja je obojana mističnim komponentama. Jer, ne smijemo zaboraviti da je u hipi-pokretu značajna i temeljna filozofska odrednica bila ljubav ali ljubav koja je tražila izvornu uzvišenost. To je ostalo i dan danas karakteristika za odnosc i među narkomanima sa napomenom da seks nije tabu. N. G.

BIBER ČE

TEKST I CRTEŽ: Miro MLADENIĆ

EKSKLUZIVAN INTERVJU PRVAKA SVIJETA LISTU „LITERATURNAJA GAZETA“

Kasparov: Šah je mnoštvo tajni

● Na ploči je ostao natpis: „crni je dobio“ ● Žrljeb je ostvario dvije „četvorke“ ● Meč i pobjeda protiv Smislova ● Maratonski obračun s Karpovim ● Drugi meč i mnoštvo novih ideja ● Posebno o Robertu Fišeru

Završio se meč za šampiona svijeta u šahu. Nijedan sportski događaj posljednjih dana se ne može usporediti s tihom borbom dvojice sovjetskih velemajestora ni po napetosti, ni po interesiranju koji je on imao u cijelom svijetu. Televizijski šahovski komentator, Boris Aleksej Suetin i Mark Tajmanov su postali veoma popularni, a televizijski novinari su naučili razlikovati topa od lovca. U svakoj kući, u danima kadase igralo, uključivali su televizore, da bi, tko shvaća (ili misli da razumije) po poziciji, a drugi po intonaciji voditelja, mogli utvrditi: tko i kako? Doći u turnirsku salu uspijevalo je manjem broju sretnika. I mada je svaki navijao za „svoga“, svi su skup navijali za šaha. I pobjedili su, zato što u historiji ove drevne igre nije do sada bilo tako dramatičnog i lijepog meča.

Prošle godine, uoči prve partije, u intervjuu „Književnim novinama Anatolij Karpov, tadašnji šampion, i Gari Kasparov, tadašnji izazivač šampiona, su obećali odmah, poslije završetka meča, u slučaju svoje pobjede, dati intervju u „Književnim novinama“.

I ovo posljednje partije. Ja sjedim na balkonu presentru u koncertnoj sali P. Čajkovskog, gledam na scenu i, zaustavljajući šahovskog komentatora, koji pri oziati pored mene, poslije završetka meča, u slučaju svoje pobjede, dati intervju u „Književnim novinama“.

Zajedno sa sportskim televizijskim komentatorima Anom Dmitrijevim i Sergejem Českidovim potrao sam iz kulisa po intervju, ali je tamo bilo пусто, kao u kazalištu, iz kojeg su izašli umjetnici. U sobama za odmor takmičara vrata su bila otvorena: otoman, dvije fotelje i televizijski monitori — jedan sa pločom za demonstiranje na ekranu.

Dođe na ploči je natpis: crni je dobio. Na drugom još uvijek su aplaudirali gledatelji. „Kasparov je odmah sa scene pobjegao prema izlazu!“ rekla je spremnica.

Idućeg dana, 10. novembra, novi šampion je bio otkriven lovorovim vijencem, a zatim smo se mi susreli, kao što je dogovoreno ranije, i ja sam zamolio Garija da sam prokomentira put prema vrhu šahovskog Everesta.

POČECI...

Započet ću po redu, od ciklusa šahovskih izbornih takmičenja 1982. godine. Prije tri godine su odigrani međuzonski turniri, a zatim u vrijeme šahovske olimpijade u Lucernu je izvršeno ždriježbanje izazivača šampiona.

Oni koji prate šah, pamte, da je ždriježbanje stvorilo dvije četvorke, od kojih su u jednu ušli Korčnoj, Portiš, Beljavski i ja, a u drugu — Smislov, Ribli, Khibner i Tore. Suodnos snaga tih četvorki po tablici koeficijenta Elo, stvarno se razlikovao. I kolike su priče da bi jedna druga mogla pobijediti bez jednog poraza. Teorija vjerovatnosti, naravno, postoji, ali, očito, ponekad daje potpuno pogrešne rezultate.

Prvi meč sam odigrao sa Beljavskim. Uvijek sam imao dobre odnose sa Šašom, nadam se oni su ostali takvi i poslije meča, koji sam uspio dobiti. Ali zbog ždriježbanja obijca smo otišli tužni: dva sovjetska velemajestora su se susrela u prvom krugu. Saša je lišen mogućnosti nastavka borbe, a sljedeći moj susret je bio sa Korčnojom. Protivnik komplikiran po mnogim parametrima. Uvjeti meča malo koga bi zadovoljili: scena u londonskoj sali, ne znam zašto, se ljuljala, vibrirala, sobu za odmor nisam imao, morao sam stajati na sceni. Poslije prvih pet partija ja sam gubio, a zatim sam počeo dobijati. Za meč je bila prikovana pažnja štampa, svi događaji su se detaljno opisivali.

Predstoji finale. Prije toga Smislov je uz „pomoć“ FIDE, ne sjedeći pred tablu, izgubio od Riblija, ne došavši čak ni do mjesta susreta (kao i ja „gubio“ sam od Korčnoja u početku, ne uspijevši doći do šahovskog stola 1). Zanimljivo mjesto je bio izabrao Kampomanes za susret Smislova sa Riblijem: temperatura do 50 stupnjeva, a naš veterani je prevalio šezdesetu... Obijca „diskvalificiranih“ sportista — i ja i Vasilij Vasiljevič ipak smo pobijedili svoje protivnike.

Meč sa Smislovom je bio pretežak i naš izvanredni majstor je pokazao u do sportskog dugog života i sačuvali je borbene kvalitete. Ali ipak je prednost bila na mojoj strani (mladost). Kada se igrao meč, ja sam navršio 21. godinu života i lakše sam izdržao napore borbe. To što sam rođen 40 godina poslije Vasilija Vasiljeviča, nije moja zasluga.

Ispunjena je moja želja — postao sam izazivač šampiona svijeta i bio sam sretan.

Karpov je pobjeđivao mnoge u toku mnogih godina i svi su se nekako priviknuli na to i nisu pitali zašto. Premda je, naravno, bila nekakva tajna u karakteru njegove igre, ipak nitko nije želio da je odgonetne. Potrebno je istaći da i ja nisam znao u čemu je ona, čvrsto prilazeći odlučujućem meču. Razmišljao sam: kad sam uspio pobijediti pretendente, nekako ću pobijediti i šampiona. Ja, preise sam bio samouvjeren, borba se protekla na 14 mjeseci.

10. septembra prošle godine je počeo meč. Kao što se sjećate, bio je bez limita: igrajte, dok netko ne postigne šest pobjeda ili do tada, dok (postoji) takva takva pravilnik (FIDE) jedan od protivnika ne mogne nastižiti igru.

Treba se, naime, vratiti historiji, odakle su uopće uzeti bezlimitni mečevi. 1927. godine Kapablanka je odigrao 34 partije sa Aljehinom i to su svi shvatili kao zamorno. Tada je uveden limit-najviše 30 partija. Kasnije su ovaj broj snizili do najviše 24, dovoljno za objašnjenje. 1975. godine, kada su se pravila mijenjala, Fišer je zahtijevao bezlimitnu igru do 10 pobjeda, što je bilo izapisano, mada su svi prigovarali. Fišer je otišao iz šaha, ali, bezlimitni meč je ostao. Na kongresima FIDE to pitanje se ponovo i ponovo razmatralo i opet su svi specijalisti protestirali (kako oni sada govore), ali je pravilo ostalo neizmijenjeno. Zašto, to nitko ne može objasniti. Sada govore, kao da je bilo „neizgodno“ mijenjati uhodano pravilo.

POČINJEMO IGRATI

Dakle, Anatolij Karpov je 10. septembra odigrao svoju kraljevsku pjesaku e2 e4, i započeo je najduži meč u historiji šahovske igre. To je bio susret ne samo dvojice šahista, nego dva karaktera šahovskog mišljenja.

Meč se odvijao po scenariju kojeg nitko nije mogao predvidjeti. Od devet prvih partija ja sam izgubio četiri,

Zamislite, kroz čitavu prošlu godinu izgubio sam tri partije, a sada odjednom četiri! Mogu reći da sam igrao slabo. Iako to postoji poznata zabluda, onaj koji gubi ističe da je on igrao slabo, a pobjednik pak ističe suprotno, da je protivnik bio jak, a on još jači. Ja znam taj zakon, premda se ne mogu isčupiti iz njegovog zaglavlja, pa nastavljam ističući da sam igrao slabo. Karpov je bio lukaviji, spretniji i pametniji od mene kao šahist.

Zadatak bilo kojeg igrača je usredsrediti se na suparnika, shvatiti njegova slaba mjesta i naučiti kako po njima luti. Eto, to je Karpov brzo i spretno izvršio. Kroz devet partija sve je bilo skoro jasno. Ostalo je, kako se kaže, zatvoriti i spakovati protivnika, to jest mene. I tu je on, je mislim, napravio grešku, napustio je osnovni šahovsk zakon — dotući protivnika. On je mislio da ću ja sam dozreti i pasti. Naravno, u ovome je bio rezon, četiri boda prednosti nije šala, mogao sam i pasti. Karpov je smanjio energiju kojom je započeo igru ili nedavno završavao posljednje susrete ove godine. Da je tada igrao onako, mislim da bi se meč završio oko 20-21 partije.

Ali napad je oslabio, započele su nerješene igre. Zatim je došla njegova peta pobjeda i meni se učinilo da se u Karpovu ponovo probudio hazard — pobjediti me sa 6:0. To je bilo takmičenje ne sa mnom (jer sam mnom je bilo sve jasno), već sa sjenom Fišera, koji je dobio meceve bez jednog poraza („nasuho“). Kada sam stigao u salu na trideset prvu partiju, odmah sam primijetio, kako se osjetno povećao broj foto i televizijskih kamera. Sve je jasno: pobjeda se očekivala danas, a meni predstoji velika muka. Ja sam se čak spremio za nju. Karpov je energično igrao prvu polovinu partije, ali u završnici ja sam stekao prednost i da nije bio omjer 0:5, ja bih riskirao poći na dobitak, pa sam predložio neriješeno potištenim glasom. Karpov je pristao. A sljedeću partiju ja sam dobio.

Poslije te, trideset druge, igra je za mene postala lagana. Shvatio sam da nemam što izgubiti. I treba se smjelije boriti — jednom u dvaput pobijediti. I Karpov je također zaigrao, shvativši da se ne smije opustiti i da s tim treba završiti. Broj brzih remija se smanjio.

Ali tu je inicijativa postupno počela prelaziti u moje ruke. U trideset šestoj i četrdesetoj partiji ja sam prošao pored lakih dobitaka. U četrdesetoj, istina, točno kao i Karpov, nisam dobio, samo za jedan potez. A već poslije četrdeset prve ja kao da sam se sjetio zakona „kut upada je jednak kutu odraza“ i događaji iz 42 i 43 partije kao da su nagovještavali događaje početnih susreta, ali sa obrnutim znakom. Inicijativa je bila na mojoj strani. Istina, u 44 i 46 partiji Karpov je odbranio tešku poziciju, ali u sljedeće dvije to mu nije uspjelo. I da meč nije bio prekinut, tko zna ne bi li se potpuno opravdao zakon koji sam naveo. Ali to su, naravno, sanio pretpostavke, potpuno sumnjive prognoze na pjesku.

15. februara nama je bilo jasno da se ponovo trebamo susresti. I tada smo točno znali da je bezlimitni meč loša stvar.

„PARTIJA ŽIVOTA“

3. rujna 1985. godine mi smo odigrali prvu partiju novog meča (ili 49. kako hoćete).

Kada se susreću protivnici koji su dobro proučili jedan drugog, uloga priprema neizmjereno raste. Prvo, svi su pametni, svi su naučili prikrivati svoja slaba mjesta, znači, za pobjedu treba utižiti više snage. Drugo, meč ima granice, ne vrijedi čuvati snagu, već treba brzo i očajno naprijeti. Osim toga, 48 partija, koje su odigrane, ogromna je informacija koju treba savladati. A glavno je bilo odgovoriti na pitanje, što se desilo na kraju tog meča. Što se desilo, zašto Karpov nije mogao dobiti jednu jedinu partiju za dva i pol mjeseca? Da li je to bilo slučajnost? Ili je Kasparov postao jači, tj. snage protivnika su se izjednačile?

Novi meč je odgovorio na to pitanje. Ja sam se uspio prilagoditi maniru igre Karpova. Možda, uz veliku cijenu, ali sam uspio.

Moguće je da je Karpov odigrao svoju ulogu i ipak između dva meča, kada je bilo mnogo pitanja. Jedno je jasno: Karpov je napravio po mom mišljenju, ozbiljnu podršku, jer nije napravio zaključak iz finalnih događaja prvog meča, ne priradišivši objektivnu informaciju. Ja sam sa svojim trenerima uspio shvatiti Karpovljevu igru, mada je to lako reći, ali nije bilo lako uraditi — potrebno je bilo deset partija novog meča da bismo se uvjerili kako smo se pravilno pripremali. Stvarao se utisak da Karpov preuveličava svoje mogućnosti, kada igra „moju igru“, jer potcijenjuje moje jače strane. Ako ne uspijeva prikriti svoje slabije točke, protivnik dolazi i tebi, u goste! I tu treba pokazati sve svoje adute. Čini mi se da sam uspio.

Treba istaći da sam, kada sam dobio prvu partiju imao takav osjećaj: „Zar to može biti? Šta sad raditi?“. A kada je poslije pet partija odnos za mene bio minus jedan, ja sam se smirio: takav nesklad meni je bio dobro poznat, ja sam se na nj navikao kroz onih 48 partija. „Evo sad treba igrati!“, pomislio sam. Nastala je euforija koja je izazvana prvom pobjedom i to mi je pomoglo da sačuvam bistru glavu za kraj meča, kada se pojavio fizički napor.

Ali Karpov nije uspio razviti uspjeh onim putem kojim je uspio to uraditi početkom prošlog meča i on je odlučio riskirati, poći naprijed. Desilo se to, što su kasnije nazvali „zijevo stoljeća“ ili nečim sličnom. Stvarno šampion svijeta je podmetnuo topa. Istina, prije toga on je imao nervoznu partiju i zamalo nije izgubio tešku jedanaestu u kojoj se jedva obranio. Ozbiljna njegovog agreska, s točke gledišta profesionalca, koji dobro analiziraju, nije bio njegov posljednji potez, već protiposljednji, kada on nije krenuo onim topom i pozicija Karpovljeva je postala problematična (Uostalom, moja greška u 22. partiji po šahovskim mjerilima je bila na toj istoj razini. To je ipak, bila strategijska pogreška).

Glavno za mene je bilo to da u prvoj polovini meča Karpov nije stekao prednost. Omjer je bio 6:6, on je odlučio poći naprijed, što sam, treba reći, ja veći očekivao. Pred kraj meča Karpov se borio ogorčeno i umalo se nije desilo čudo, a ja zamalo nisam ispušteno igru iz ruku, u 21. sam izgubio dobitak, u 23. sam imao nadmoćniju poziciju, koju nisam iskoristio, a 22. sam izgubio. Zato sam se morao sabrati pred 24. partiju. Onaj je bilateška, zanimljiva. I mada, kao što se pričalo, ja nju ne smatram najboljom u meču, ona je bila „partija života“, zato što se u takvoj igri relizira mašta ma kojeg šahiste, ma kojeg sportiste.

Vraćajući se meču u cjelini, mogu reći da je on dao ogromno mnoštvo novih informacija, bilo je pokrenuto mnogo novih ideja. Zapaženo je da sam većinu pobjedničkih partija dobio u otvaranju. Možda... Ali u središnjici i u završnici sam želio igrati suvremeni šah.

A u pres-centru su često govorili da su oni igrali šah koji nije u svemu razumljiv suvremenicima. Velemajestori iz raznih država svijeta, razgledajući poziciju u toku partije, često nisu mogli predvidjeti ne samo plan njegovog razvika, nego ni sljedeći potez, iako su pokretali bukvalno sve figure na dvjema šahovskim pločama u pres-centru. Kasparovljevi potezi topom na e7 davao je specijaliste u neodumicu, nije ga nitko „predvidio“.

Poslije tog poteza na jednoj tabli stalno je „dobijao“ Karpov, a na drugoj Kasparov. „Oni igraju nekakvu drugu igru“, rekao je Suetin. Ona ima isto ime i ista pravila, ali se sadržaj izmijenio.

Zapamtio sam taj izraz da bih upitao šampiona svijeta. „Kako je uspjela ta igra za kratko povijesno trenutak vremena, više od stotinu godina, prijeći put od susreta u sobi uz šolju kafe do pojave, koja uza se veže pažnju cijelog civiliziranog čovječanstva?“

„ŠTO JE ŠAH?“

Iskreno govoreći, ja i sada, došavši do vrhunca, priznajem da nemam odgovora na to pitanje. I — srećom, a ne nažalost. Da je odgovor poznati, igra ne bi bila toliko zanimljiva i privlačna.

A ipak, tradicionalni odgovor, što je šah, postoji. On luti iz knjige u knjigu i nećemo ga zaobilaziti. Po mišljenju većine, šah je harmonijski zbir sporta, nauke i umjetnosti. Ali, što je interesantno u umjetnosti, skoro svi se smatraju znalcima, čak i oni koji idu u kazalište ili u kinosamo u praznike i prosuđuju o kvalitetima i nedostacima djela. O naučnim dostignućima sada također govore mnogo u raznim laboratorijama i kao da je svima sve jasno. Što se tiče sporta, mogu reći, da 90 procenata muškog stanovništva u zemlji točno zna tko treba igrati na lijevoj strani reprezentacije SSSR u nogometu. Ali šah je? Zato bilo koje moje poznavanje sa čovjekom započinje s njegovim riječima: Zdravo! Ja sam taj taj. U šahu ništa ne razumijem“. Tako govore ne samo ljubitelji. I što bižest-oji čovjek uz visine igre, samokritičniji postaje.

Zato će se dugo i dugo tražiti odgovor na pitanje što je šah. Možda, upravo zahvaljujući toj svojoj tajanstvenosti i paradoksalnosti šah postoji tisućljetima.

Ipak prava njegova historija, uvjeren sam, postoji jedno stoljeće, i „putokazima“ na tom putuje smatram šampione svijeta, čije je stvaralaštvo uvijek davalo novi impuls igre.

U martu 1886. godine će se navršiti stotinu godina, kako su započela takmičenja za zvanje šampiona svijeta u šahu. Kako je počelo, ja bih rekao, napredovanje igre. Prije stotinu godina šah se nalazio, recimo tako, u kaosu, nije bilo jasnih parametara, kriterija, svi su igrali smjelo, svi su iztrživali, svaka lijepa partija se nazivala „vječnozelenom“, „besmrtnom“ i neizmjereno je izazivalo divljenje suvremenika. Nivo shvaćanja igre je bio, blago rečeno, daleko od današnjeg.

Priradno je, što je prvi čovjek, koji je stvorio više ili manje logičnu teoriju igre, a to je bio Vilhelm Štajnic, i posto prvi šampion svijeta, pobijedivši svoje protivnike. Njegova teorija je dala šahistima, ako hoćete, tablicu množenja, ali do više matematike je bilo još daleko.

Sljedeći šampion — EMANUEL LASKER — nam je pokazao nove zakonitosti u igri. Njegov šah je borba, sukob ljudskih intelekata. I to, što je Lasker dublje od ostalih shvaćao zakone igre (on je bio doktor filozofije i matematike) omogućilo mu je da vlada 27 godina.

Laskera je smijenio HOSE RAUL KAPABLANKA. „Čovjek-stroj“ — tako su ga zvali, koji skoro da nije pravio greške, koji je uz minimum sredstava postizava maksimalne rezultate, on je bio na tronu šest godina.

Smijenio ga je veliki ruski šahista ALEKSANDAR ALJEHIN. On je poboljšao igru. Ispostavilo se da nije dostatan samo „strojni“ pristup, s visokim stupnjem proračuna, kada je nasuprot njemu šahovske fantazije, intuicija, smjelost.

A MAKŠ EVE je dokazao da je moguće pobijediti i takvu nadarenu ličnost u šahu, kao što je Aljehin.

1924. godine je stvorena Međunarodna šahovska organizacija (FIDA), formirao se centralizirani organizacijski centar, 1947. godine u federaciju je ušla naša zemlja, možda još nepriznata kao lider u šahu, ali kao zemlja koja se istakla jakim šahovskom školom i grupom jakih velemajestora na čelu sa MIHAILOM BOTVINIKOM.

1948. godine su uvođi jasan red takmičenja za zvanje šampiona svijeta, strogi princip odabira izazivača. Istina, kroz 27 godina taj postupak se veoma izmijenio, ali, kao što je vrijeme pokazalo, razumska alternativna prvobitnim pravilima nije nađena. Ipak u početku se lakše dolazilo do suštine šampionata.

Krajem 40 godina šah je dobio novi impuls. Stvar je u tome što je prije toga postojao odveć veliki prijelik između šampiona i pretendenta s jedne strane i ogromne mase majstora s druge strane. To jest, nije bilo naročito oštre borbe, nije bilo jače konkurencije. Tek pojavom sovjetskih šahista, koji čine veoma snažnu organiziranu cjelinu, borba se počela zaostvariti i ta dva nivoa, koja se nisu ukrštala, počela su se uzajamno obogaćivati.

Proces zbližavanja elite s masom majstora se odigrava i danas. Drugo, zato što se pojavljuje mnogo šahovske literature, istojeljno održava se mnogo turnira, mnogi majstori mogu igrati s velemajestorima.

Nastao je period vladavine naše, sovjetske šahovske škole, kada su šampionat svijeta za redom dobijali MIHAIL BOTVINIK, VASILIJ SMISLOV, MIHAIL TALJ, TIGRAN PETROSIAN, BORIS SPASKI. Svaki od njih je unio u šah nešto svoje.

Botvinik je unio sadašnji naučni prilaz igri, u kojoj je, kako je dokazano, moguće prognozirati nevidene, za to vrijeme, mogućnosti u središnjici partije, a to: koder izvršiti i prodore u otvaranju, u njedra teorije otvaranja. Smislov se prekrasno snalazio u završnici „prefnjeno“ je stavljao figure, tj. pokazivao začudujuću pozicijsku igru. Talj je dokazao da šah nije samo igrao nego i visoka umjetnost u kojoj djeluju estetski zakoni. Zahvaljujući Petrosjanu pojavili su se začeci, ja bih rekao, zdravog pragmatizma, kada je sportski, turnirski cilj, postojao vidljivi i igrač je znao kako k njemu točnijeći. Karakteristični predstavnik tog pravca je bio Spaski, prvi pravi šahovski univerzum. Meč Petrosjan-Spaski 1969. godine je, po mom mišljenju, posljednji meč „prošlog šaha“. Oni su stvorili ogromni niz neke potencijalne energije koja se morala izliti.

Jednom riječi, ideje, znanja, ulaganje u teoriju, igračko iskustvo pet sovjetskih šampiona su stvorili ogromnu količinu rezervi koja je morala dati preokret u kvalitetu igre, nacistvoje novo očišćenje. I sljedećeg šampiona svijeta ROBERTA FIŠERA, ja smatram tim očišćenjem i to nije paradoksalno, nastavljačem sovjetske šahovske tradicije. Zato što je on rastao na onim pokoljenjima koja je darovala svijetu naša domovinska šahovska škola. Upravo od Fišera, po mom mišljenju, započeo je suvremeni šah. On ga je shvaćao na razini 80 godina — to je sada naročito vidljivo.

U vrijeme njegovog trijumfa osjetno narastao interes za šah u cijelom svijetu. Započinje svojevrsan bum i sportska igra, koja je bila, recimo, u drugom planu, stiže u centar pažnje.

Fišerov odlazak iz sporta imaju pravo komentirati očeivici. Ja mogu samo žaliti što se nije održao njegov meč za svjetsku krunu, zato što upravu u osobnoj borbi dva vodeća igrača šah dostiže kulminaciju, najveću tačku razvika. Upravo takvi mečevi su uvijek šahu davali ogromnu, vrijednu informaciju. I kada je početkom 70 godina Fišer dobio dostojnog protivnika - Anatolija KARPOVA, postalo je jasno da će njihovi mečevi pokazati kojim će se putevima šah ubuduće razvijati.

Karpov je ostao sam, a uvjeren sam da mu je po snazi bio ravan samo Fišer. I Karpov je počeo lako pobijediti protivnika na svim razinama. Cak njegova dva meča sa Korčnojom ne treba, po mom mišljenju, nazivati igrama na većem nivou. Bez obzira na neke poteškoće u prvom susretu, nadmoć Anatolija Karpova je bila apsolutno i čisto neosporna.

K tome, pak, desio se i prekid u uzrasnoj dobi, u pretendentskim mečevima su igrali prvenstveno šahisti stariji od šampiona.

Moje pokoljenje u tom pogledu je bilo uspješnije. Danas među pretendentima na meč sa šampionom svijeta dvojica su iz moje uzrasne dobi. Sokolov ima 22, a Jusupov 25 godina. Mi koracamo kao „trojka“.

Još ću istaći da je povećanje interesa za šah izazvalo rast informacija poput lavine. Ako je 50. godina samo naša zemlja izdavala dva-tri časopisa, gdje su publicirane najinteresantnije partije, 60. godina se pojavio jugoslavenski „Informator“ koji štampa 600 partija u jednoj godini. To se smatralo kao mnogo u to vrijeme. A sada samo engleska specijalna štampa daje do 8 tisuća partija godišnje. Znači, takav mnogostruko narasli opseg informacija treba preraditi suvremeni šahisti ako želi igrati kvalitetno. Šah danas zahtijeva brižljiv naučni prilaz. I osim tekuće periodike, treba znati sadržaj stotina knjiga, mnoštvo teoretskih razrada, koje su urađene na informacijama koje se sve više uvećavaju.

Mi smo sjedili u sobi, gdje je u vrijeme meča radio Gari Kasparov. Na glavna pitanja šampion svijeta je odgovorio: „Prošetajmo!“ — radi mene. „Vratit ćemo se poslije 40 minuta“ — radi majke. Brzo smo išli po Lenjinovom trgu, kao da smo zakasnili, i razgovarali smo. U stvari govorio je Kasparov. Ja sam tek ponekad zadavao pitanja, prigovarao ili pristajao. Krug njegovih interesiranja je neobično širok, aktivna informacija koju je on skupio je velika ne po godinama i raspoložje onjom lako i uvjerljivo. Brižljivo argumentirajući svoje misli, iskazujući mišljenja vremenski paradoksalna, bilo da je sport, historija, filozofija, Gari u isto vrijeme cijeni tuđe argumente i, ako su oni dostatni, prima ih sa povjerljivim osmijehom nedavnog dječaka. On je ljuti i strastven sportist, ali nije diplomata u dijalogu, zato što u ljutnji češće govori ono o čemu stvarno misli. On vjeruje u dobrotu i, kao trzevni romantičar, nada se da će pridonijeti sovjetskom šahovskom autoritetu u svijetu više nego što je uradio do sada.

Vratili smo se u kuću i ja sam zapisao neka pitanja i odgovore Kasparova po sjećanju.

NE SAMO O SPORTU

„Kada ćete odigrati svoju prvu partiju u rang u šampiona?“ „Petnaestog decembra u Holandiji će započeti moj meč od šest partija sa Timanom.“

„Posvećujete li Vi šahu sav svoj život u cijelosti?“ „Postoji tačka gledišta da šahisti imaju matematički način mišljenja. Na mene se to ne može primijeniti. Zahvaljujući šahu ja sam razvio svoj interes za stvaralačke, humanitarne nauke. Historija, filozofija, umjetnost me interesiraju ništa manje, ako ne i više, nego šah. Uopće, šah, mada liči na život, u cjelini ga ne može zamijeniti. Samodubljivanje, način poimanja drevne igre pomaže čovjeku da brže nađe svoj stil, način samoiraza.“

„Utiče li opća kultura šahista na njegovu igru? Dali je moguće stvoriti „genija iz kulijice“, kojaništa, osim šaha, ne zna? Može li netko biti genijalni šahist, a u to ipoznata ličnost?“ „Zašto vi ne pitate za genijalnog umjetnika koliko je on poznat u ostalom životu? Vama to nije interesantno, zar ne? Otkuda takav interes za šahistu? I zatim — što je to poznata ličnost? „Ako je sportist? genijalac“, kao što ste Vi rekli, on nikako nije kao ličnost nepoznat.“ „Koliko Vas interesira historija?“ „Šah, očito, ometa da se njome bavite?“ „Šah razvija veliku sposobnost za sintezu i analizu. Ta sposobnost mi pomaže u proučavanju historije. Naučni rad još nisam radio, ali ne vidim razlog da ga jednom ne započnem. Vjerovatno će doći vrijeme, kada ću iscrpiti svoj stvaralački potencijal u šahu, moje rezerve neće imati one efekte, na koje ja računam, ideje se neće generirati onako brzo i tada ću podržavati svoj nivo igre. Evo tek tada ću moći realizirati sve što sam skupio — osnovna znanja iz drugih oblasti. Sada ja gledam na takvu mogućnost optimistički.“

„Kada ste uradili izbor i posvetili se šahu?“ „Ne, ja nisam napravio izbor, već je život za mene to uradio. Rano sam počeo igrati, čak prije polaska u školu. Ali sa 14 godina još nisam znao koje će mjesto u mom životu zauzimati šah. Tada sam bio majstorski kandidat i odlučujući za mene je bio turnir u spomen Sokolovskom. Ako se vratim kao majstor sporta, mislio sam, onda ću u tom pravcu poći dalje, ako pak ne — ozbiljno ću prekinuti i početi ću kse baviti nečim drugim. U školi sam bio odlika, a moj izbor nije bio loš. Na tom turniru sam postao majstor, što je odlučilo moju sudbinu.“

„Žalite li što Vaš šah uzima mnogo drugog u životu? Ne čini li Vam se, da je mnogo toga prošlo mimo Vas?“ „Nasuprot, mnogo je dobio šah. Onaj ritam, koji je on unio u moj život, omogućio mi je da dobijem više nego li u nekom drugom slučaju. Onaj krug druženja, u koji sam rano ušao, neosporno mi je pomogao da izrastem, te da se proširi moj horizont. I onu ogromnu količinu teškoća čisto stvaralačke prirode sam savladao i stekao sam osobinu elastičnog mišljenja. Znale, u djelinstvu, vrijeme u većine nas teče slobodno, nije ograničeno, nekako nam ga nije žao. A mi mnogo gubimo upravo tih godina... Ja sam imao koordinirano vrijeme, zasićeno ogromnom samodisciplinom. Smatram da sam obogatio svoj život, zahvaljujući tome nisam ga uzaludno tračio.“

„Ne odvlači li Vas šahovski život od društvenog života?“ „I tu ću Vam reći — suprotno. Upravo zahvaljujući „šahovskom životu“, ja sam izabran u članstvo CK omladine Azerbejdžana. I ne sumnjam da će moje društvene obaveze u zvanju šampiona biti odgovornije, nego ranije, i obavljati ću ih ozbiljno.“

„U vrijeme meča na Zapadu su mnogo pisali o Vama, ističući da Vas šahovska neodređenost, koja osigurava snažan uzlet, i paradoksalnost mišljenja, može daleko zvesti.“ „Ne znam tko i kuda mene može zvesti, odvjesti... Ti razgovori o mene dolaze. Ne znam, ne znam, kome su oni potrebni? Kogajati, sam uvjeravati u to da je to bunčanje.“

„Koliko je velika u šahu rezerva neotkrivenog novca? Kakav je stvaralački potencijal same igre? Možda se vide granice?“ „Ne, ne vide se. I moj meč sa Karpovom to potvrđuje: u proučenim pozicijama nalaze se potezi u koje nitko nije smnjnjo. Unutar šahovske partije je bezbrojno mnoštvo tajni. Srećom, zato mi ne možemo jednoznačno odgovoriti da je to: nauka? sport? umjetnost?“

RAZGOVOR VODIO: JURIJ ROST PREVEO SA RUSKOG: MIRKO ZNAOR

1) Uprkos želji sovjetskih velemajestora i zdravoj logici, FIDA je predložila da se polufinale odigra u mjestima koja nisu prihvatljiva za naše šahiste.

JUBILEJI

ČETREDESET GODINA FIZIČKE KULTURE I SPORTA U SOCIJALISTIČKOJ JUGOSLAVIJI

„Plavi” uzleti

● **BSK je svojevremeno bio član Druge savezne lige, a nikada se nije takmičio u Republičkoj fudbalskoj ligi** ● **Nekada je ovaj klub ogromnu pažnju posvećivao radu s omladincima, pa je ekipa BSK-a 1955. godine bila prvak BiH, odnosno druga u polufinalu državnog prvenstva**

Ka da su članovi inicijativnog odbora, njih trinaestorica, zasukali rukave i od avgusta daleke 1932. godine počeli da rade na osnivanju Banjalučkog sportskog kluba (BSK), sigurno nisu vjerovali da će taj klub dočekati da proslavi pola vijeka postojanja i djelovanja, odnosno da će, u jednom sasvim drugom društvenim odnosima, stići tamo gdje jestigao, a stigao je domnogih titula i, čak, Druge savezne fudbalske lige.

Jedno vrijeme postojala je dilema kada je BSK stvarno osnovan. Međutim, nju je raspršila kratka novinska vijest, objavljena u tadašnjim **Vrbaskim novinama**. Naime, u broju 45. od 21. oktobra 1932. godine zapisano je između ostalog, i ovo: „Ovih dana u Banjoj Luci je osnovan još jedan sportski klub koji se zove „Banjalučki sportski klub”. Predsjednik je g. Avdija Hasić, sekretar g. Bahtijarević Kemal, blagajnik g. M. Parić. Klub dosad ima više od 130 članova!”

Tako je osnovan BSK. Međutim, ovaj klub u prvim godinama svog djelovanja nije postizao, što je sasvim i razumljivo, rezultate koji bi na njega skrenuli pažnju. Uglavnom, BSK je igrao s klubovima iz Banjaluke, znajući da pobjedi nekadašnji Vitez sa 1:0, da istim rezultatom bude poražen od Krajišnika, pokatkad bi „skoknuo” u, objibnja mjestu i tamo se predstavio ljubiteljima fudbala, kao što će to uraditi sredinom maja 1934. godine kada, je u Prnjavoru porazio tamošnji Sokol sa 6:4 (4:3). Međutim, BSK je po nece-mu drugom na sebe, sredinom tridesetih godina, skrenuo pažnju: njegovi vrijedni članovi, preduzimljivi i odlučni, prihvatili su se izgradnje vlastitog stadiona. Što su naučili, to su uradili sredinom jula 1934. godine BSK je dobio vlastiti teren. Banjaluka je bila bogatija za jedan sportski objekt, koji se nalazio u današnjoj Ulici Mase Stupara. Povodom otvaranja „nogometnog igrališta Banjalučkog sportskog kluba (B.S.K.)” 15. jula 1934. godine održana je skromna svečanost, a slavjenik se satao sa velikim rivalom, ekipom Viteza, i na svom terenu odigrao prijateljskih 2:2 (2:1 za Vitez). Od tada BSK u banjalučkim odnosno krajiškim razmjerama počinje da postaje, „neki nešto”, oko ovog kluba okuplja se sve veći broj mladih poklonika fudbala. BSK povremeno stvara ekipu koja je u mogućnosti da se ravnopravnije suprotstavlja tada neprikosnovenom Krajišniku, zatim Borcu, Balkanu i ostalim banjalučkim klubovima.

Obnovljanje BSK-a

Proći će, od 22. aprila 1945. godine, dosta vremena dok grupa sportskih zanesenjaka nije odlučno rješila da obnovi BSK. Učinice se tokom 1951. kada su deseterica Banjalučana potpisala zahtjev za obnavljanje BSK-a. Taj zahtjev, upućen SUP-u, potpisali su: **Vlado Kuzenkijević, Drago Jokić, Mujo Medić, Kosta Jocić, Ibro Karabaš, Raiko Kraguljić, Dedo Pašalić, Idriz Haznadar, Duđa Mešeg i Smajo Sitnica**. Vrlo brzo - 9. januara 1952. godine - u dvorani Omladinskog doma drugog kvarta održana je osnivačka skupština BSK-a i ovaj klub ponovo je počeo da egzistira, a prvu zvaničnu utakmicu, o kojoj postoji pisani trag, BSK je odigrao 15. juna 1952. godine i to protiv drugog tima prijedorske Mladosti. Bio je to susret u okviru Kupa, a uigraniji Prijedorčani zabilježili su visoku pobjedu, od 6:2 (2:2, 1:2), ali tek u produžetku, BSK je poveo u 10. minuti golom **Velalića**, a na 2:0 povisio je **D. Ramić**. Učinilo se da će „plavi” zabilježiti vrijedan uspjeh. Međutim, što je meč više odmicao, fizički, pripremljeniji i organizovaniji igrači Mladost preuzimali su inicijativu i već u 40. minuti smanjili na 1:2, a u 57. minuti izjednačili. U onih dodatnih 30 minuta (2x15), Mladost je dobila krila. Iako je izrešetala mrežu BSK-a, sli su „plavi” najavili svoj dolazak.

Prvaci BiH

Od prvog dana svog postojanja, BSK je ogromnu pažnju posvećivao mladom naraštaju, pa nikog nije iznenadilo kada su juniori već 1954. godine postali najbolji u Bosanskoj krajini, odnosno na prvenstvu Bosne i Hercegovine u Tuzli zauzeli četvrto mjesto, u konkurenciji Sarajeva, Veleza i Proleter iz Teslica. Prvi podvig dao je „plavim” novi elan, motiv za rad i angažovanost. Koliko god su Brinuli o seniorskom sastavu, isto tako, ako ne i više, pažnja kluba bila je usredsređena na omladince. To se, na kraju, isplatilo: 1955. godine BSK je ponovo postao prvak Bosanske krajine, a na finalnom turniru za prvenstvo Republike „plavi tiči” su nadmašili sva očekivanja i postali šampioni Bosne i Hercegovine.

- **Bila je, zaista, milina raditi s mladim fudbalerima BSK-a. Vrijeme provedeno s njima čovjeka je jednostavno odmaralo. Voljeli su fudbal, voljeli su BSK i ništa im nije bilo teško da urade, a sve što bi uradili uradili bi svojski, mladalački, do kraja, s voljom pričao nam je nekoliko godina kasnije, njihov trener Aleksandar Mastela.**

Na polufinalnom turniru za prvenstvo Jugoslavije, koji je održan u Banjaluci, BSK je zauzeo mjesto, odmah iza Crvene zvezde, koju je predvodio već tada sjajni **Dragoslav Sekulovac**. Beogradanci su osvojili četiri, a BSK i zagrebački Dinamo po tri boda, dok je FK Ljubljana bila posljednja, sa dva boda.

BSK drugoligaš

Veoma brzo, poslije samo nekoliko godina BSK je postao poznat i priznat u krajiškom fudbalu. Međutim, „plavi” nikako nisu uspjeli da „zagospodare”, ovim prostorima, jer je uvijek neko drugi prije njih presjecao „ciljnu vrpcu”, kao što će to, na primjer, u proljeće 1967. godine uraditi Rudar, kome će poći za rukom da postane prvak Bosanske krajine, sa 40 osvojenih bodova, dok ih BSK sakupio 39! No, jedina darovita, skladna i posebno talentovana generacija svoj cilj će ostvariti godinu dana kasnije: u konkurenciji Jedinstva (Bihać), OFK Prijedor, Borac (BD), Slobode (BN) ... BSK je u 28 utakmica zabilježio 20 pobjeda, četiri remija, a doživio je četiri poraza, i sa 44 boda (Jedinstvo 29), s gol-razlikom 93:30 postao prvak Bosanske krajine. To je, ujedno, značilo i vizu za ulazak u Drugu saveznu ligu, grupa Zapad (tada su na teritoriji Jugoslavije egzistirale četiri grupe Druge lige). Tako je za BSK vezan i jedan neobičan kuriozitet: **ovaj klub nikad nije bio član Republičke lige, a u dvije sezone takmičio se među drugoligašima!** Umjesto da se pojača, da svoj tim učini još snažnijim, homogenijim, kvalitetnijim, BSK je, preko noći, ostao bez nekoliko svojih najboljih fudbalera? „Stariji brat”, banjalučki Borac je iskoristivši svoj položaj, u ljeto 1968. godine „očerupao” BSK, odvođeci u svoje redove **Esu Bašića, Hikmeta Kušmića, Saliha Jusufovića i Teofila Blagajevića**. To je, naravno, ostavilo dubok trag, pa nikog nije začudilo što je BSK jesen 1968. godine završio na posljednjem, a Borac na prvom mjestu tabele Druge lige, grupa Zapad. Proljeće je, međutim, donijelo vedrije dane: u bespoštednoj borbi, BSK je u 15 mečeva osvojio 19 bodova i sa onih pet i iz jesenjeg dijela, izmakao iz opasne zone i sačuvao drugoligaški status, istina na jedvite jade.

U sezoni 1969/70. BSK je pružio bledunjavu partiju, klub je tavorio sa finansijama, anemičnost je prodrila u sve pore ovog kolektiva i „plavi” su se u godini kada je Borac postao prvligaš morali pomiriti sa zlom sudbinom: isпали su iz Druge lige.

Od tada BSK je imao krivudav i trnovit put, ali je, ipak, uvijek bio među vodećim sastavima u Bosanskoj krajini. Nakon gotovo pola vijeka, „plavi” su konačno ponovo dobili svoj kutak, izgrađen je stadion koji bi trebalo da postane žarište rada i razvoja kluba. Kada se govori o BSK-u, ne smije se zanemariti jedna druga komponenta: u redovima ovog sportskog kolektiva stasalo je više izvanrednih fudbalera, koji su svoju punu sportsku afirmaciju kasnije stekli u nekoj drugoj sredini. Ne treba zaboraviti da su pod okriljem BSK-a prve korake, one fudbalske, načinili: **Velimir Sombolac, Hikmet Kušmić, Teofil Blagajević**, odnosno da su njegov dres nosili: **Husnija Fazlić, Emir Jusić, Aleksandar Mastela, Ratib Švraka, Hajrudin Jukić, Eso Bašić, Fuad Čorbegović** i mnogi drugi istaknuti fudbaleri.

U tom i jeste najveći doprinos BSK-a razvoju krajiškog fudbala.

Limun PAPIĆ

AKCIJE „GLASA”

U SUSRET IZBORU NAJBOLJIH SPORTISTA BOSANSKE KRAJINE

KANDIDATI ZA DESET NAJBOLJIH U BOSANSKOJ KRAJINI: DŽEVAD HAZNADAR I ALEKSANDRA KUZMANOVIĆ, ČLANOVI SD „KOZARA” IZ BANJALUKE

Strijelci oka sokolova

● **Dževad Haznadar je već treću godinu za redom šampion Balkana u gađanju glinenih golubova, dok je šesnaestogodišnja Aleksandra Kuzmanović šampionka Jugoslavije u juniorskoj konkurenciji s malokalibarskom puškom**

Specijalnost su mu glineni golubovi. Nema takmičenja u zemlji ili inostranstvu kojem ne učestvuje **Dževad Haznadar**, a da ne donese neki trofej Dževad, a ranije njegov brat Džemil, nastavljaju tako dugogodišnju tradiciju dobrih strijelaca u porodici Haznadar. O Dževadu Haznadaru kao sportisti najbolje govore sami rezultati. Dževad je standardni član jugoslovenske reprezentacije od 1980. go-

dine. Trostruki je šampion Balkana i to 1983, 1984. i 1985. godine. Na prvenstvu države osvojio je drugo mjesto sa 188 golubova, a titulu prvaka BiH je osvojio sa 189 golubova. Nizu uspjeha treba pridodati i pet pobjeda na pozivnim turnirima, na kojima su učestvovali najbolji strijelci u Jugoslaviji. O Dževadu Haznadaru bi imali još štošta pisati i nabrajati njegove uspjehe, ali spomenimo još samo

to da je ovaj vrsni strijelac do sada osvojio čak 11 titula prvaka BiH, a u SD „Kozara” služi za primjer ostalim, da mladima oduvijek poklanja veliku pažnju i pomaže im savjetima.

Aleksandri Kuzmanović, je tek 16 godina. Rodena je 1969. u Banjaluci, a streljaštvom se počela baviti od 1981. godine. Počela je kao pionirka u OŠ „Braća Pavlič”. Ko zna zašto se malena Aleksandra odlučila baš za streljaštvo, pored toliko drugih, atraktivnijih sportova, tek ona je, kažu stručnjaci, rođena za malokalibarsku pušku. Prvi veći uspjeh Aleksandra je imala 1983.

SPONZORI

Kao i svake tako se i ove godine povećao broj OOUR-a uključilo u akciju sponzorstva za izbor deset najboljih sportista Bosanske krajine. **RO „Metal” i Zavod za izgradnju Banjaluka su se odazvali akciji „Glasa” i materijalno pomogli ovogodišnju akciju.**

Knežopoljka
BOSANSKA DUBICA
RADNA ORGANIZACIJA TEKSTILNE INDUSTRIJE

NA KRAJU JESENI
Nada u proljeće

● **Već od prvog kola nastavka prvenstva moramo krenuti u borbu za očuvanje statusa** ● **U proljeće sedam utakmica kao domaćin**

Ekipa Mladosti u prošlogodišnjem prvenstvu predstavljala je pravo osvježenje u Ligi. U ovoj sezoni očekivale su se još bolje igre i rezultati regionalca iz Vrnograča. Međutim, Vidmar i drugovi priznali su mnogo manje od očekivanog i jesenji dio prvenstva završili na jedanaestom mjestu sa deset bodova.

BILANS						
MLADOST	13	4	2	7	9:23	10
domaćin	6	3	2	1	6	5
gost	7	1	0	6	3:18	2

ekipi. Golmani su nam bili najbolnija tačka. Na trinaest utakmica gol Mladosti branila su tri golmana, a u susretu sa Ljubcem dres s brojem jedan obukao je i desno krilo Osmanagić. Raduje nas da su naši mladi igrači (Medić, Kasimović) ispunili očekivanja i od njih u nastavku prvenstva očekujemo mnogo više. Na proljeće nas čekaju teški i neizvjesni susreti. Zato od prvog kola moramo krenuti u osvajanje bodova, kako bi finis prvenstva dočekali bezbrižno - kaže Stipe Čelan, standardni prvotimac Mladosti.

Regionalac iz Vrnograča na domaćem terenu ostvario je tri pobjede (Ljubici 2:1, Željezničar 1:0, Berek 2:0), dva susreta igrao je neriješeno (Vrbač 1:1, BSK 0:0), a poraz je doživio od najvažnije u Ligi, ekipe Grahova (3:0). Na gostovanju Mladost je zabilježila jednu pobjedu (Laktasi 1:0), i pet poraza (Borac 1:0, Borac BD 1:0, Sloboda 1:0, Prijedor 4:0, Bratisvo 5:2).

Slabije od očekivanog: fudbaleri Mladosti iz Vrnograča

manje imaju Šahnić i Hrnčić. Strijelci Mladosti nisu se istakli u jesenjem dijelu prvenstva. Na trinaest susreta mrežu protivnika pogodili su samo devet puta. Najefikasniji su bili Vidmar i Mustafić sa dva pogotka. Golmani regionalca iz Vrnograča kapitulirali su 23 puta, što je 2,46 po utakmici. Kod kuće mreža Mladosti zatresla se pet, a u gostima čak 18 puta.

VIDMAR 6,86

Feriz 6,4 (5 utakmica), Mašinović 6,62 (13), Šahnić 6,33 (12), Mustafić 6,22 (9), Hrnčić 6,42 (12), Čelan 6,56 (9), Osmanagić 6,33 (12), Neškic 6,12 (8), Vidmar 6,86 (7), Sremac 6,62 (13), Medić 6,1 (11), Kajtezović 6,2 (5), Nurković 6 (2), Šabanović 6,75 (4), Kasumović 7 (2), Miljković 6,37 (8), Zubović 6 (4), Hušidic 6,68 (6).

Slabe igre Mladosti, održale su se i na posjetu. Na domaćem terenu okupilo se 2.500 gledalaca, što je 416 po utakmici. Ni na gostovanju broj posjetilaca nije bio veći. Na sedam utakmica igrače Mladosti posmatralo je 2.800 ljubitelja fudbala, ili 400 po susretu. U drugom dijelu prvenstva raspored Vrnogračanima ide naruku, jer sedam utakmica igraju kod kuće. Uključujući da će Mladost, već u prva četiri

LISTA STRIJELACA
Od 19 fudbalera, koliko je nastupilo za tim Mladosti, sedmorica su zatresla mrežu protivnika. To su: Vidmar i Mustafić po 2, Medić Pajazetović, Hrnčić, Osmanagić i Šabanović po 1 gol.

Bez obzira na ove rezultate, ni jedan iskusnom sastavu, koji zna i te kako dobro igrati. U odbrani se ističu veterani Čelan i pouzdani Masinović, a u navali najzapaženiji su iskusni Vidmar i opasni Sremac. U jesenjem dijelu prvenstva dres Mladosti oblaćali su devetnaest fudbalera. Rekordni su Sremac i Masinović, koji su nastupili na svih trinaest utakmica, a po me-

čelu, kada tri puta igra na svom terenu, obezbjediti dovoljnu bodovnu zalihu, kako bi finis prvenstva dočekala što spokojnije.

Zeljko TICA

SUTRA: GRAHOVO

godine kao 13-godišnja djevojčica. Osvojila je prvo mjesto na prvenstvu BiH u pionirskoj konkurenciji. I kada je uvidjela da joj među pionirkama nema prave konkurencije, htjela je da se oglasi i sa juniorkama.

Jednu stepenicu više Aleksandra je uspješno apsolvirala. Ova godina joj je bila posebno naklonjena. Najbližaviji rezultat joj je, svakako, titula najbolje u Jugoslaviji sa 371 krugom malokalibarskom puškom u konkurenciji 150 najboljih juniorki iz cijele zemlje. SD „Kozara” je ovogodišnji prvak države, a Aleksandra je standardna prvotimka družine. Nizu uspjeha treba pridodati i titulu prvaka BiH, koju je Aleksandra ubjedljivo osvojila sa 475 krugova.

Stevan RISOVIĆ

KRAJIŠKI SPORTSKI VIKEND

PRVA SAVEZNA BOKSERSKA LIGA - BANJALUKA - Slavija - Goša, Sportska dvorana „Borik”, subota, 18 sati.

DRUGA SAVEZNA KOŠARKAŠKA LIGA - MUŠKARCI BANJALUKA - Borac-Incel - Drina, Sportska dvorana „Borik”, nedjelja, 18 sati.

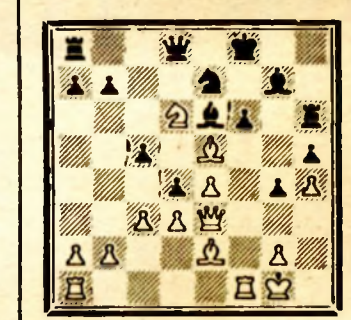
DRUGA SAVEZNA KOŠARKAŠKA LIGA - ŽENE BANJALUKA - „Rudi Čajavec” - Novi grad, Sportska dvorana „Mejdan”, subota, 19 sati.

PRIJATELJSKA RUKOMETNA UTAKMICA - BANJALUKA - Borac - Sloga-Bosnaprevoz, dvorana OŠ „Rar ko Šipka”, subota, 18, 10 sati.

TRADICIONALNI TURNIR U FUDBALU - BANJALUKA - Sportska dvorana „Borik”, subota i nedjelja, od 9 sati.

ŠAHOVSKI ZADATAK

BROJ 1029.
Priprema: **Nikola LAKIĆ**, šahovski majstor

Bijeli: Kg1, De3, Ta1, Tt1, Sd6, Le5, Le2, pješaci a2, b2 c3, d3, e4, g2, h4 (14)
Crni: Kf8, Dd8, Ta8, Th6, Le6, Lg7, Se7, pješaci a7, b7, c5, d4, f6, g4, h5 (14)

Bijeli vuče i dobija!
Na efektan način savladao je bijeli protivnika nakon četiri poraza (Sagaljnik - Bagirov, Frunze, 1985).
Rješenje prošlog zadatka: 1... Sc5 i bijeli je predao jerna 2. dc5 slijedi 2... Lh2.

Nenadmašni Mate Parlov

● **Bez intenzivnog treninga i rada ništa se ne može učiniti na ringu. Bio sam samopouzdan, ali sam znao tek tada koliko treba da radim da bih nešto postigao u sportu...**

Rođen je u sportskom gradu Splitu jednog novembarskog dana 1948. godine, Mate Parlov! Rastao je u Imotskom gdje je zavolio sport. Sportsku slavu stekao u Puli, gradu kome je donio sve titule što se u boksu mogu osvojiti. Pronio je slavu jugoslovenskog sporta, zbog njega je mnogo puta svirana naša himna, na jarbol je visoko dizana trobojka sa petokrakom zvijezdom. On je uz Cerara naš najveći sportista. Sa ringa se povukao 1980. posljednjeg dana marta u Las Vegasu je posljednji put navukao boksaerske rukavice.

OPROŠTAJ U PRAVOM TRENUTKU

Neki kažu — govori Parlov — da sam preuranio. Da mogao bih još koju godinu da boksum kad bih htio. Mogao bih opet da budem prvak Evrope. Drugi misle da sam oproštaj od ringa mogao ovjekovječiti, nokautirati nekog manje poznatog boksera, i tako se povući. Ali ja nisam želio da pravim nikakve kompromise, rekao sam da ću ponovo postati prvak svijeta, ili ću se povući...

— I, povukli ste se?
— Da, zadovoljan sam! Vrijeme u boksu je brzo prošlo, ali ostaju uspomene na ono što sam postigao, a postigao sam dosta.

Kako ste počeli?
— Imao sam petnaest godina, želio sam da naučim da boksum. Sanjao sam da postanem šampion! Jedan školski drug me nagovorio da dođem u Boksaerski klub Pula i datamo vježbam. U Puli me prihvatio prvi trener Aldo Burišić. On je prema meni od početka ispoljavao simpatije.

Ukazao vam je šansu?
— Tek što sam počeo da treniram, prijavi su me za Juniorsko prvenstvo Jugoslavije? Bilo mi je sve to čudno. Ljudi, šta radite? Zar ja da se takmičim za titulu? Burišić je ostao uporan, ja sam izašao na ring!

Ko vam je bio prvi protivnik?
— Boksovaos sam sa Radojevićem iz Partizana i — izgubio! U tom meču zaradio sam dvadesetak opomena i mislio sam da će me diskvalifikovati. Ali...

Bilo je to prvo značajnije iskustvo?
— Bez intenzivnog treninga i rada ništa se ne može učiniti na ringu. Bio sam samopouzdan, ali sam znao tek tada koliko treba da radim da bih nešto postigao u sportu... Postao sam redovan posjetilac dvorane za treninge.

ODRICANJA, ODRICANJA...

U to vrijeme Mate Parlov bio je tek na početku karijere. Predstojali su mu mnogi teški okršaji i mnogi gorki zalogaji boksaerskog hljeba. Da je tada znao do kakvih sve odricanja dovodi ovaj sport, od onog koji hoće da se popne na sam vrh, možda ne bismo imali tako uspješnog šampiona kakav je Mate Parlov.

— U početku je bilo teško, imao sam više poraza nego pobjeda, ali se tada u meni probudila jaka želja za uspjehom. Preokret je nastupio u Budimpešti, na jednom turniru (1967) olimpijskih nada; boksaerski stručnjaci su se zapitali ko je Mate Parlov! Legendarni bokser Laslo Pap me ispratio riječima: „Bićeš ti, švrčo, veliki šampion!“

Te godine ste postali prvak Jugoslavije?
— Osam puta sam osvajao titulu prvaka Jugoslavije, kasnije sam postigao i veće uspjehe. Bio sam silno motivisan i željan pobjeda. Godine 1967. osvojio sam i trofej „Zlatnu rukavicu“, za nepun minut savladao sam velikog šampiona — Bogoljuba Kahrimana! Tada me je prvi put dočekala Pula kao budućeg velikog šampiona. Bio je to početak moje prave šampionske karijere.

Onda je došlo do neočekivanog poraza za Korejancem Hou Sinom?

— Nekako, ne znam zbog čega, manje sam trenirao. Srećom brzo sam shvatio da sam krivac za poraz. Iz tog poraza izvukao sam određene zaključke i opet sam nastavio uporno da treniram.

Prvi uspjeh na međunarodnoj sceni postigli ste u Bukureštu 1969. godine?

— Dospio sam do finala poslije velikih okršaja i pobjeda protiv Nijemca Jermera, Poljaka Gortata i Finca Virtanena. Tati teška meča i povrijeđena arkada na mene su ostavili trag. Sve tri borbe boksovaos sam dokrajica i dobio napoene. U finalu sam imao veliku borbu sa dosta svježim Tarasenkom koji se do kraja gotovo prošetao. Pobjeda je zasluženo pripala Tarasenu. Srebrna medalja bila je veliki uspjeh, ali sam znao da to nije moj vrhunac.

PRVA ZLATNA MEDALJA

Punim sjajem zablistao je Mate Parlov na Evropskom prvenstvu u Madridu. Boksovaos je opet protiv Gortata!

— Taj Gortat mi je postao vječna „sjenka“! Opet sam na putu do finala morao da ga eliminišem i — uspio sam! Poslije velike borbe Gortat se morao pomiriti sa sudbinom da mora izgubiti. Onda je došao veoma težak meč sa sovjetskim asom Medeljevim. Odluka je pala u drugoj rundi kad sam ga dobro „isprebijao“, u trećoj se predao sam!

U finalu ste pobijedili Istočnog Nijemca Zaksea?

— Ni danas mi nije jasno kako je Zakse ostao na nogama pošto sam ga nekoliko puta jako pogodio. Bio sam sretan zbog tog uspjeha, u domovini su mi priredili veličanstven doček. To mi je dalo podstrek za novi još veći rad i za nove još veće uspjehe.

Pobjeda u Madridu bila je samo uvod u veliki podvig — osvajanje zlatne medalje na Olimpijskim igrama u Minhenu godinu dana kasnije (1972).

Za Olimpijadu sam se odlično pripremio, smatrali su me jednim od favorita za zlatnu medalju. I bili su u pravu! Na putu do finala ponovo sam se sreo sa Gortatom i pobijedio ga. U finalu me je dočekao Kubanac Karijlo. Do tada nisam nikad čuo za njega, ali sam znao da Kubanci imaju dobre boksera i da se radi o velikom rivalu. Ali, u finalu je bilo sve lakše; jakim tempom i serijom udaraca samlje sam ga! Zlatna medalja zasjala je na mojim grudima, bio je to moj najveći uspjeh.

Sljedeće godine Parlov nastavlja seriju blistavih uspjeha, ponovo postaje prvak Evrope, sada u Beogradu!

Zvezdani trenuci jugoslovenskog sporta

11

Piše: Milan ŽDRALE

— Taj uspjeh u Beogradu (1973) mnogo me je obradovao; bio sam sretan što sam pred svojim navijačima postigao tako veliki uspjeh. Zlatnu medalju darovao sam našim ljubiteljima sporta, oni su mi pomogli da postignem taj uspjeh. U finalu sam imao velikog protivnika — Karatejeva — iz Sovjetskog Saveza. Bio je to jedan od njihovih najtežih rivala na amaterskom ringu.

POTVRĐENO OLIMPIJSKO ZLATO

Blistavu karijeru u amaterskom boksu Parlov je završio krajem 1974. godine kada je u Havani postao svjetski prvak.

— Karijlo je želio da mi se revanšira za poraz na Olimpijadi, ali nije uspio. Za ovo takmičenje mjesecima se pripremao. Naš meč bio je veoma dramatičan, uspio je dva puta zeredom da me obori na pod. Kad sam ležao na podu od njegovih udaraca, misli su mi brzo odletjele u Pulu, u domovinu... Sjetio sam se majke, oca i ostale rodbine, sjetio sam se svih naših ljubitelja sporta. Možda me gledaju, vjerovatno me gleda cijela Jugoslavija! Skupio sam snagu, digao se. Karijlo je zatim četiri puta leteo na pod! Ja sam postao prvak svijeta! — s ushićenjem se sjeća Mate Parlov.

Poslije briljantne karijere u amaterskom boksu, Parlov je postigao sjajne uspjehe i na profesionalnom ringu gdje je postao evropski i svjetski šampion. Izvan sporta: završio je ekonomski fakultet i magistrirao ekonomske nauke!

U ldućem broju:

TRI BISERA „KRALJICE SPORTOVA“

— Niko me živi ne bi zaustavio. Jedino bih se povukao da sam zločin vidio rođenim očima. — Melk se nasmiješio i lagano otpio gutljaj viskija. — A i u tom slučaju, otišao bih, za svaki slučaj, do očnog ljekara.

— Hvala! Rekli ste mi i mnogo više nego što sam očekivao.

— Još nešto. Stekao sam utisak da ste sada koncentrisali pažnju na Tonija, tog ljekara i onog Džoaninog bivšeg momka. Pazite da ne izgubite puno vremena. Svako od njih je zanimljiv, ali rekao bih da je najbitnije da saznate odakle joj novac za drogu. Čujte, to su velike pare... Obdukcijom je utvrđeno da je Džoana više uzimala droge nego vode.

— Da, da... istina je. Da nije ubijena, droga bi je dokrajčila.

Inspektor Melk je pogledao na sat, a zatim se brzo nagao ka Semiju i srdačno ga potapšao po ramenu.

Žao mi je, moram odmah da pođem. Imam nešto zakazano... Izvinite, mislio sam da ćemo imati više vremena, ali i vi ste malo zakasnilo.

Semi je prihvatio. Pozvao je konobara, platio račun, a zatim ispratio inspektora do parkinga. Tu su se nalazila i njegova kola, ali pošto je doktor Ervin blizu stanova, pozdravio se sa Melkom i krenuo peške.

Doktora Ervina je zatekao na njegovom najomiljenijem mjestu. U kuhinji. Upravo je sređivao policu sa začimima. Ervin je, primijetivši da je Semi pomalo nestrpljiv, predložio da odmah pređu u dnevnu sobu.

— Došao si da čuješ izvještaj... pa, mislim da nisam bio loš.

KRIMI—ROMAN U NASTAVCIMA

(15)

R. POPINS

Začaran krug

— Vidio si se sa Klarom?
— Oho, ti si izgleda sumnjao u mene — reče Ervin, osmijehnuvši se. — Lako sam joj prišao... sve je išlo bez problema. Jedino sam morao da pijem mnogo više nego što mi je prijalo.

— Odlično! Pričaj!
Ervin je skinuo sat, počeo da ga navija i namješta kazaljke. Namjerno je odugovlačio, želeći da da značaj svom dijelu posla. Semi ga je strpljivo sačekao.

— Pričaj — ponovio je, kada je Ervin vratio sat na ruku.

— Mala se ne vidi više sa Vensom. I meni je ponovila da je Vens bio zaljubljen u Džoanu i da nikako nije mogao da preboli što je počela da se vidi sa Rejom. To je vešto krio od svih, ali...

— Nemoj mi ponavljati ono što već znam. — prekinu ga Semi.

— Dobro, baš si nestrpljiv. Tvrdi da je Vens prilično veliki agresivac i da psihički nije stabilan... sve u svemu, mlada dama misli da bi Vens bio u stanju da ubije.

— Da li se sjeća gdje je bio Vens one noći?
— Ne, ali kaže da nisu bili zajedno. Njoj je javio da se ne osjeća dobro i da će biti kod

kuće... međutim, oko devet, kada ga je nazvala niko nije podigao slušalicu.

— Zanimljivo...

— To ništa ne znači. Nazvala ga je samo oko devet, a mogao je u to vrijeme, recimo, skoknuti do obližnje apoteke. Ostaje da sve to detaljnije provjeriš. — Ervin je ustao i prešao na dvosjed, pored Semija. — Ne znam da li ćeš imati koristi od toga, ali saznao sam i da je Rej dan prije zločina proveo sa Klarom nekoliko časova... bilo je to uveče, u njenom stanu.

— Nisu valjda nešto mutili — reče nervozno Semi. — S tom mladarijom je teško izaći nakraj. Nemaju nikakvih moralnih kočnica.

— Ne, ne... bilo je to prijateljsko časkanje. U stvari, Klara se žalila na Vensa. Priznala mu je da se boji Džoane. Rej je bio dobro raspoložen i ni po čemu nije mogla da nasluti da će se več naredne noći dogoditi sve ono.

— Znači, bio je dobro raspoložen — ponovio Semi, počevši da se češka po bradi. — Pa, ako je tako...

— Bio je veoma ljubazan prema Klari — nastavi Ervin. — Čak se nije ni ljutio kada mu je, slučajno, na džemper izvrgnula bočicu sa lakom za nokte. Pokušali su da očiste, ali nisu uspjeli.

Kakav je džemper imao?
— Crni... mek od mohera.
Semi je počeo nervozno da pucketa prstima i da se mršti. Nije mogao da procijeni da li treba tom detalju s džemperom da posveti veću pažnju.

— Čudno, kada su ga zatekli pored Džoaninog tela, imao je upravo takav crni džemper.

— Misliš li da je to važno?
— Ne znam, ne znam... Kasnije, u istražnom, kada sam se sreo s njim, tačnosjesjećam kako je izgledao taj džemper. Bio je bez fleka, čist. — Semi je naglo ustao i požurio ka vratima. Kada je spustio ruku na kvaku, okrenuo se na trenutak. — O tome mi mogu reći nešto više Lana, ili Ema. Žurim... hvala na svemu. Javiću ti se večeras.

— Neću biti tu. Imam sastanak sa Klarom — reče Ervin, namignuvši mu.

Semi ga je iznenađeno pogledao, ali ništa nije prokomentarisao. Želio je da što prije stigne kući i razgovara sa Emom, jer je ona prala i vodila računa o Rejovoj odjeći.

x x x

Sara je prišla Semiju i snažno ga stegla za mišicu. Oči su joj bile krupne i sjajne. Sva je bila uzdrhtala i puna neke grozničave napetosti.

— Dobro je da ste konačno stigli! Čekam vas već dva časa. Vaša stara, plemenita majčica me je jedva pustila u vašu radnu sobu.

AZB(R)UKA

novih zanimanja

T

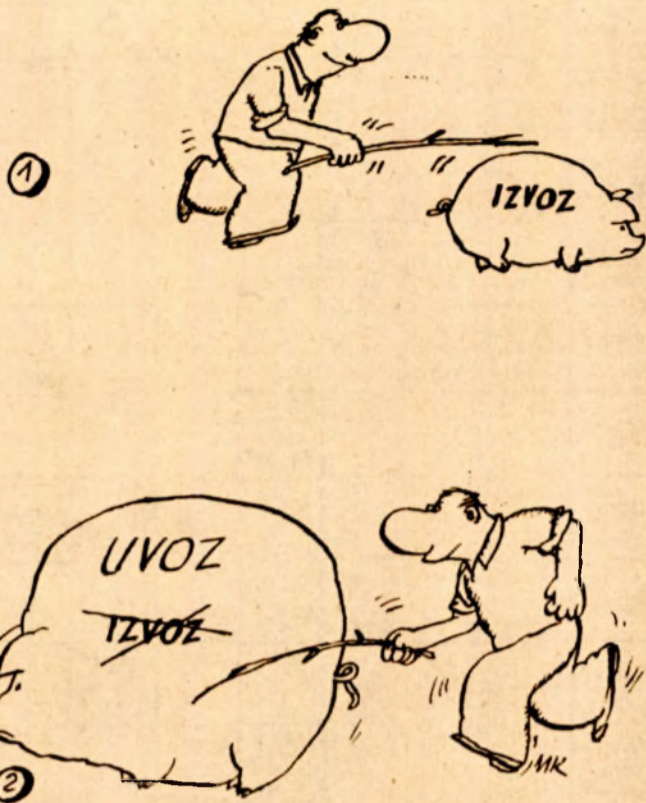
TRUBAČ

Trubi Protiv naše volje: „Sutra biće mnogo bolje“.

A nama bi bilo bilo kad bi sutra - danas bilo.

Miloš APRILSKI

Milenko Kosanović

POSTSKRIPTUM

NEBRIGA

U selu Kuprešani nedaleko od Jajca nalazi se dvadesetak stećaka koji, na žalost zbog nebrige propadaju. Pojedini stećci su, naime, uzidani u ograde, neki su zarasli u žbunje, a gotovo sve je napala mahovina.
Čini se da su i stećci doživjeli sudbinu drugih promašenih investicija.

SRAMOTA

Najveći poreski dužnici u bosanskokrupskoj opštini su-samostalni ugostitelji. Jedna od njih, duguje čak 1,7 miliona dinara! Proteklih dana podneseno je i 35 prekršajnih prijava, ali su samo četvorica odmah izmirili svoje obaveze.
Ostali od stida ne mogu ni da ode u Upravu prihoda!

Subvencioniranjem stanarina u Bihaću su obuhvaćeni i podstanari. Dio naknade za podmirenje kirije biće im međutim, nadoknađen jedino uz priloženu dokumentaciju.
Potvrde o visini stanarine izdavače im - gazdarice!

Himzo SKORUPAN

MISLILAC

Nedjelja je poslije podne. Sjedim u stanu i duboko razmišljam o svemu i svačemu.

Žena, kao i obično nedjeljom skakuće iz jedne sobe u drugu, iz predsoblja u kupatilo i sve tako. Ustani! Veli ona meni. „Uradi i ti nešto“.

Ama, ženska glavo, pusti me na miru vidiš da razmišljam.

Razmišljaš!

— „Pa ti cijeloga života nešto razmišljaš, pa šta si smislio!“

Smisliću ženo, nešto. Samo me pusti na miru.

I tako ona meni u prolazu i začas je nestane.

Pošto sam smislio da ništa ne mogu smisliti odlučim se prijaviti ženi i stavim joj se na raspolaganje.

Evo ženice! Daj mi neki posao da radim jer ne mogu ništa smisliti.

„E, hvala bogu kada si već jednom svatio da nema ništa od razmišljanja. „Ajde, lati se one karniše, vidiš da visi“.

Latim se ja karniše, malo potegnem a ona tras na parket. — Stao ja i razmišljam.

„Ama, čovječe, radi, šta buljiš!“ Opet se ču njen glas.

Pa čekam da mi pomogneš ženice! Moraš mi pričuvati ovaj jedan kraj, da bih ja dotegao drugi.

„Pa hajde, de“. Pope se ona na petnaestogodišnju stolicu, držeći kraj karniše u lijevoj ruci, a desnom mi objašnjava kako se radi.

Nije dohvatila ni plafon, i skljkoka se po parketu, kao da je neko izbacio iz brzog voza.

Ama šta ti bi, ženo! „Ne pitaj nego zovi doktora“.

Mislio sam da se šali i nisam vjerovao dok je nisam smjestio u bolnicu.

Sljedeće nedjelje bio sam gost sa nekolicinom naših poznanika.

Iz kreveta mi je stalno ponavljala: „Čovječe šta god radiš, prvo sjedi pa dobro razmisli šta i kako, pa tek se onda lati posla“.

Po povratku iz bolnice mogao sam na miru razmišljati.

Salet Ahmetović

ROKER H.

UVIJA SE MOMAK KO BENI HIL „ZNATE“, kaže MOJ BEND IMA OSOBEN STIL... GDJE SU UZORI MUZIČKIH HIBRIDA? KALIFORNIJA... LAJT ŠOU... AL' BRIŠI NAZAD... SIDA...

KLANOVI

O KLANOVIMA GOVORIMO GLASNO NARAVNO BEZ IMENA ŠTA TU NIJE JASNO? I DOK MI TAKO IZ DANA U DAN ŠEPURE SE KLANOVCI ŠTITEĆI KLAN. OBZIROM DA IH MNOGI NOSE NA VRATU, TEŠKI SU DA KAŽE BRAT BRATU.

ZUB

ZUBE KORISTIMO I OSIM JELA, TAKO JE VALJDA PRIRODA HT JELA ZA ZUBIMA JE JEZIK, NA ZUB SE UZIMA, BILO DA SE DAJE ILI ODUZIMA. ZUBI SE POKAZUJU A UZEVŠI SVE SKUPA KAO DA TI NEKAD ZDRAV ZUB ČUPA.

Vojo GRUBOR

Milan Alašević

Sijevanje

Na sastanku kad bi trebalo da sijeva, većini se zijeva. A kad raditi treba obećanja ima, od zemlje do neba. U opštoj tišini bi, što i biti treba poče da sijeva - ali s neba.

Bez riječi

Bio je radnikov san da jednom u životu dobije stan, al' rekoše mu da je u pitanju njegov maler, što nije fudbaler!

Aleksandar Saša Toković

EPIGRAMI

Krivica

Za ortodoksnog birokrata čovjek je definitivno riješen tek kad je u arhivi... kad više nema potraživanja, a kriv je samo zato što još živi.

Kolektivnost

U cijeloj pojavi toj, vjerujte, postoji samo jedna jedina mana: kad pojedinačne odgovornosti nema, tad oživi kolektivna odbrana.

Poltronostvo

Od aplauza određenim drugovima njemu dlanovi stalno bride. Koja fajda kad se žuljevi takvi kod ostalih ne mogu da vide!?

Alija Kapidžić ALKap

ŠARENICA

PERIODIZACIJA

SA GRADIĆ PEJTONOM I BLEJKOM KARINGTONOM OGRANIČITI PRVI PERIOD DA SE ISTORIJE NAŠE SREDNJE KLASSE

REALNA PROGNOZA

VJEROVATNO ĆE SE I OSTVARITI TEŽNJA ČINOVNIKA DA IH BUDE ISTO KO I STANOVNIKA

NESKLAD

AKO SMO KAO KAMPANJCI POZNATI U ČITAVOM SVIJETU OTKUD ONDA GREŠKE RADIMO U KONTINUITETU

NOVOKOMPONOVANA

SJEDI CURA NA GLOGOVOM PANJU U OČAJNO MORALNOM I MATERIJALNOM STANJU.

BOŽO MARIĆ

IZJAVE

Kada škripi i zastaje, izjava se važna daje.

Mora jednom da nam krene, izjave su- izrečene.

Izjava se nova sprema, da nas čuva od problema.

Sa izjavom drug se žuri, dok mu mandat ne iscuri.

Izjave su gromoglasne, a uspjesi ipak kasne.

Sa izjavom do izjave, karijeru mnogi - prave.

B. MITROVIĆ

Midhat Alanović

ZAHVALNICA

Povodom smrti našeg dragog supruga, oca i djeda

**MUSTAFE
ŠANTE**

najiskrenije zahvaljujemo RO „Bosna“, Savezu boraca, OOSS, Mjesnoj zajednici „Mejdan“, Opštinskom sindikalnom vijeću, kolektivima: Medicinskog centra, Bosanke, Incel-a, RK Aleks, KUD-a „Pelagić“ i Budućnosti te mnogobrojnoj rodbini, prijateljima i komšijama, a posebno porodicama: Šanjta, Santra, Zubić i Katana.

OŽALOŠČENA PORODICA
056767

Dana 15. decembra 1985. godine navršava se četrdeset dana od smrti dragog supruga, oca, svekra i djeda

PETRA KOJIĆA

Toga dana u 11,00 sati okupiće se na njegovom grobu, okititi ga cvijećem i zaliti suzama. Pozivamo rodbinu, komšije i prijatelje da nam se pridruže. Hvala svima koji su nam prišli u tim teškim trenucima.

OŽALOŠČENA PORODICA
056794

S tugom javljamo tužnu vijest da je dana 13. decembra 1985. godine u 56. godini života nakon duže i teške bolesti preminuo naš dragi suprug, otac

EJUB (VEJSILA) OSMANOVIĆ

Dženaza će se obaviti dana 14. decembra 1985. godine SUBOTA u 15,00 sati kod Halil-pašinog turbeta u Banjaluci.

OŽALOŠČENA PORODICA:
supruga DŽEMILA, sinovi: NASER INUSRET, kćerke: ZUHRA, BAHRIJA i SAHRIJA i ostala rodbina
053603

TUŽNO SJEĆANJE

Dana 15. decembra 1985. godine navršava se tužna godina dana od kako smo ostali bez našeg

MILANA MIĆE OBRADOVIĆA

U nedjelju 15. decembra 1985. godine u 12,00 sati posjetićemo njegov grob, odati mu dužno poštovanje i zahvalnost za njegovu dobrotu, plemenitost i poštenje. Pozivamo rodbinu, prijatelje i komšije da prisustvuju tužnom sjećanju.

Ožalošćena porodica
OBRADOVIĆ
056796

Dana 14. decembra 1985. godine navršava se trideset dana od pre-rane smrti našeg dragog supruga i oca

MILE ŠALIĆA

U nemogućnosti da svima koji su se u ovim teškim trenucima našli uz nas pojedinačno zahvalimo želimo to učiniti ovom prilikom. U dubokoj tuži izražavamo neizmjernu zahvalnost rodbini, RO „Poljoooprema“, prijateljima, komšijama i poznanicima.

VJEČNO OŽALOŠČENI:
supruga KAJA, kćerka DIJANA i sin ZORAN
056774

Prošlo je tužnih šest mjeseci od tragične smrti

profesora

SLAVKA CIGANOVIĆA

S tugom i poštovanjem čuvaćemo uspomenu na njegov lik.

KOLEKTIV GRAĐEVINSKE ŠKOLE
BANJALUKA

Dana 14. decembra 1985. godine navršava se bolnih i tužnih četrdeset dana od smrti našeg dragog i nikad ne-prežaljenog sina, supruga, oca i brata

BOŠKA MAJSTORVIĆA

1938-1985.

Tvojim odlaskom ostali smo uskraćeni za veliku ljubav, dobrotu i plemenitost. Vrijeme koje prolazi nikada neće ublažiti našu tugu i bol.

VJEČNO OŽALOŠČENI:
otac MOMIR, majka MILENA, supruga, sinovi, sestre i mnogobrojna rodbina
056737

TUŽNO SJEĆANJE NA

**SLOBODANA
BOBU
INJCA**

15. 12. 1983 - 15. 12. 1985.

Roditelji: DUŠANKA i
MILORAD
056777

Dana 13. decembra 1985. godine navršilo se pet godina od iznenadne smrti našeg dragog late

**SIME
INJCA**

S vječnim ponosom i tugom čuvamo uspomenu na njegov lik, dobrotu i plemenitost.

OŽALOŠČENA PORODICA
INJAC i ostala rodbina
056783

Dana 15. decembra 1985. godine navršavaju se četiri godine od smrti našeg dragog

**RADOVANA
SUBOTIĆA**

Toga dana posjetićemo njegov grob i položiti cvijeće.

Ožalošćena porodica
SUBOTIĆ
056740

SOUR „KRAJINATRANS“ BANJALUKA

Na osnovu člana 24. 25. i 26. Pravilnika o radnim odnosima i odluke Komisije za rad i radne odnose, Radna zajednica zajedničkih službi, Radne organizacije „Autotransport“ Prijedor, objavljuje

OGLAS

za popunu upražnjenih poslova i radnih zadataka

1. Saldo-konto - 1 izvršilac na neodređeno vrijeme

Pored opštih uslova predviđenih zakonom, kandidati prijavljeni na oglas treba da ispunjavaju i sljedeće posebne uslove:

-Da je ekonomski tehničar sa najmanje 6 mjeseci radnog iskustva na poslovima saldo-konta.

Oglas ostaje otvoren 8 dana od dana objavljivanja, a prijave sa dokazima o ispunjavanju uslova oglasa, dostaviti na adresu: Radna organizacija „Autotransport“ Prijedor - Službi opštih pravnih i kadrovskih poslova.

Kandidati koji se ne vode na evidenciji nezaposlenih lica kod Osnovne zajednice za zapošljavanje Prijedor, dužni su da uz prijavu na oglas dostave i dokumenta sa podacima na osnovu kojih se prema Društvenom dogovoru i provođenju politike zapošljavanja utvrđuje prioritet u zapošljavanju.

Nepotpune i neblagovremeno podnešene prijave neće se uzimati u razmatranje.

Tužnim srcem javljamo svoj rodbini, prijateljima i poznanicima žalosnu vijest da je naš dragi suprug, otac, brat i djed

FRANJO (Ante) MARIĆ

nakon krata i teške bolesti preminuo 13. decembra 1985. godine u 71. godini života.

Sahrana dragog nam pokojnika će se obaviti u nedjelju, 15. decembra 1985. godine, u 15 sati na groblju u sveti Marko u Banjaluci.

OŽALOŠČENI: supruga Olga, kćerke: Vera, Stanislava i Ljubica, sin Željko, sestra Ankica, snaha, zetovi, unučad i ostala ožalošćena porodica.

074736

**UNIVERZITET „DURO PUCAR STARI“
U BANJALUCI**

MEDICINSKI FAKULTET

OBJAVLJUJE

mr sci Srboljub Golubović braniće doktorsku disertaciju „Uticaj infekcija gastrointestinalnog trakta na ponašanje alfa-1 antitripsina i alfa-2 makroglobulina“ dana 20. 12. 1985. na Univerzitetu „Duro Pucar Stari“ (Mala vijećnica).

Zainteresovana lica mogu razgledati doktorsku disertaciju u Sekretarijatu Fakulteta i prisustvovati odbrani disertacije.

IZJAVITE ZA ŠTAMPU

BIHAĆ: NK „JEDINSTVO“ JE NA POSLJEDNJEM MJESTU DRUGE SAVEZNE NOGOMETNE LIGE — ZAPAD?

PRILIKU DATI MLADIMA

Šemso Smajlagić, novinar:
— Odlazak pet standardnih igrača te česte povrede glavni su uzrok. Međutim, Jedinstvo ima snage da prebrodi krizu. U Bihaću ima talenata, treba ih okupiti i dati im priliku. Smatram da stara praksa dovođenja igrača sa strane nije dobra.

OLAKO PUŠTENI IGRAČI

Hadil Kartal: veteran NK Jedinstvo:
— Uprava kluba nije smjela olako „pustiti“ pet-šest igrača koji su sačinjavali kostur ekipe. Trener Gluhalić nije imao kvalitet, mladi igrači nisu iskoristili svoju šansu. Jedinstvo je napustila i sreća, mnogo bodova je izgubljeno u zadnjim minutama utakmica.

TREBA POJAČANJE

Senad Jusanić — navijač:
— Igrači su nedisciplinovani i nepripremljeni, mnogo kartona i povreda. Savić je igrao samo jedno poluvrijeme. Jušić i Omanović tek polovinu utakmica da ne nabrajam dalje. Ukoliko želimo ostati u ligi, moramo se pojačati.

NADA U RASPOREDU

Ibrahim Mizić — tehničko lice u NK Jedinstvo:
— Zbog finansijske situacije Jedinstvo nije moglo zadržati svoje najkvalitetnije nogometaše. Rješavanjem finansijskog problema, uz pomoć cijelog grada Bihaća, problem stručnog i igračkog kadra bio bi riješen. Nadu u opstanak čini i dobar raspored igara Jedinstva u proljetnom dijelu prvenstva.

ZANIMLJIVOSTI

Tvigi propjevala

Nekada slavna britanska manekenka Tvigi, idol nekoliko generacija djevojaka šezdesetih godina ovog stoljeća, nedavno se vratila na scenu svjetskog šou-biznisa i to kao pjevačica pop-muzike.

U međuvremenu, Tvigi je napunila 36 godina života, uspjela je da sačuva bar nešto od svoje mršavosti vitke linije i ravnih oblika tijela, ali je istovremeno dobro uvježbavala svoj glas i čak i stručnjaci tvrde da ima velike šanse da postigne veliki uspjeh u novoj novoj karijeri.

Prvi korak mnogo obećava: Tvigi je snimila singl-ploču pod naslovom „Mnogo osjećanja“, koja se vrti u gotovo svim disko-klubovima Velike Britanije i postaje pravi hit sezone.

Reganova

holivudska vlada

Na američki nacionalni praznik Dan zahvalnosti, šef Bijele kuće Ronald Regan došao je u Holivud da bi u poznatom „Burbank studiju“ snimio specijalnu prazničnu TV emisiju.

Američkog predsjednika, koji je i sam svojevremeno bio filmski glumac, dočekali su mnogi velikani Holivuda i pozdravili ga kao starog prijatelja i kolegu. Na dočeku su bili Frenk Sinatra, Din Martin, Džimi Stjuart, Robert Mičem, Gregori Pek, Doroti Lamur i drugi velikani stare generacije iz „zlatnih dana“ Holivuda.

Dobro raspoložen, predsjednik Regan im je uzvratilo komplimentima na dobrom izgledu i držanju, a zatim je saopštio kako bi izgledala američka vlada kada bi je sastavio od filmskih glumaca: državni sekretar Džon Vejn, ministar odbrane Klint Istvud, ministar finansija Džek Beni, a ministar obrazovanja Gručo Marks.

„To bih veoma želio, ali čak ni predsjednik SAD ne može sebi da ispunji baš svaku želju“ — dodao je Regan.

RADIO-PROGRAM

SUBOTA, 14. DECEMBRA

BANJALUKA
Program emituje na ST 280 metara (1071 kHz) i UKT 95,9 Mh7
7,00 — Početak programa,
7,05 — MUZIKA — NOVIŠTI — MUZIKA (VIJESTI u 7,30, Oglasi i obavještenja u 7,45)
8,00 — Mi predložimo — vi birate
9,00 — GOST PROGRAMA
10,00 — Hit programa
10,10 — Rezervisano vrijeme
10,20 — Magazin sedam
11,00 — SPORTSKI ŽURNAL
12,20 — Radio-radar
12,00 — Završetak programa
Od 12,00 do 07,00 — PRVI PROGRAM RADIO-SARAJEVA

NEDJELJA, 15. DECEMBRA

7,00 — Početak programa
7,05 — MUZIKA — NOVIŠTI — MUZIKA (VIJESTI u 7,30, Oglasi i obavještenja u 7,45)
8,00 — NA ZELENOM TALASU
8,30 — Poželjeti ste — izvodimo
10,00 — HRONIKA SKENDER-VAKUFA
10,20 — Magazin sedam
11,00 — Muzika za nedjeljno raspoloženje
11,30 — TRAGOM FOLKLORA BOSANSKE KRAJINE
12,00 — Završetak programa
Od 12,00 do 01,00 — PRVI PROGRAM RADIO-SARAJEVA.

BOSANSKA GRADIŠKA

SUBOTA, 14. DECEMBRA
8,00 — POČETAK I NAJAVA PROGRAMA
8,05 — Muzika — informacije — muzika
8,50 — Oglasi i obavještenja
9,00 — Odabrali smo za diskofile
9,30 — VIJESTI i sportska hronika
9,40 — Narodna muzika
10,00 — Iz melodije u melodiju
11,00 — „KABARE 202“ — zabavno-muzička emisija
12,00 — Odjava i završetak programa Radio-Bosanske Gradiške
12,00 — 14,00 — ZAJEDNIČKI PROGRAM RADIO-STANICA BiH (Susret na talasu)

NEDJELJA, 15. DECEMBRA

8,00 — POČETAK I NAJAVA PROGRAMA
8,05 — AIPK NA TALASIMA KRAJIŠKIH RAIIO-STANICA
8,30 — Želite, čestitate, pozdravljate, I dio
9,00 — Oglasi i obavještenja
9,10 — Želite, čestitate, pozdravljate, II dio
9,10 — „VEZENI MOSTOVI“ — emisija za djecu
10,00 — „HUMORISTIČKI RADIO-TALAS“
10,10 — Želite, čestitate, pozdravljate — do kraja programa (12,00 VIJESTI)

SRBAC

NEDJELJA, 15. DECEMBRA

8,00 — Nedjeljni program Radio-Srpsca (muzika, EPP, oglas),
Nedjeljom za selo, AIPK na talasima, reportaža, želje...
12,00 — Odjava i završetak emitovanja

PRNJAVOR

Program emituje na st. talasima 1341 kiloherc i UKT 98,3 megaherca
SUBOTA 14. DECEMBARA
9,00 Najava „subotnjeg revijalnog progma Radio-Prnjavora
9,03 Muzika, informacije, reklamne poruke i oglasi iz radnih kolektiva
10,00 — Emisija „Gost programa“ (Momir Mandić, direktor OOUR-a „Ratar“ i Rajko Šikarać, referent za otкуп remlišta)
11,00 — Završne svečanosti u povodu obilježavanja 25-godišnjice osnivanja i rada Narodnog univerziteta „Đuro Pucar Stari“ Prnjavor
12,00 Zajednički program RS BiH
14,00 — POMAK — prnjavorske omladinske aktuelnosti
16,00 — Odjava programa

NEDJELJA, 15. DECEMBRA

8,00 Odjava „Nedjeljnog aktuelno-informativnog zabavnog programa Radio „Prnjavora“
8,03 — Vase želje čestitke i pozdravi — emisija narodne i zabavne muzike
9,00 Emisija za selo
10,00 — Vijesti, informacije, osvrti, komentari i muzika iz programa emisije „Vase želje, čestitke i pozdravi“
16,00 Odjava programa

BOSANSKA DUBICA

SUBOTA, 14. DECEMBRA

11,00 — Najava i pregled programa
11,05 — PRIJEPODNEVNI MAGAZIN — za svakog ponešto
12,00 — Susret na talasu
14,00 — Kombinat na talasima
14,30 — VIJESTI
14,35 — SAD SMO MI NA REDU — omladinski program
15,30 — PROTEKLE SEDMICE U BOSANSKODUBIČKOJ KOMUNI
15,40 — Obavještenja i oglasi
16,00 — Odjava programa
NEDJELJOM NE EMITUJEMO RADIO-PROGRAM.

JAJCE

SUBOTA, 14. DECEMBRA

9,00 — Najava programa
9,10 — Vijesti
9,15 — ZANIMLJIVOSTI IZ KOMUNE
10,00 — Revija želja, čestitki i pozdrava...
11,00 — Odjava programa

NEDJELJA, 15. DECEMBRA

9,00 — Najava programa
9,15 — EPP
9,30 — Repotražje, zapisi...
10,00 — Nedjeljni žurnal
10,30 — Putokaz — omladinska emisija
11,00 — Revija želja, čestitki i pozdrava...
12,00 do 13,00 — Odjava programa.

BOSANSKI NOVI

SUBOTA, 14. DECEMBRA

9,00 — I danas smo zajedno (najava, vijesti i melodija dana)
9,10 — Želje slušalaca
10,00 — Emisija za selo (u sklopu programa emitujemo kombinat na talasima krajiških RST)
10,30 — Hronika 6 radio dana (IPP — pregled aktuelnosti na kraju nedjelje)
11,15 — EP-prospekt
11,30 — Rezervisano za... — dokumentarni program
12,00 — Zajednički program RS BiH
14,00 — Odjava programa i najava punovnog susreta
NEDJELJOM NE EMITUJEMO RADIO-PROGRAM

KLJUČ

NEDJELJA, 15. DECEMBRA

10,00 — Najava programa i vijesti
10,30 — Nedjeljna hronika Radio-Ključa
11,00 — Poruke, želje i pozdravi slušalaca
12,00 — Emisija za selo i AIPK na talasima
13,00 — Nedjeljom za mlade i odjava programa
14,00 — Prenos Prvog programa Radio-Sarajeva.

INFORMATOR

BANJALUKA

KOZARA — Trinaest je srećan broj (američki) u 11, 16, 18 i 20 sati.
VRBAS — Šokantna Azija (italijanski) u 16, 18 i 20 sati.
PALAS — velika sala — Život je lijep (domaći) u 10, 16, 18 i 20, a u 22 sata Lov na zeleni dijamant (američki), akcioni mala sala — Žena sa crvenim šeširem (japanski) u 16,30, 18,30 i 20,30, a u 10 sati američki crtani Lude trke Tomija i Džerija.

NARODNO POZORIŠTE

U subotu i nedjelju nema predstave.

DJEČJE POZORIŠTE

Nema predstave.

DOM KULTURE

U nedjelju u 11 sati film Dječak iz cirkusa.

BIBLIOTEKA

Odjeljenja u Domu radničke solidarnosti rade svaki dan, osim subote i nedjelje, od 7,30 do 19 sati.

Odjeljenje u Međanu radi svaki dan, osim subote i nedjelje, od 7,30 do 19 sati.

Odjeljenje u Budžaku radi ponedjeljkom i utorkom od 15 do 19, srijedom, četvrtkom i petkom od 10 do 15 sati.

MUZEJ BOSANSKE KRAJINE

Stalna izložena postavka Muzeja je otvorena svakog dana sem ponedjeljka od 9 do 15 sati. Subotom, nedjeljom i praznikom od 9 do 13 sati.

UMJETNIČKA GALERIJA

Dvanaesti jeseni salon.

DEŽURNA APOTEKA

Nocno dežurstvo ima Centralna apoteka u Ulici Veselina Masleša 18, telefon 35-306.

DOM JINA

Izložbe - Izbor dokumenata i fotografija.

U izložbenom prostoru - „42 godine narodne vlasti“ - „U susret 13. kongresu“

U prizemlju „Završne operacije za oslobođenje Jugoslavije“, izložba posvećena kozmačkoj epopeji i 40 godina slobode.

VAŽNIJI TELEFONI:

SUP 92
Vatrogasci 93
Hitna pomoć 94
Bolnica 33-725 (stara lokacija) i 38-111 (Paprikovac).
Autobuska stanica 45-355
Željeznička stanica 31-229
Taksi-stanica 22-222
Inspekcija 32-100
Dežurna inspekcija 32-354
Elektrobanjaluka 42-555
Servis za hitne popravke stanova 45-404
Atlas 31-995
Inex-turist 21-261
Putnik 43-900
Turist-biro 35-082
Slavnik Koper 31-113
Mladost BiH 39-835
-Centar za obavještenja 985
Služba za interventne kvarove
„Vodovoda i kanalizacije“ tel. 40-811 i 40-815

POLASCI VOZOVA

Za Sarajevo: 056, (brzi), 02,00 (brzi) 06,07 (olimpik), 9,26 (brzi), 13,15 (brzi), 16,05 (brzi) i 18,10 (poslovni).
Za Zagreb: 01,11, 03,13, 04,12, 09,57 (poslovni), 15,06 i 16,22.
Za Beograd: 06,53 (poslovni, a od Rume se odvaja za Novi Sad), 10,01 (putnički do Doboja, iz Doboja brzi u 14,00), 14,50 (putnički do Doboja, iz Doboja u 17,32) 22,45 putnički do Doboja iz Doboja 01,38.

DOLASCI VOZOVA

Iz Sarajeva: 01,08, 03,00 (brzi), 09,55 (poslovni), 15,04 (brzi), 16,16 (brzi), 20,10 (poslovni).
Iz Zagreba: 00,42, 01,52, 13,12, 16,02 (brzi), 18,08 (poslovni), 21,42 (ubrznani).
Iz Beograda: 05,35, 08,25, 13,28, 16,16, 19,05, 21,57

VANREDNI VOZOVI

Svake nedjelje, BANJALUKA - MARIBOR u 13,25 - i DOBOJ - BANJALUKA - LJUBLJANA u 14,01

POLASCI AUTOBUSA

IZ BANJALUKE

Za ZAGREB: 01,20; 02,00; 03,00; 05,30; 06,00; 07,45; 08,30; 09,30; 11,00; 12,00; 12,40; 13,15; 14,30; 15,10; 15,20; 17,00; 18,15; 18,15; 19,24; 20,00; 22,00.
Za BEGORAD: 05,00; 06,00; 09,30; 15,00; 17,00; 23,00.
Za LJUBLJANU: 01,20; 08,20; 12,00; 13,15; 15,10; 19,25 (za Poreč preko Ljubljane).
Za SARAJEVO: 00,30, 08,00, 12,00, 00,45 (u prolazu u 10,00 13,35, 9 15,15).
Za KRANJSKU GORU: 13,15
Za TUZLU: 05,35 i 15,45
Za DUBROVNIK: 20,20, 22,00, 24,00 (polasci u prolazu),
Za MOSTAR: 06,00 i 3,00 (preko

Bugojna, Prozora i Jablanice) 11,26 (u prolazu) 22,00, 00,24.

Za BIJELJINU: u 11,00 (iz prnjavora u 12,15 i Dervente u 14,40 sati)

Za NOVI SAD: u 13,00 (u 14,05 iz Prnjavora, iz Dervente u 14,40).
Za DERVENTU: 07,00, 09,00, 08,00 10,00, 11,00 12,00, 13,30, 17,00, 18,00.

Za PRIJEDOR: 05,30, 05,36, 07,00, 07,30, 08,00, 09,15, 09,45, 10,15, 10,45, 11,45, 12,15, 13,30, 13,45, 15,30, 15,45, 16,45, 17,00, 18,15, 19,30, 20,15.

Za SRBAC: 06,56, 07,45, 09,15, 12,15, 12,30, 16,00, 17,15.

Za KUKOLJE ISRBAC: u 6,15, a povratak iz Srpsca u 11,00.

AUTOBUS NA RELACIJI BANJALUKA — LUŠCI — PALANKA u povratku saobraća preko PRIJEDORA umjesto BRONZANOG MAJDANA sa polaskom iz LUŠCI PALANKE u 05,45, SANSKOG MOSTA 06,35, i PRIJEDORA u 07,10 sati.

Za ROVINJ: 19,25

Za RIJEKU: 6,00, 07,45, 22,00.

Za UMAG: 06,00.

Za SPLIT: 06,40.

Za ŠIBENIK: 07,30, 22,30 (subotom i nedjeljom).

SANSKI MOST: 10,15, 06,30, 12,15, 15,45.

BOSANSKA GRADIŠKA: Svakih pola sata

BOSANSKA GRADIŠKA

U Domu kulture danas i sutra u 10, 18 i 20 sati prikazuje se film OSVAJALAC.

NARODNA BIBLIOTEKA u gradskom Domu kulture otvorena je ponedjeljkom i srijedom od 20 do 17 sati, a utorkom, četvrtkom i petkom od 10 do 14 sati. GRADSKA ČITAONICA u Bosanskoj Gradišci radi od 10 do 18 sati, a subotom od 7 do 13 sati. Odjeljenje biblioteke u Novoj Topoli (u zgradi SUBNOR-a) radi ponedjeljkom, srijedom i petkom od 12 do 15 sati. Istim danima knjige se izdaju i u odjeljenju biblioteke u Orahovi (Domu kulture) od 17 do 20 sati.

Stalna izložba „Putevi pobjede“ otvorena je od 10 do 13 u Radničkom domu. U Spomen-domu „Jepa Radić“ u Gornjim Podgradcima postavljena je izložba „Revolucionarna prošlost Gornjih Podgradaca“.

APOTEKA u Ulici maršala Tita broj 11 (telefon 813—130) radi od 7 do 19 sati. Otvara se i u 21 sat za hitne slučajeve. Apoteka kod bolnice radi od 7 do 14 sati. Nedjeljom i praznikom apoteka radi od 9 do 11 sati, otvara se u 13, 16, 19 i 21 sat.

Medicinski centar u Bosanskoj Gradišci — 813—433.

Autobuska stanica u Bosanskoj Gradišci — 813—500.

Turist-biro 813—080.

Taksi — stanica 811—716

„Elektro - Bosanska Gradiška“ 813-344.

ČELINAC

U kino-sali danas nema predstave, a sutra prikazuje se film UBICA KINFIŠER u 19,30 sati.

DEŽURNA APOTEKA

Doma zdravlja radi od 7 do 15 sati, osim subote, telefon 850-047. Hitna pomoć Doma zdravlja radi od 15 do 07. Dom zdravlja radi od 7 do 15 sati svaki dan osim nedjelje i državnih praznika. Telefon 850—015 — Narodna biblioteka „Ivo Andrić“ radi svaki dan od 7 do 15 sati, osim nedjelje i državnih praznika. Telefon 850—013. Autobuska stanica 850—139.

KOTOR — VAROŠ

Apoteka radi od 7 do 19 sati, a subotom od 7 do 24 sati. Hitna pomoć Doma zdravlja 880-001. Dežurna vatrogasna služba 880—104. Biblioteka radi od 7 do 19 sati.

LAKTAŠI

Nema kino-predstave.

Narodna biblioteka „Veselin Masleša“ radi od 7 do 15 sati, a nedjeljom ne radi. Hitna pomoć Doma zdravlja, telefon broj 830—250. Apoteka radi od 7 do 19 sati, subotom od 7 do 14 sati, telefon 830—030. Dobrovoljno vatrogasno društvo 830—006.

SKENDER—VAKUF

Nema kino-predstave.

Biblioteka, pozajmno odjeljenje, radi svaki dan od 7,30 do 15,30 sati, a ponedjeljkom od 10 do 16 sati. Dom zdravlja radi od 7,30 do 15,30 sati, telefon 890—611. Opštinski centar za obavještenje radi od 00 do 24 sata, telefon 890—620.

SRBAC

Apoteka 840—003. Dobrovoljno vatrogasno društvo 840—150. Biblioteka 840—038.

PRNJAVOR

Stanica za hitnu pomoć 860—190. SUP 860—001. Autobuska stanica 860—462.

СИНОЋ У ДОМУ КУЛТУРЕ У БАЊАЛУЦИ

Промоцији монографије присуствовао је велики број гостију

ПРОМОВИСАНА МОНОГРАФИЈА УНИВЕРЗИТЕТА

БАЊАЛУКА, 13. децембра - За своју биларни празник, 10-годишњицу дјеловања, Универзитет „Ђуро Пуцар Стари“ добио је и пригодну монографију. На вечерашњој промоцији о овој значајној публикацији је говорио проф. др Сабихудин Османчевић, проректор Универзитета, након чега су уручене годишња и јубиларна признања Универ-

зитета радним колективима, сарадницима, студентима и наставницима. Унаставку свечаности, у великој сали Дома културе, премијерно је изведен филм „Раскивач окова“, посвећен животу и дјелу Ђуре Пуцара Старог, револуционара чије је име Бањалучки универзитет добио на данашњи дан 1979. године. Н. Г.

ПРЕДСЈЕДНИК ССРНЈ ПРИМИО ПАЛЕСТИНСКУ ДЕЛЕГАЦИЈУ ПОДРШКА ПЛО

БЕОГРАД, 13. децембра (Танјуг) - Данас је предсједник Савезне конференције Социјалистичког савеза радног народа Југославије др Александар Грлићков примио делегацију палестинске синдикалне федерације, коју предводи генерални секретар Хајдар Ибрахим. Делегација палестинске синдикалне федерације борави у нашој земљи као гост Вијећа Савеза синдиката Југославије.

Делегација палестинске синдикалне федерације је изразила велику захвалност Југославији, социјалистичком савезу радног народа Југославије и свим другим субјектима земље на сталној и до-сљедној подршци борби палестинског народа за остварење свих легитимних националних права под руководством палестинске ослободилачке организације. Гост из Палестине је такође обавијестио др Грлићкова о најновијем развоју ситуације у Блиском источном региону, поклајају палестинског ослободилачког покрета и палестинског народна окупираних територија.

Др А. Грлићков је подвукао ријешеност ССРНЈ и Југославије да наставе са свестраном моралном, политичком и материјалном подршком ПЛО једином легитимном представнику палестинског народа у борби за остварење својих оправданих историјских тежњи.

СИНОЋ У БАЊАЛУЦИ

ОБИЉЕЖЕН ЈУБИЛЕЈ ЈАВНОГ ТУЖИЛАШТВА

БАЊАЛУКА, 13. децембра - Четрдесет година рада Јавног тужилаштва округа Бањалучка обиљежена је вечерас свечаном академијом у Народном позоришту. На минуло вријеме и постигнуте радне успјехе присутне је у свечаном реферату уложао окружни јавни тужилац Хакија Мулабеговић, а 74 бивша и садашња радника Јавног тужилаштва примило је тим поводом признања.

На овој свечаности такође је уручено и 40 колективних признања, а у културном дијелу програма учествовао је хор РКУД „Пелагић“, вокална група „Бањалучанке“, те глумац Народног позоришта Никола Јурин. Д. С.

ВРИЈЕМЕ

ИЗВЈЕШТАЈ РЕПУБЛИЧКОГ ХИДРОМЕТЕОРОЛОШКОГ ЗАВОДА БИХ

ПРОМЈЕНЉИВО

ЗА БОСАНСКУ КРАЈИНУ: Ујутро мјестимично магла, током дана умјерено облачно, дјелимично и сунчано. Највиша температура од 4 до 8 степени.

ЗА БАЊАЛУКУ: Ујутро хладно, током дана мало до умјерено облачно, повремено и сунчано. Највиша температура око 6 степени.

ЗА НАРЕДНА ДВА ТРИ ДАНА: Преовладаваће сухо и нешто хладније вријеме. У јутарњим сатима мјестимично ће бити магловито са slabим мразовима.

ВОДОСТАЈ: Уна - Бихаћ 38 цм, мало мутна, температура воде 8,4 степени. Сански - мост 177 цм, бистра, температура воде 7,1 степена. Врбас - Бањалучка 113 цм, бистар, температура воде 7,4 степена. Тенденција водостаја: Водостај у лаганом порасту.

ЧАУШЕСКУ ОТПУТОВАО

БЕОГРАД, 13. децембра (Танјуг) - Предсједник СР Румуније и генерални секретар РКП Николоае Чаушеску и Елена Чаушеску са сарадницима, завршили су званичну посјету Југославији и авионом из Београда отпутовали за Букурешт. Госте из СР Румуније испратили су предсједник Предсједништва СФРЈ Радован Влајковић и предсједник Предсједништва ЦК СКЈ Видоје Жарковић, са истакнутим личностима друштвено-политичког живота Југославије.

ДОБРОСЛАВ ПУЛАФИЋ ПРИМИО ДОБИТНИКЕ ПЛАКЕТЕ „ПОДВИГ ВОЈНИКА '85“ ПРИМЈЕРИ ЗА УГЛЕД

БЕОГРАД, 13. децембра (Танјуг) - Члан Савезног извршног вијећа и Савезни секретар за унутрашње послове Доброслав Пулафић примио је данас добитнике високог друштвеног признања - Плакете „подвиг војника '85. У овој традиционалној акцији, коју организују редакција листа „Борба“ и политичка управа Савезног секретаријата за народну одбрану. Плакету је ове године добило 26 појединаца и колектива из састава, ЈНА, органа унутрашњих послова, припадника територијалне одбране и цивилне заштите. Честитајући добитницима, Пулафић је изразио захвалност на испојеној храбрости и пожртвовању које су показали у заштити живота грађана и друштвене имовине. Појединци су, нагласио је Пулафић, при томе ризиковали своје животе, додајући да би то требало да буде одлика свих припадника система друштвене самозаштите. Савезни секретар је истакао да ће њихови подвизи представљати подстицај за раднике у колективима којима припадају и шире у друштво, а да то посебно очекују од припадника органа унутрашњих послова.

ИЗ БРОДОГРАДИЛИШТА

„СПЛИТ“

ТРЕЋИ БРОД ЗА СССР

Сплит, 13. децембра - Бродоградњевна индустрија „Сплит“ испоручила је данас совјетском наручиоцу „Судоимпорт“ из Москве брод-багер „Астранањ“. То је трећи и последњи брод сличних карактеристика, које су сплитски бродоградитељи испоручили совјетском партнеру у склопу петог флотног програма. Ради се о модерној пловној јединици носивости од 2.024 тона у којој је уграђен строј „Литостроја“, а намијењена је продубљивању дна лука или ријека до 20 метара дубине, или за вађење лијесца за потребе грађевинарства.

УПИС ЗАЈМА ЗА ЗАПОШЉАВАЊЕ РЕКОРДЕРА СВЕ ВИШЕ

БОСАНСКА ГРАДИШКА, 13. децембра - Упис народног зајма за запошљавање почео је и у ООУР-у „Ратарство“ у Новој Тополи. У ову друштвено-политичку акцију већ се укључило 268 радника, који су у просјеку уписали по 36 хиљада динара, што укупно износи око 10 милиона динара. Рекордери у „Ратарству“ су Бранко Мичевић, Звонимир Воњић и Стојанка Баства, који су уписали по 90 хиљада динара зајма, затим Милутин Макивић са 80 хиљада динара, те Никола Зељковић, Муниб Ганић, Бранислав Вучетић и Богољуб Видовић, који су уписали по 72 хиљаде динара зајма за запошљавање. В. С.

ОСНОВНА БАНКА „БАЊАЛУКА“

КУРСНА ЛИСТА

(формирана 13. децембра 1985. године)

КУРС У ДИНАРИМА

Земље	Валута	Куповни за девизе	Средњи за девизе	Продајни за девизе
Аустрија	100 шиллинга	1718,79	1721,37	1723,95
Белгија	100 франака	592,60	593,49	594,38
Данска	100 круна	3336,20	3341,21	3346,22
Француска	100 франака	3958,90	3964,84	3970,79
Холандија	100 флорина	10728,10	10744,22	10760,34
Италија	100 лира	17,76	17,79	17,81
Норвешка	100 круна	3969,19	3975,15	3981,11
СР Њемачка	100 марака	12081,85	12100,00	12118,15
Швајцарска	100 франака	14434,27	14455,96	14477,64
Шведска	100 круна	3957,61	3963,56	3969,51
Јапан	100 јена	150,50	150,83	151,05
В. Британија	1 фунта	434,77	435,43	436,08
Канада	1 долар	219,75	220,08	220,41
САД	1 долар	304,97	305,43	305,88
Аустралија	1 долар	208,76	209,07	209,38

Куповни и продајни курсеви за девизе примјењују се од 14 сати 13. децембра 1985. године, средњи курсеви од 14. децембра 1985. године.

Мирис Младежовић
ДАВЕИД ШТРБАЦ

ГЛАС

РЕДАКЦИЈА Улица АВНОЈ-а 93. Телефон: директор и одговорни уредник 34-417. Редакција 37-979, 37-977, дакто-пографи 34-449. Огласно у Улици Веселина Маслише 13, телефон 34-448. Телекс 45-208 УУ ГЛАС, ООУР Новинска дјелатност Бањалучка, жиро-рачун број: 10500-603-4106 код СДК Бањалучка. Претплата за СФРЈ: једномјесечна 1.100 динара, тромјесечна 3.300 динара, полугодишња 6.600 динара, годишња 13.200 динара, само за „Недјељни Глас“

2.400 динара годишње. Претплата за иностранство: једномјесечна 2.200 динара, тромјесечна 6.600 динара, полугодишња 13.200 динара, годишња 24.600 динара, само за „Недјељни Глас“ 4.800 динара годишње.

КОПИЈУ УПЛАТНИЦЕ ЗА ПРЕТПЛАТУ ПОСЛАТИ НА ОГЛАСНО.

Уплате на девизни рачун број: 10500-620-71000-552 код Привредне банке Сарајево, Основне банке Бањалучка. Рјешењем Републичког комитета за образовање, науку, културу и физичку културу СР БИХ број 02-4153/82 „Глас“ је ослобођен плаћања пореза на промет.

СУБОТА, 14. ДЕЦЕМБРА

ПРВИ ПРОГРАМ

11,50 - Репризни блок
14,10 - Седам ТВ-дана
14,40 - Требевић: Сајетски куп у савјану, репортажа
14,50 - СП у умјетничком клизању, јуниори, плес, слободно, синмак
15,40 - Окрени дане загор, емисија народне музике

16,10 - Таленти и обожаваоци, документарна емисија
16,40 - ДНЕВНИК 1 (Са)
16,55 - ЕПП
17,00 - ПЈ у кошарци: Задар - Партизан
18,25 - Живјети с природом - документарни програм

19,10 - Цртани филм
19,21 - Опус
19,30 - ДНЕВНИК 2
19,55 - ТР-спот

20,00 - „Ужмицање у опасности“, амерички играни филм
21,35 - ЕПП
21,40 - Вијести

21,45 - Седам сајетских дана
21,55 - КУД „Јожа Влаховић“ - Суботом у вече

ДРУГИ ПРОГРАМ

11,00 - Танис: Живојиновић - Меккиро; Живојиновић - Виландер
14,10 - „САМ“, домаћи играни филм
14,40 - „Златни славуј '85“, синмак фестивала забавне пјесме

16,50 - „ТАМОНА НЕПОЗНАТИМ СТАЗАМА“, совјетски филм за дјечу
18,00 - Циклус драма Александра Поповића: „Изгубљена срећа“
19,00 - МЕСАМ '85 - Фолк-топ - народна музика

19,30 - ДНЕВНИК
19,55 - ЕПП
20,00 - Београдски џез-фестивал
20,30 - Наши славни умјетници: Сликар Мирослав Краљевић

21,15 - Студио 2
21,20 - Спортска субота
21,40 - ЕПП
21,45 - „Шест жена Хенрика 8, серијски филм
23,15 - ТВ - ГАЛЕРИЈА

НЕДЈЕЉА, 15. ДЕЦЕМБРА

ПРВИ ПРОГРАМ

10,20 - Вијести
10,30 - Нотна сваштара - неђељно пријеподне за дјечу
11,30 - Строго забрањено говорити о школи, часословни филм
11,45 - Цртани филмови

12,00 - Бразде, емисија за пољопривреднике
13,00 - Знање - мишље
14,00 - Мали концерт
14,15 - „ЗГОДЕ И НЕЗГОДЕ ГРИЗПИЈА АДАМСА“, серијски филм за дјечу

15,05 - НЕДЕЉОМ МЕСАМ '85
17,00 - „ЗАКОН“, француски играни филм
18,55 - СКУБИ ДУ - цртана серија
19,20 - Опус

19,30 - ДНЕВНИК 2
19,55 - ТВ-спот
20,00 - ПЛОДНА ЉЕТИНА, драмска серија
21,00 - СВЕЧАНОСТ ПОВОДОМ НОВЕ ПОСТАВКЕ МУЗЕЈА НА ТЈЕНТИШТУ, репортажа

21,35 - Спортски преглед
22,05 - Доба мијена, документарна репортажа
22,35 - ДНЕВНИК, 3

ДРУГИ ПРОГРАМ

8,15 - Вијести
8,20 - У ИСТОМ СТРОЈУ, мозаична емисија посвећена општинској одбрани и друштвеној самозаштити (у оквиру емисије - домаћи играни филм „ВОЈНИКОВА ЉУБАВ“)
11,10 - РУБИШТАЈН У ПОЉСКОЈ - музичка емисија

12,05 - Прометни круг, образовна серија
12,55 - Сајетски куп у скијању, слалом, пренос 2 трке
12,25 - Сајетски куп у скијању, слалом, синмак 1 трке

14,00 - Сајетски куп у скијању, велеслалом, синмак
14,55 - СП у умјетничком клизању, јуниори, егзибиције, пренос
17,10 - ПЈ у боксу: Раднички - Приштина, синмак

18,15 - Хероји мира
18,45 - Учесници и сведок - емисија из културе
19,30 - ДНЕВНИК
19,55 - ЕПП

20,00 - Сјећања - документарна серија
20,45 - 24 часа
21,00 - ЕПП
21,05 - „Човјек од мрамора“ - пољски играни филм